

IX 9Marks

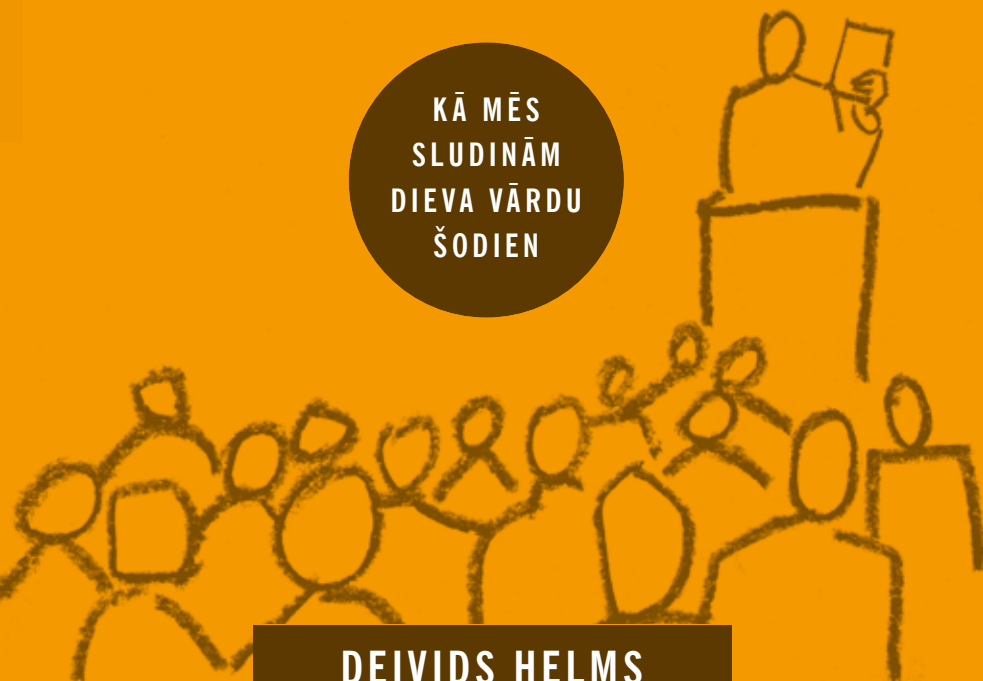
VESELĪGU DRAUDŽU VEIDOŠANA

STARPTAUTISKS IZDEVUMS

RAKSTUS SKAIDROJOŠA SLUDINĀŠANA

KĀ MĒS
SLUDINĀM
DIEVA VĀRDU
ŠODIEN

DEIVIDS HELMS

RAKSTUS SKAIDROJŅA SLUDINĀŠANA

STARPTAUTISKS IZDEVUMS

RAKSTUS SKAIDROJOŠA SLUDINĀŠANA

KĀ MĒS
SLUDINĀM
DIEVA VĀRDU
ŠODIEN

DEIVIDS HELMS

TITAM
DIVI

9Marks

Expositional Preaching: How We Speak God's Word Today
© 2014 by The Charles Simeon Trust

Published by Crossway
a publishing ministry of Good News Publishers
Wheaton, Illinois 60187, U.S.A.

This edition published by arrangement with Crossway.
All rights reserved.

*Rakstus skaidrojoša sludināšana:
Kā mēs sludinām Dieva Vārdu šodien*

Deivids Helms

Šajā grāmatā izmantots Bībeles 1965. gada izdevuma revidētais teksts un Bībeles 2012. gada tulkojums latviešu valodā.

Visas šī darba tiesības ir aizsargātas. Izdevumu un tā daļas aizliegts pārdrūkat, kopēt vai citādi pavairot bez izdevēja rakstiskas atļaujas, izņemot īsiem citātiem recenzijās.

No angļu valodas tulkojusi – Māra Zviedre
Redaktore un korektore – Elza Drēska
Maketētāja – Maiga Veilande

© TITAM DIVI, 2026
www.titamdivi.lv

UDK 27-475
He425

ISBN 978-9934-641-36-7
ISBN 978-9934-641-37-4 (PDF)
ISBN 978-9934-641-38-1 (EPUB)

SATURS

PRIEKŠVārds	1
Rakstus skaidrojošas sludināšanas mērķis	2
Rakstus skaidrojošas sludināšanas priekšrocības	3
IEVADS	7
Vecie kauli	7
1. KONTEKSTUALIZĀCIJA	11
Problēma, ko rada akla turēšanās pie kontekstualizācijas	12
Impresionistiska sludināšana	14
Nelīdzsvarota sludināšana	22
“Inspirēta” sludināšana	28
Kopsavilkums	35
2. EKSEĢĒZE	39
Svarīgāko izvirzīt pirmajā vietā	39
Diena, kad sāku saprast	41
Pievērs uzmanību Bībeles kontekstam	45
Ieklausies teksta melodiskajā līnijā	47
Noskaidro uzbūvi un akcentu	52

3. TEOLOĢISKĀ REFLEKSIJA	63
Jēzus pieeja lasīšanā	64
Pāvila pieeja lasīšanā	65
Sperdžena pieeja lasīšanā	66
Vēsturiski kritiskās metodes izaicinājums	67
Bibliskās teoloģijas lietderība	72
Sistemātiskās teoloģijas nozīme	87
Vēl viens solis	91
4. ŠODIENA	93
Tava auditorija	95
Materiāla izkārtojums	104
Tava argumentācija	110
Tavas vēsts praktiskais pielietojums	113
Vēl pāris vārdu	121
NOSLĒGUMS	123
Sausie kauli	123
PIELIKUMS	125
Sludinātāju uzdotie jautājumi	125
ĪPAŠA PATEICĪBA	129
PIEZĪMES	132
VISPĀRĒJAIS RĀDĪTĀJS	136
RAKSTU VIETU RĀDĪTĀJS	139

PRIEKŠVārds

Rakstus skaidrojošas sludināšanas
mērķis un priekšrocības

Migels Nunjess

Pēdējās desmitgades laikā par Rakstus skaidrojošu sludināšanu ir rakstīts daudz. Tā nav jauna ideja, jauns termins vai nesen atklāta patiesība. Lūkas evaņģēlijā 24:17—47 Kristus sludinot skaidroja Rakstus, un to darīja arī Pāvils Apustuļu darbos 17:22—31 (šīs divas Rakstu vietas es minu tādēļ, ka Deivids par tām runā trešajā nodaļā ar nosaukumu “Teoloģiskā refleksija”). Arī daudzi ievērojami sludinātāji pagātnē atzina Rakstus skaidrojošas sludināšanas nozīmi.

Tad kāpēc pēdējā laikā šai tēmai tiek pievērsta tik liela uzmanība? Uz šo jautājumu varētu sniegt dažādas atbildes, taču kopumā var teikt, ka daudzas draudžu kaites gan tagad, gan pagātnē lielā mērā ir cēlušās no sludinātājiem un skolotājiem, kuri *nav* skaidrojuši Rakstus.

RAKSTUS SKAIDROJOŠAS SLUDINĀŠANAS MĒRĶIS

Rakstus skaidrojošas sludināšanas mērķis, kā redzēsim šajā grāmatā, ir izprast Bībeles teksta autora sākotnējo ieceri, izskaidrot to mūsdienu cilvēkam tā, lai tas varētu to saprast un pielietot savā dzīvē, ar cerību pielīdzināties Kristus tēlam. Metodoloģija ir vienkārša, bet ne vienkāršota: tu lasi, tu skaidro, tu praktiski pielieto tekstu. Ezra, kurš bija rakstvedis Nehemijas laikā, sekoja šim paraugam un kalpo kā labs piemērs mums: “Un viņi lasīja no Dieva bauslības grāmatas, izskaidrojot un pārliecinot, un lasītais tika saprasts.” (Neh. 8:8) Ievēro šos trīs būtiskos aspektus: viņi lasīja, izskaidroja un lasītais tika saprasts. Ja sludinātājs ir uzticams Vārda skaidrotājs, pēc teksta izlasīšanas viņš nevēlas paust savu viedokli par to, ko viņš pats nav ne iedvesmojis, ne uzrakstījis. Tas ir autora — Dieva — uzdevums. Jau tas vien prasa pēc uzticamas Rakstu interpretēšanas un pasludināšanas.

Ja ticam, ka Dieva Vārds ir nekļūdīgi iedvesmots un ka tas ir Dieva prāta, sirds un gribas atspoguļojums, mums jābūt ļoti uzmanīgiem, lai nepieliktu un neatņemtu neko no tā, ko esam no Viņa saņēmuši. Atsaucoties uz Veco Derību, Dievs runāja ar Mozu no degoša krūma: “Un Tas Kungs sacīja: “Nenāc tuvāk! Novēlc savas kurpes no savām kājām, jo tā vieta, kur tu stāvi, ir svēta zeme.”” (2. Moz. 3:5) Mēs neesam Mozus, un Dievs nerunā no degoša krūma, bet tiem, kas sludina, ir uzticēts runāt Viņa nemaldīgo Vārdu. Un ikreiz, kad atveram

Dieva Vārdu, arī mums ir jāapzinās, ka gatavojamies staigāt pa svētu zemi. Ikreiz, kad sludinātājs vērsas pie Rakstiem, tam jānotiek ar godbijīgu attieksmi. Diemžēl vai par laimi attieksme pret Dieva Vārdu, ko sludinātājs parāda no kanceles, ir lipīga.

Rakstus skaidrojoša sludināšana ir saistīta ar patiesību, autoritāti un spēku. Nekas no tā nav sludinātāja ziņā. Tas pieder iedvesmotajam Vārdam. Sludinātāja atstātais iespaids nav atkarīgs no cilvēka gudrības vai izcilām oratora prasmēm; iedvesmotais Vārds nes sev līdzīgu iespaidu, jo tas izriet no tās pašas Personas, kas runāja radīšanas sākumā un spēja no nekā radīt Visumu ar miljardiem galaktiku (1. Moz. 1—2). Tas pats Vārds uztur Visumu arī šodien (Ebr. 1:3) un atdzīvina cilvēkus, kas ir bijuši garīgi miruši (1. Pēt. 1:23). Kāpēc gan lai kāds atšķaidītu Dieva vēsti?! Tādējādi tiek vājināts tas, ko Dievs Savā varenībā ir mērķtiecīgi iedvesmojis. Šeit ļoti atbilstoši ir Džona Freima vārdi: “Ko Dievs dara, to Viņš dara ar savu Vārdu; ko Dievs dara, to dara Vārds.”¹

RAKSTUS SKAIDROJOŠAS SLUDINĀŠANAS PRIEKŠROCĪBAS

Rakstu skaidrojošai sludināšanai ir lielas priekšrocības. Pirmkārt, mēs pagodinām Dievu un Viņa vārdu. Dieva raksturs ir saistīts ar Viņa vārdu un Vārdu. Dievs to apliecina Psalmā 138:2b: “...jo Tu esi pār Savu vārdu paaugstinājis Savus apsolījumus.” Senatnē par cilvēku

liecināja viņa vārds. Tāpēc starp pirmajiem desmit likumiem, ko Dievs deva Israēla tautai, bija viens, kas aizsargāja Dieva vārdu. Taču Dievs ir arī paaugstinājies Savu Vārdu; ja Viņa Vārds (apsolījumi) nepiepildās, tad arī Viņa vārds un Viņa būtība zaudē nozīmi. Rakstus skaidrojoša sludināšana tiecas atklāt Dieva dotās vēsts nozīmi, saprotot, ka Dievs pagodinās tikai Savu svēto Vārdu, kas izriet no Viņa svētā rakstura.

Otrkārt, sludinot Dieva Vārdu, sludinātājs atklāj klausītājiem, ka viņš uzticas un paļaujas uz spēku, kas piemīt Dieva Vārdam, nevis uz savu vai kāda cita cilvēka vārdu.² Pāvils uzslavē tesalonīķiešus, sacīdams: “Tāpēc mēs arī pastāvīgi pateicamies Dievam, ka jūs, uzklausījuši mūsu sludinātos Dieva vārdus, tos esat uzņēmuši nevis kā cilvēku, bet kā Dieva vārdus, kas tie patiesībā ir; jo pats Dievs darbojas ar Savu spēku jūsos, kas ticat.” (1. Tes. 2:13) Ļaudis mācās uzticēties tam, kam uzticas un ko respektē sludinātājs; šo mērķi nevar sasniegt ne ar ko citu, kā vien ar Rakstus skaidrojošu sludināšanu.

Treškārt, Rakstus skaidrojoša sludināšana noenkuro sludinātāju tekstā tā, ka teksts kontrolē sludinātāju. Līdz ar to mums ir visdrošākā garantija, ka tas, ko sludinām, ir Tā Kunga vārds konkrētajā tekstā. Ja sludinātājs nav noenkurots Dieva patiesībā, viņš var ātri sākt locīties līdzī cilvēciskās gudrības vējiem.

Ceturtkārt, ja sludināts tiek Dieva Vārds, Dievs pats atbalstīs šo vēsti, tāpēc visticamāk sludinātājs

tiks uztverts kā “...tāds, kam vara, un ne kā viņu rakstu mācītāji.” (Mt. 7:29) Mācīt un sludināt ar autoritāti (varu), nenozīmē būt autoritāram. Patiesa un dievišķa autoritāte cilvēkā parādās tad, kad viņu ir aizdedzinājusī Dieva patiesība. Un, kad viņš deg par Dievu, citi sajūt šo degsmi un viņus piesaista persona, par kuru tiek sludināts — Jēzus.

Visas Rakstus skaidrojošas sludināšanas centrā ir Kristus. Attiecībā uz Vārda sludināšanu, Jaunajā Derībā pārsvarā tiek lietoti četri vārdi. Pirmais ir *kerysso*. Tas gandrīz vienmēr tiek lietots, runājot par evaņģēliju vai Jēzu.³ Otrais vārds ir *euaggelizo*. Šis vārds tiek lietots labās vēsts (par Jēzu Kristu)⁴ pasludināšanas kontekstā. Nākamais vārds ir *martureo*, kas nozīmē liecināt (patiesību par Jēzu Kristu)⁵. Visbeidzot, *didasko*,⁶ kas nozīmē “mācīt” vai “pamācīt” un parasti attiecas uz to, ko mācīja Jēzus. Šie četri vārdi liecina par to, ka Kristus ir Jaunās Derības centrs.⁷ Arī mums, kāpjot kancelē, lai sludinātu, vajadzētu to ņemt vērā.

Piektkārt, Rakstus skaidrojoša sludināšana palīdz izvairīties no nepareizas teksta interpretācijas, neņemot vērā tā atklāsmi, pārāk daudz iedziļinoties tajā vai pilnībā sagrozot Rakstus.⁸ Jebkura no šīm kļūdām var novest pie tā, ka patiesības vietā sludinām melus. Nopietns Vārda pētnieks un sludinātājs negribēs pieļaut nevienu no šīm kļūdām. Pāvils brīdināja Timoteju: “Centies būt Dieva acīs krietns darbinieks, kam nav ko kaunēties un

kas pareizi māca patiesības vārdu.” (2. Tim. 2:15) Ja Dieva Vārds tiek lietots pareizi, darbiniekam nav jākaujas Dieva priekšā par to, ka viņš ir bijis slikts skolotājs.

Visbeidzot, Rakstus skaidrojoša sludināšana vingrina klausītāju uztvert runāto skaidrojoši, lai, dzirdot cita veida sludināšanu, viņš būtu labāk sagatavots pamanīt kļūdas. Tā ir būtiska ganāmpulka mācīšanas un ganīšanas funkcija.

Tagad, uzklusot Deivida domas par Rakstus skaidrojošas sludināšanas metodēm, man ir tikai viens jautājums: ņemot vērā visas Rakstus skaidrojošas sludināšanas priekšrocības, kāpēc gan lai kāds vēlētos sludināt citādi?

IEVADS

Vecie kauli

Diženā vīra mirstīgās atliekas atdusas velvē zem *King's College* kapelas akmens grīdas Kembridžā, Anglijā, tieši pie tuvākajām rietumu durvīm. Tur ir atrodamas divas atzīmes: “CS” un gads, kad šis vīrs nomira — “1836”. Tās ir iekaltas akmens bruģī un piepildītas ar svīnu. Ja tev kādreiz būs iespēja tur stāvēt un, tāpat kā man, to apbrīnot —, zini: vecie kauli zem tavām kājām pieder kādam, kurš atgriezta Bībeli Anglijas baznīcas dzīves centrā.

Tā bija skumja 1836. gada novembra diena, kad Čārlza Simeona bērēs piedalījās ne mazāk kā 1500 garīdznieku. Pavadītāji nepieredzētā skaitā ieradās, lai izrādītu cieņu šim mācītājam un sludinātājam.⁹ Čārlzs Simeons bija dāvana — Dieva dāvana viņa paaudzei.

Viņš ir dāvana arī mūsu paaudzei. Viņa evaņģēlija skaidrojumi ir izturējuši laika pārbaudi un spēj atsvaidzināt mūsdienu sludināšanu, jo Simeona sludināšanai piemita kaut kas tāds, kā mūsu sludināšanai lielākoties pietrūkst.

Kā mums trūkst? Kā mēs varam to atgūt?

Atbildes ir pārsteidzoši vienkāršas, un tās aizved mūs pie *Rakstus skaidrojošas sludināšanas* pašas būtības. Šis ievērojamais vīrs spēja atstāt tādu iespaidu, jo bija pārlicināts par Bībeles patiesumu. Simeons uzskatīja, ka veselīgas un priecīgas draudzes pamats ir vienkāršs un tiešs Bībeles skaidrojums. Draudzes veidošanā grūtāko uzdevumu veic Bībeles skaidrojums. Tā bija Simeona nelokāmā un nemainīgā pārlicība. Piecdesmit četrus gadus, strādājot vienīgi par Svētās Trīsvienības draudzes mācītāju Kembridžā, Anglijā, viņš sludināšanu izvirzīja kā prioritāti un tai veltīja sevi visu. Pagāja nedēļas, gadi un gadu desmiti, viņam stāvot draudzes priekšā un skaidri, vienkārši un spēcīgi sludinot Dieva Vārdu. Savu pārlicību par Bībeles skaidrošanu viņš definēja šādi:

Mans mērķis ir izcelt no Rakstiem to, kas tajos ir, nevis uzspiest tiem to, kas, manuprāt, tajos varētu būt. Šajā jautājumā man ir stipra pārlicība — nekad neteikt vairāk vai mazāk, nekā, manuprāt, tas atbilst Svētā Gara gribai attiecībā uz tekstu, kuru es skaidroju.¹⁰

Simeons uzskatīja, ka sludinātāja pienākums ir palikt pie teksta. Viņš bija apņēmis ieturēt taisnu līniju, nepaceldamies pāri tekstam, lai nepateiktu vairāk, nekā tajā ir teikts, un nenolaižoties zem tā, lai nemazinātu teksta spēku vai pilnību.

Šīs pārlicības — šīs briedumam raksturīgās atturības — tiem, kas nodarbojas ar Dieva Vārdu mūsdienās,

bieži vien pietrūkst. Atklāti sakot, tas ir daudz mūsu draudzņu posts — pat tādu, kas piekopj veselīgu mācību. Nereti tas, kas tiek uztverts kā uzticama bibliska sludināšana, atturības trūkuma dēļ patiesībā netrāpa mērķī. Vēlos būt pirmais, kurš atzīst, ka ne vienmēr esmu bijis pietiekoši aturīgs un izcēlis no Rakstiem tikai to, kas tajos ir. Es lūdzu Dievu, lai Viņš, cita starpā, lietotu šo nelielo grāmatiņu, lai palīdzētu ikvienam ieraudzīt veidus, kā Bībeles skolotāji un sludinātāji varētu no jauna atklāt šo pārlicību.

Taču vērā ņemama ir ne tikai Simeona pārlicība. Ir jāatgūst arī viņa sludināšanas mērķi. Viņš skaidri noformulēja savus Rakstu skaidrošanas mērķus:

darīt grēcinieku pazemīgu;
pagodināt Glābēju;
aicināt uz svētumu.¹¹

Skaidrāk nav iespējams pateikt. Tādiem vajadzētu būt mūsu nodomiem arī šodien. Mūsu pasaulei, tāpat kā Simeona pasaulei, ir neatliekami jāapzinās, cik dziļi cilvēce ir kritusi, cik augstu debesīs ir pacēlies Jēzus Kristus un ko Dievs prasa no saviem ļaudīm. Labākais un vienīgais veids, kā palīdzēt šai pasaulei, ir runāt Dieva vārdus Gara spēkā. Kā to panākt? Kā tas izpaužas?

Atbildes ir atrodamas Rakstus skaidrojošā sludināšanā. Rakstus skaidrojoša sludināšana ir Svētā Gara pilnvarota sludināšana, kurā sprediķa forma un akcents ir pamatoti pakļauti Bībeles teksta formai un akcentam.

Tādējādi no teksta tiek izcelts tas, ko Svētais Gars tajā ir ielicis, kā teica Simeons, un nepievieno tekstam to, kas, pēc sludinātāja domām, tajā varētu būt. Šis process gan ir nedaudz sarežģītāks. To arī apskatīsim atlikušajā grāmatas daļā.

Sākumā pārdomāsim daudzu pieļautās kļūdas, īpaši tās, kas rodas no centieniem kontekstualizēt. Tad apsvērsim izaicinājumus un prasības, kas saistītas ar teksta ekseģēzi, teksta izpratni, ņemot vērā visu Bībeles kanonu, un tad — tā sludināšanu mūsu kontekstā.

Lai gan šī grāmata noderēs kā ievads ekseģētiskajā sludināšanā, es ceru, ka arī tas, kurš jau sludina vai māca Bībeli, atklās tajā shēmu, ar kuras palīdzību pārbaudīt savu līdzšinējo darbību. Tas ir domāts gandrīz kā “turpinājums”, veids, kā dot tev iespēju sev pajautāt: “Vai tas ir tas, ko es daru? Vai es no Rakstiem izceļu tikai to, kas tajos ir? Vai es to daru tā, lai klausītājs kļūtu pazemīgs, Glābējs pagodināts un klātesošie mudināti uz svētdzīvi?”

Rakstus skaidrojoša sludināšana ir saistīta ar vairākiem priekšnoteikumiem un izaicinājumiem, un uzlabot mūsu spēju uzticīgi rīkoties ar Dieva Vārdu nebūs viegli. Tomēr esmu pārliecināts: ja šī laika sludinātāji un draudžu vadītāji ļaus Simeona vienkāršajai pārliecībai un nodomiem runāt uz mums pāri mūžības sliekšnim, draudze var atkal kļūt vesela un laimīga.

Tad nu ķersimies pie lietas.

1.

KONTEKSTUALIZĀCIJA

Kontekstualizācija ir būtiska labas ekspozīcijas sastāvdaļa, un Svētā Augustīna sprediķu manuskripti liek daudziem domāt, ka viņam tas izdevās ļoti labi.

Tādējādi, kad Augustīns nāca klajā ar atziņām par sabiedrību, kas bija tieši aizgūtas no pagānu klasikas, mums nevajadzētu domāt, ka viņš to darīja ar apzinātu mērķi ar savām zināšanām atstāt iespaidu uz pagāniem vai ievilināt viņus baznīcā, citējot viņu iecienītākos autorus. Viņš to darīja tikpat neapzināti, kā mēs šodien sakām, ka zeme ir apaļa... Daudz ko no sava sakāmā viņš pasniedza... kā veselā saprāta diktētu.¹²

Man ļoti patīk, ko Augustīna attieksme pret kontekstualizāciju mums māca par tās saistību ar sludināšanu. Viņa pārsteidzošā spēja izveidot saikni ar klausītājiem bija viņa vispārējās intereses par dzīvi rezultāts; tas nebija aprēķināts rezultāts, kas panākts, izmantojot kultūras atsaucis, cerībā atstāt iespaidu. Šajā nodaļā tiks aplūkotas problēmas, kas rodas, kad sludinātājs, gatavojot savu vēstījumu, ļaujas pēdējā veida kontekstualizācijai.

Ievadā mēs nedaudz pieskarāties tam, kādai vajadzētu būt Rakstus skaidrojošai sludināšanai. Tie ir cētieņi izcēlt no Rakstiem to, kas tajos ir, neievietot tekstā to, ko Svētais Gars tajā nav ielicis, un rīkoties ar konkrēto tekstu tā, lai klausītāju darītu pazemīgu, pagodinātu Glābēju un veicinātu klātesošo svēttapšanu. Kaut gan vēl neesam pieskārušies tam, kā to visu apvienot vienā sprediķī, ir vērts apsvērt dažas izplatītas situācijas, kad sludināšana var netrāpīt mērķī.

PROBLĒMA, KO RADA AKLA TURĒŠANĀS PIE KONTEKSTUALIZĀCIJAS

Ko es saprotu ar kontekstualizāciju sludināšanā?¹³ Vienkārši sakot, kontekstualizācija sludināšanā ir evaņģēlija vēsts nodošana veidos, kas ir saprotami vai atbilstoši klausītāja kultūras kontekstam. Tas ir veids, kā domāt par sludināšanu, kas koncentrējas uz klausītājiem. Citiem vārdiem sakot, kontekstualizācija attiecas uz *mums* un *tagadni*. Tas ir veids, kā aprakstīt apņemšanos būt aktuālam un piemērotam šodienai, tāpēc 4. nodaļā es piedāvāšu konstruktīvu pieeju šai tēmai.

Tomēr viena no mūsdienu sludināšanas problēmām ir tā, ka bieži kontekstualizācija tiek pārmērīgi uzsvērtā.

Paceļot kontekstualizāciju līdz apgūstamai disciplīnai, kas pārāk vērsta uz praktisku ieguvumu, daži sludinātāji Bībeles tekstu traktē haotiski un pavirši. Tā rodas *akla pieķeršanās kontekstualizācijai*, un tā jau ir problēma. Pamatoti vēlēdamies virzīt uz priekšu savas draudzes misiju, sludinātājs, gatavojot sprediķi, *galveno vērību* piegriež radošiem un mākslinieciskiem paņēmieniem, lai to padarītu atbilstošu un sniegtu klausītājiem to, ko viņi vēlas. Tā vietā, lai izskaidrotu tekstu un uzrunātu auditoriju atbilstošā veidā, auditorija ir tā, kas nosaka sprediķi. Tieši par to Pāvils brīdināja Timoteju: “Jo nāks laiks, kad viņi nepanesīs veselīgo mācību, bet uzkraus sev mācītājus pēc pašu iegribām, kā nu ausis niez, un novērsīs ausis no patiesības, bet piegriezīsies pasakām.” (2.Tim. 4:3–4)

Padomā par to. Daži sludinātāji vairāk laika velta mūsu konteksta izpētei un pārdomām par to, nekā Dieva Vārdam. Mēs aizraujamies ar sprediķiem par mūsu pasauli vai pilsētu, cenšoties būt aktuāli. Rezultātā mēs apmierināmies ar virspusēju teksta interpretāciju. Mēs aizmirstam, ka Bībeles teksts *ir* aktuālais vārds. Tas ir pelnījis, ka veltām tam visas mūsu domu un izskaidrošanas spējas.

Citiem vārdiem sakot, sludinātāja Bībeles skaidrojums ir neizbēgami kļūdains, ja viņš ļauj auditorijai, kuru viņš cenšas iegūt Kristum, kontrolēt Vārdu, ko viņš saka par Kristu. Kā jau minēju ievadā, tas ir daudzu

mūsu draudžu posts. Daudzi no mums neapzināti pieņem, ka spēcīgas sludināšanas atslēga ir nevis Bībele, bet pētījumos iegūta izpratne par kultūras kontekstu.

Akla pieķeršanās kontekstualizācijai (Nevis kontekstualizācijas atbilstoša izmantošana!) maina sludināšanu vismaz trīs veidos, un neviens no tiem nav uz labu. Pirmkārt, gatavošanās laikā tā aizmiglo mūsu skatījumu — sludinātājs vairāk pievēršas pasaulei, nevis Dieva Vārdam. Tas noved pie *impresionistiskas sludināšanas*. Otrkārt, tā maina sprediķa praktisko pielietojumu — Vārds nevis pamato Dieva, bet mūsu pašu galvu reibinošos plānus un mērķus. Tā ir *nelīdzsvarota sludināšana*. Visbeidzot, tā maina mūsu izpratni par autoritāti — sludinātāja “svaigais” un “Gara vadītais” skatījums kļūst par noteicošo patiesības kritēriju. Es to saucau par “*inspirētu*” sludināšanu.

Aplūkosim katru no tiem nedaudz tuvāk. Domāju, ka mēs atklāsim, ka tas, ko bieži uzskatām par Rakstus skaidrojošu sludināšanu, patiesībā tāda nemaz nav.

IMPRESIONISTISKA SLUDINĀŠANA

19. gadsimta 50. gados dominējošais mākslas stils bija reālisms. Tā bija kustība, kuras mērķis bija pēc iespējas precīzāk attēlot mākslinieka redzēto. Tā bija ar gleznošanas paņēmieniem iegūta fotogrāfija. Mākslinieki centās izpausties tā, lai precīzi atspoguļotu realitāti. Klods Monē un Pjērs-Ogists Renuārs bija

divi jauni studenti, kas apguva reālismu mākslā. Viņi sadraudzējās, sāka gleznot kopā, un viņiem pievienojās vēl vairāki citi. Šī jaunā mākslinieku paaudze izmantoja spilgtākas krāsas nekā viņu reālisma pasniedzēji un deva priekšroku laikmetīgās dzīves, nevis vēsturiskām vai mitoloģiskām ainām, apzināti atsacīdamies arī no iepriekšējām paaudzēm raksturīgā romantisma.

1863. gada mākslas izstāde un konkurss *Salon de Paris* (Parīzes izstāde) bija lūzuma punkts, kas palīdzēja šiem jaunajiem gleznotājiem noformēties kā grupai. Žūrija noraidīja tik daudzus viņu darbus, ka vēlāk tika sarīkota alternatīva izstāde *Salon des Refusés* (Noraidīto izstāde).¹⁴ Nākamo desmit gadu laikā jaunie mākslinieki centās panākt, lai regulāri tiktu rīkotas alternatīvas izstādes, kur būtu pārstāvēti jaunie glezniecības stili, taču viņi tika sistemātiski atraidīti.

1873. gadā Monē, Renuārs un vairāki citi izveidoja anonīmu mākslinieku kooperatīvu ar mērķi neatkarīgi izstādīt savus darbus. Šis jaunās grupas pirmā publiskā izstāde notika 1874. gada aprīlī Parīzē. Taču viņu stils bija mainījies vēl vairāk. Renuārs bija sācis eksperimentēt, *transformējot realitāti*. Tā bija nepārprotama atkāpšanās no reālisma. Monē bija sācis gleznot ar brīvākiem otas triepieniem. Tas radīja vispārēju priekšstatu, nevis precīzu redzētā atveidojumu, kam vecākā paaudze joprojām deva priekšroku. Piemēram, viņa darbs *Iespaids, Saullēkts* attēlo Havras ostu saullēktā. Atzīstot, ka tas

nav reālistisks ostas skats, viņš, jautāts par darba nosaukumu, tam pievienoja vārdu “iespaids” (impression). To vēlāk izmantoja kāds kritiķis, lai izsmietu māksliniekus, nosaucot viņus par “impresionistiem”. Tā bija jauna un atšķirīga mākslas un mākslinieku kustība.

Viens no grupas drosmīgākajiem jauninājumiem bija veids, kā viņi izmantoja gaismu. Piemēram, Renuāra 1876. gada gleznā *Dejas Mulēndelagalē* ir attēlota dārza ballīte ar dejām Parīzes Monmartras rajonā. Gleznā Renuārs uz zemes vai uz zilās jakas glezno baltu krāsu, lai norādītu, ka tur spīd saule. Gaismas transformēšana pārspīlē detaļas un pārveido to, ko mākslinieks būtu redzējis patiesībā.

Impresionisma metode uztver to, ko redz acs, un interpretē to, pārspīlē, ignorē daļas un galu galā izkropļo.

Tagad padomā par to, ko tu dari, kad apsēdies, lai sagatavotu sprediķi. Tu atver Bībeli. Tev nav daudz laika. Iespējams tev šovakar ir jāapmeklē pāris sapulces. Varbūt tev ir ģimene vai darbinieki, par kuriem tev jā-rūpējas. Tev kā mācītājam noteikti ir darba pilnas rokas. Tomēr svētdien tev kaut kas jāsaņem. Tu sāc lasīt tekstu un veikt pierakstus datorā līdzīgi, kā mākslinieks mijiedarbojas ar audeklu — strauji, daudzkrāsaini veidojot saikni starp Vārdu un tev zināmo pasauli.

Tu meklē to, kas, tavuprāt, atstās tūlītēju *iespaidu* uz klausītājiem. Tev sāk iepatīties šī nodarbe. Darbs nav grūts. Drīz vien izkristalizējas galvenā doma. Tev labi

padodas kontekstualizēšana, jo tevi, tāpat kā tavu svētdienas draudzi, ne īpaši aizrauj vēsture. Patiesībā tevi pieņēma šajā darbā daļēji tāpēc, ka visi bija pārsteigti par tavu spēju radīt uzmanību piesaistošas uzrunas, balstoties uz citādi nepieejamo, seno Bībeles ainu reālismu. Detalizēta teksta izpēte paliks citai reizei.

Šī, tāpat kā pagājušās nedēļas uzruna, balstīsies uz atbilstošiem iespaidiem, ko tevī ir izsaucis šis teksts. Kā gaismas stari tavā apziņā ataudz dažādi praktiski pielietojumi, ko tu varēsi dāsniem triepieniem atklāt draudzei. Tu paskaties pulkstenī. Ir pagājušas piecpadsmit minūtes.

Tā ir impresionistiska (uz iespaidiem balstīta) sludināšana.

Tā notiek bieži. Patiesībā tā varētu būt visnozīmīgākā problēma, ar ko saskaras mūsdienu sludinātāji. Impresionistisku sludināšanu teksta realitāte neierobežo. Tā ignorē teksta vēsturisko, literāro un teoloģisko ietvaru. Tā pāris minūtēs nevērīgi aizspraucas garām daudziem ekseģētiskiem rīkiem, kuru izstrādei tu esi veltījis laiku. Kamēr gleznotājs — reālists, pirms izdarīt vienu otas triepienu, desmit reizes aplūko objektu, tikmēr impresionists, vienreiz uzmetis acis tekstam, jau uzliek desmit triepienus uz cilvēciskās pieredzes audekla. Tieši tāpat rīkojas impresionistisks sludinātājs.

Nav šaubu, ka impresionistiskā sludināšana ir vienkāršāka un mazāk laikietilpīga. Un, ņemot vērā tavu

aizņemtību, tā ir praktiskāka. Taču tev jāņem vērā, ka galu galā tas nozīmē to, ka tu vari darīt ar tekstu visu, ko vēlies.

Apskatīsim piemēru. Iedomājies, ka tev ir jāsagatavo uzruna “jaunajiem vecākiem”. Tu izvēlies runāt par Rakstu vietu no 1. Samuēla 2:12–21. Izlasi to tagad:

“Bet Ēļa dēli bija bezgodīgi vīri; un tie neatzina To Kungu. Priesteru pienākums pret tautu bija šāds: ja kāds cilvēks nāca un nesa savu kaujamo upuri, tad bija jānāk priestera kalpam, kamēr gaļa vārījās, un tam bija rokā dakšas ar trim zariem. Un viņam bija šīs dakšas jāiedur vārāmā podā vai katlā, vai pannā, vai māla podā, un visu, ko varēja uz dakšām uzdurt, to priesteris ņēma sev. Tā viņi darīja ar visiem Israēla ļaudīm, kas vien nāca uz Šilo. Dažreiz, iekāms tie aizdedzināja upura taukus, lai tos kvēpinātu, priestera kalpi, kas bija arī viņa paša dēli, nāca un sacīja tam cilvēkam, kas pašreiz nesa savu kaujamo upuri: “Dod gaļu priesterim priekš cepeša! Tādēļ viņš negrib no tevis saņemt vārītu gaļu, bet gan tikai jēlu.” Tad tas vīrs tam atbildēja: “Papriekš taču kvēpināšanai iededzināmi tauki, pēc ņem tu sev, ko tava sirds kāro.” Bet viņš tam atbildēja: “Nē, tev tūdaļ pat ir jādod, ja ne, tad es ņemšu ar varu.” Tā šo abu jauno vīru grēki bija ļoti lieli Tā Kunga priekšā, jo tie nicināja Tā Kunga ēdamo upuri.

Bet Samuēls, vēl zēns būdams, kalpoja Tam Kungam, apjozies ar linu efodu. Un māte viņam uzšuva mazus virsū uzvelkamus svārkus, un viņa tos uznesa tam augšā

gadu no gada, kad tā turpu devās ar savu vīru, lai upurētu savu gadskārtējo kaujamo upuri. Un Ēlis svētīja Elkanu un viņa sievu ar vārdiem: “Lai Tas Kungs dod tev pēcnācējus no šīs sievas tā izlūgtā vietā, kuru viņa ir no Tā Kunga izlūgusi.” Un tie gāja uz savu dzīves vietu. Un Tas Kungs svētīja Annu, un tā kļuva grūta un dzemdēja trīs dēlus un divas meitas. Bet zēns Samuēls pieauga, būdams pie Tā Kunga.”

Pirmajā teksta lasījumā izceļas trīs lietas:

- 1) Tekstā ir attēloti divi vecāku un bērnu pāri: Ēlis un viņa nekam nederīgie dēli, kā arī Anna un viņas mazais dēls Samuēls, kurš kalpo Dievam.
- 2) Tevi pārsteidz atšķirība starp viņiem. Ēļa stāsts ir kā sliktas audzināšanas rokasgrāmata, savukārt Annas rīcība noved pie labākiem rezultātiem.
- 3) Tava uzruna ļauj izdarīt divus secinājumus. Pirmkārt, slikti vecāki ļauj saviem bērniem pārāk daudz ēst, savukārt labi vecāki tā nedara. Cik pretīgi lasīt, kā Ēļa dēli pārtika no upuriem! Otrkārt, slikti vecāki neizmanto draudzes vidi, lai mudinātu savus bērnus uz dievbijību, savukārt labi vecāki vienmēr ir blakus un ir pieejami. Cik brīnišķīgi, ka Anna veda Samuēlu uz templi, kad vien durvis bija atvērtas!

Lūk, tev ir uzrunas izklāsts. Vissvarīgākais — tu zini, ka tava runa atbalsosies draudzes jauno vecāku sirdīs. Tu vari runāt par bērnu fizisko stāvokli. Tev nebūs grūti

piemērot līdzīgus principus, kas attiecas arī uz viņu garīgo labklājību.

Tu uzstājies ar uzrunu. Pateicoties tai, nekavējoties tiek uzsāktas jaunas programmas bērniem. Tas ir lieliski, jo ļaudis pārrunā bērnu kristīgo audzināšanu.

Šāda impresionistiska sludināšana veicina draudžu izaugsmi. Patiesībā nav brīnums, ka mēs neveltam laiku sprediķu izstrādei. Mums tas nav nepieciešams. Mēs to varam izdarīt ātri, un tas darbojas. Tā ir gandrīz improvizēta sludināšana.

No otras puses, mēs pazaudējam Dieva Vārda bagātību. Mēs palaižam garām teksta kodolu. Ja mēs to pārlasītu vēl dažas reizes, varbūt mēs saprastu, ka 1. Samuēla 2:12–21 galvenā tēma nav vis vecāku loma, bet Dieva svētums. Tieši tā, *šī Rakstu vieta runā par Dievu* un par to, kā Dieva tautas nekrietnie vadītāji nīrgājās par Dievu. Problēma ir tā, ka Dievam netiek izrādīts Viņam pienākošais gods. Un, ja mēs turpināsim iedziļināties šajā grāmatā, mēs sapratīsim, ka šeit, Dieva ģimenē, ieskanas aizvietošanas motīvs. Samuēls tiek pieminēts tieši šajā brīdī, jo viņš ir alternatīva Eļā dēliem, viņš ir tas, kurš var vadīt Dieva pielūgsmi saskaņā ar Dieva Vārdu. Dievs nevar paveikt savu darbu, jo Viņa Vārds netiek ņemts vērā. Pat tad, kad situācija šķiet bezcerīga, Dievs aicina vadībā citu vīru un citu priesteri.

Vai tas nozīmē, ka mēs nevaram sludināt par bērnu audzināšanu, balstoties uz šo tekstu? Varam. Bet mēs

nedrīkstam ignorēt Rakstu vietas kodolu. Iespējamie secinājumi nedrīkst aizēnot galveno domu. Mēs varam paust Bībeles patiesības par bērnu audzināšanu, balstoties uz šo tekstu, taču tas jā dara ar cieņu, pakļaujoties teksta galvenajai domai. Tā ir atšķirība. Tas ir izaicinājums. Mēs lasām šos stāstus un neņemam vērā Svētā Gara liktos akcentus, vienlaikus nonivelējot Dieva Vārdu līdz dievbijīgas dzīves principiem. Piemērā no 1. Samuēla grāmatas mēs pilnībā aizmirsām par Kristu kā neveiksmīgas priesterības aizstājēju. Impresionisma dēļ mēs pazaudējām Jēzu. Viņa vietā mums ir vecāki, kam vairāk rūp moralizēšana nekā Kristus vēsts.

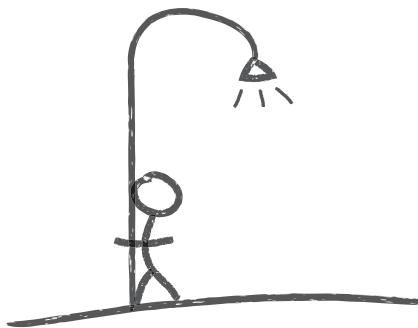
Šāda veida impresionistiska sludināšana plaukst un zeļ tur, kur visvairāk dominē praktiskās “pasaules rūpes” (Mk. 4:19). Vienalga, vai tā ir uz rezultātiem orientēta biznesa vide, uz darbu orientēta kultūra, piemēram, Austrumāzijā, vai jaunattīstības valstis (piemēram, Dienvidāzijā, kur strādā mana komanda), impresionistiska sludināšana bieži vien ir sekas tam, ka sludinātāji izjūt spiedienu pragmatisku iemeslu dēļ. Es jūtu viņiem līdzī.

Ir arī svarīgi atzīmēt, ka ne jau impresionistiska sludināšana ir problēmas cēlonis. Tā dabiski izriet no *aklas pieķeršanās kontekstualizācijai* un noved pie tā, kā šāda pieķeršanās monopolizē mūsu laiku. Mums jāatceras pārliecība, kas lika Čārlzam Simeonam palikt pie Bībeles teksta studēšanas. Tā bija nepieciešamība izcelt

no Rakstiem to, kas tajos ir. Ir viegli pakļauties impresionistiskai pieejai un ļaut tai valdīt pār Bībeles studijām un sagatavošanās procesu. Īpaši, ja pēc būtības esi stilīgs (t. i., moderns) vai centies tāds būt, šī pieeja var kļūt par privāti lietojamu narkotiku. Un, ja tev ar to ir bijuši nelieli panākumi, tu vari padomāt, ka esi labs Rakstu skaidrotājs. Bet, kā mēs redzēsim turpmākajās nodaļās, Bībeles skaidrošana prasa atšķirīgu pieeju tekstam.

NELĪDZSVAROTA SLUDINĀŠANA

Padomāsim par to, kā mēs izmantojam Bībeli sprediķos. Skotu dzejnieks Endrū Lengs reiz ironizēja par sava laika politiķiem, izmantodams asprātīgu frāzi, apsūdzot viņus manipulēšanā ar statistikas datiem.¹⁵ Nedaudz pamainot, šo asprātīgo apgalvojumu varētu tikpat labi vērst pret daudziem mūsdienu Bībeles skolotājiem: “Daži sludinātāji Bībeli lieto tāpat kā dzērājs laternas stabu... vairāk atbalstam nekā apgaismojumam.”

Tāds ir iereibis jeb nelīdzsvarots sludinātājs. Laikam jau tas ir pats par sevi saprotams, ka par tādu tu nevēlies kļūt. Tomēr patiesībā daudzi no mums tādi ir bijuši, paši to neapzinoties.

Tūlīt paskaidrošu. Tajās reizēs, kad esam piecēlušies un atbalstījušies uz Bībeles, lai pamatotu to, ko gribējām teikt, nevis to, ko Dievs ir gribējis pateikt Bībelē, mēs esam bijuši kā iereibis cilvēks, kurš atspiežas pret laternas stabu, izmantojot to vairāk atbalstam nekā apgaismojumam. Labāka poza sludinātājam ir stāvēšana tieši zem Bībeles teksta. Jo sludinātājs ir Bībele — Svētā Gara vārds, nevis mēs (skat. Ebr. 3:7; Jņ. 6:63).

Iespējams, viens no nepārprotamākajiem un kliezošākajiem piemēriem, kas raksturo šo tendenci ir viltnis evaņģēlijs, kas pazīstams kā *labklājības evaņģēlijs*. Mani ceļojumi Kenijā un tas, ko atkārtoti esmu dzirdējis par pārējo Āfriku, liecina, ka sludinātāji visur globālajos dienvidos atsaucas uz Rakstiem, kas it kā apsolot veselību un bagātību šajā dzīvē, taču Raksti to nesola. Sludinātājam tas var būt izdevīgi, bet tas neatbilst Svēto Rakstu patiesībai.

Tagad, kad man aiz muguras ir gadu desmitiem ilga pastorālā kalpošana, atceros, ka daudzkārt esmu bijis nelīdzsvarots sludinātājs. Esmu meklējis atbalstu Bībelē, lai pamatotu to, kas, manuprāt, bija jāpasaka. Tā kļuva par noderīgu instrumentu. Bībele man palīdzēja sasniegt iecerēto. Es aizmirsu, ka *man* ir jābūt

instrumentam — tādām, ko Dievs lieto savam dievišķi paredzētajam mērķim. Man ir jāsludina gaisma, ko Dievs ir paredzējis izstarot no konkrētās Rakstu vietas.

Tas, kas notika ar mani, var notikt ar jebkuru. Mēs dažādos veidos varam lietot Bībeli, kā dzērājs lieto larnas stabu. Varbūt tev ir ļoti stingri doktrināli uzskati, un tie atspoguļojas katrā Rakstu vietā, par kuru tu sludini, neatkarīgi no tā, par ko runā konkrētais teksts. Varbūt tu izdari politiskus, sociālus vai terapeitiskus secinājumus neatkarīgi no Svētā Gara paustā viedokļa tekstā. Būtībā tam, ka mēs dodam priekšroku nelīdzsvarotai, nevis Rakstus skaidrojošai sludināšanai, ir viens pamatojums: mēs uzslāņojam Bībeles tekstam savu visdziļāko pārlicību, plānus un perspektīvas. Tādā gadījumā Bībele nav nekas vairāk kā atbalsts tam, ko vēlamies pateikt mēs.

Minēšu piemēru no savas dzīves, kas parāda, cik viegli tas var notikt. Pirms vairākiem gadiem es sludināju par visu 2. vēstuli korintiešiem. Kad nonācu līdz 8. un 9. nodaļai, nolēmu tās izlaist un turpināt ar 10. nodaļu. Tam bija vienkāršs iemesls. 8. un 9. nodaļu gribēju paņemt vērā laimīgai. Šajās nodaļās taču ir runa par naudu. Domāju: “Pienāks brīdis, kad vecāji nāks pie manis un lūgs man teikt sprediķi par namturību.” Tobrīd mūsu draudzei finansiāli klājās labi. Bija saprātīgi paņemt šo tekstu laimīgai, kad būs nepieciešams finansiāls atbalsts, lai saglabātu maksātspēju. Tāpēc es izlaidu

8. un 9. nodaļu, kas man kā sludinātājam, kas stingri turas pie tekstu secības, nebija raksturīgi.

Un tiešām, šis laiks pienāca. Atšķīru 2. vēstules korigētiem 8. un 9. nodaļu, lai sagatavotu sprediķi par dāsnas ziedošanas nozīmi. Tev jāzina, ka vēl pirms apsešos pie rakstāmgalda, es skaidri zināju, ko teikšu savā sprediķī. Biju nolēmis pievērsties trim pantiem, kuros ir izcelts priecīgais devējs:

“Bet to es saku: kas sīksti sēj, tas arī sīksti pļaus; un, kas sēj uz svētību, tas arī pļaus uz svētību. Ikviens lai dara, kā tas savā sirdī apņēmis, ne smagu sirdi vai piespiests; jo priecīgu devēju Dievs mīl. Dievs var jums bagātīgi dot visādu žēlastību, ka jums arvienu ir pilnīga iztikšana un vēl pietiekoši paliek pāri labiem darbiem. Tā kā ir rakstīts: Viņš ir izbēris un nabagiem devis, Viņa taisnība paliek mūžīgi.” (2. Kor. 9:6–9)

Vispirms es sāku ar attieksmi, kādu Dievs vēlas, lai mums būtu pret naudu. 6. pantā ir teikts, ka sēt uz svētību nozīmē arī pļaut uz svētību. (Gribēju sākt ar attieksmi, jo tā mans ievads labi saskanēja ar vārda “dot” pielietojumu). Galu galā 7. pantā ir teikts, ka priecīgu devēju Dievs mīl. Otrajā punktā es vēlējos runāt par motivāciju ziedot (Dievs tev atdos). 8. pantā ir teikts: “Dievs spēj jums bagātīgi dot visādu žēlastību.” Visbeidzot, plānoju pievērsties citātam no Psalmiem, lai norādītu uz Dieva pamudinājumu būt devīgiem, jo 9. pants norāda,

ka pats Dievs “ir izbēris”. Mans trīs punktu izklāsts izskatījās šādi:

- 1) 2. Korintiešiem 9:6—7 — Ziedo Dievam (tādu atieksmi Viņš no mums sagaida).
- 2) 2. Korintiešiem 9:8 — Saņem no Dieva labas lietas (tas stimulē motivāciju).
- 3) 2. Korintiešiem 9:9 — Ziedojo, mēs atdarinām Dievu (Vecajā Derībā tā ir teikts).

Lai gan nebiju ilgi klausījies tekstu, zināju, ka man ir sprediķis, ko būs viegli klausīties. Biju gandrīz gatavs teikt ļoti praktisku un nesaudzīgu uzrunu. Zināju, kas mūsu ļaudīm ir nepieciešams, un Bībele apstiprināja manu viedokli.

Bet tad notika kaut kas interesants. Vēl pirms pienāca svētdiena un man bija jākāpj kancelē, es sāku pētīt šo nodaļu kontekstu. Tas, ko es atklāju, izjauca visu, ko biju plānojis teikt. No 1. Korintiešiem 16:1—4 un Apustuļu darbiem 11:27—30 es uzzināju, ka šī Rakstu vieta ir saistīta ar badu un trūkumu konkrētās draudzēs. Šajā tekstā nebija runa par regulāru ziedošanu vietējās draudzes budžetam. Tas bija par ziedojumu vākšanu bada cietējiem draudzēs, kas sastāvēja no jūdu kristiešiem citā pasaules malā.

It kā ar to vēl nepietiktu, es atklāju arī daudz ko citu. No 2. vēstules korintiešiem 11:5 un 12:11 es uzzināju, ka galvenais strīds vēstulē bija par Pāvila šķietami vājo

kalpošanu salīdzinājumā ar ‘superapustuļiem’, kuriem piemita tāds spēks, ko Korintas draudze respektēja. Pāvils nebija prasmīgs runātājs (11:6), nāca pazemībā (11:7), vienmēr bija trūkumā (11:9) un viņam nebija finansiālu resursu (12:14–15). Tāds bija šo ziedojumam veltīto nodaļu konteksts. Tad es sapratu. Šis ziedojums kalpoja kā pārbaudījums! Ja korintieši ziedotu dāsni, tas parādītu, ka viņi saprot “vājumu” un ir gatavi kalpot vājo vajadzībās. Taču, ja viņi bada palīdzības fondam ziedotu sīksti, tā būtu zīme, ka viņi saprot tikai tos, kuriem viss ir. Pēkšņi es atskārtu, ka mana līdzšinējā izpratne par visu šo grāmatu ir apdraudēta!

Tad viss sabruka. Kad es izlasīju psalmu, kas citēts 2. vēstulē korintiešiem 9:9 — psalmu, kas, manuprāt, māca mums, ka dāsni ziedot nozīmē atdarināt Dievu —, es atklāju, ka tas drīzāk parāda, ka līdzināties “taisnīgajam vīram”. Pāvils negribēja teikt, ka korintiešiem vajadzētu dāsni ziedot, lai atdarinātu Dievu. Dāsna ziedošana liecina par piederību Dievam.

Tad es sapratu, ka esmu ķezā. Lai gan biju izstrādājis lielisku Bībelē pamatotu plānu, kas atbilda mērķim — risināt budžeta deficīta problēmu, es atspiešos pret Bībeli kā dzērājs atspiežas pret laternas stabu — vairāk atbalstam nekā apgaismojumam.

Atlika daži jautājumi, uz kuriem man bija jāatbild: Kurš būs ķēniņš? Es? Vai Bībeles teksts? Vai es valdīšu pār to jeb tas valdīs pār mani? Vai es paļaušos uz Bībeli,

lai sasniegtu savus mērķus un plānus, vai es tai pakļautos, lai Svētā Gara gaisma apspīdētu manus klausītājus?

Galū galā manī uzvarēja pārliecība, kas ļāva Čārlzam Simeonam demonstrēt briedumam raksturīgu savaldību. “Esmu ļoti nepiekāpīgs šajā jautājumā; nekad ne-teikt vairāk vai mazāk, nekā, manuprāt, ir Svētā Gara griba attiecībā uz Rakstu vietu, ko skaidroju.”¹⁶

No personīgās pieredzes varu teikt, ka manas problēmas ar nelīdzsvarotu sludināšanu vienmēr ir saistītas ar *aklu turēšanos pie kontekstualizācijas*. Esmu sapratis, ka manas draudzes vajadzības un tas, kā es ar savu kontekstualizēto izpratni tās uztveru, nedrīkst kļūt par mana sprediķa virzītājspēku. Mēs nedrīkstam darīt ar Biblii visu, ko vēlamies. Tā ir suverēna. Tai ir priekšroka. Vienmēr.

Mūsu kā sludinātāju un Bībeles skolotāju funkcija ir pakļauties Svētā Gara sen atklāto vārdu gaismai. Mūsu uzdevums ir šodien teikt to pašu, ko Dievs ir vienreiz teicis, un neko vairāk. Tad Viņš turpinās runāt.

“INSPIRĒTA” SLUDINĀŠANA

Esam aplūkojuši divu veidu negatīvas sekas, ko Bībeles skaidrošanā rada akla turēšanās pie kontekstualizācijas. Pirmkārt, mēs noskaidrojām, kā šī pieeja ietekmē sludinātāju, kamēr viņš strādā pie teksta. Šāda sagatavošanās metode var novest pie *impresionistiskas sludināšanas*. Otrkārt, mēs noskaidrojām, kā akla

kontekstualizācija var ietekmēt to, kā sludinātājs lieto Bībeli. Regulāra prasība būt aktuālam var novest pie nelīdzsvarotas sludināšanas.

Tagad es vēlos, lai sludinātājs uz brīdi atstāj savu ofisu un draudzi, lai noskaidrotu, kā viņš lasa Bībeli privāti. Tādēļ ka mūsdienās ir tādas lasīšanas metodes, kas, izmantotas personīgajā “klusajā laikā”, var kaitēt Dieva Vārda publiskai pasludināšanai. Ja šīs privātās lasīšanas metodes apvieno ar aklu turēšanos pie kontekstualizācijas, iznākums ir tas, ko es saucu par “*inspirētu*” sludināšanu.

Tūlīt paskaidrošu. Dievišķās autorības dēļ Bībele ir un vienmēr būs Dieva autoritatīvais un iedvesmotais Vārds. Diemžēl, un tas ir tas, uz ko es vēlos norādīt, sludinātāji arvien biežāk atsaucas uz savu subjektīvo teksta interpretāciju kā uz iedvesmotu. Bībeles skolotājiem arvien biežāk tiek teikts, ka viss, kas viņus aizkustina, lasot Bībeli privāti, ir tas, ko *Dieva Gars* vēlas, lai viņi sludinātu publiski.

Vienam no šāda veida lasīšanas stratēģijas piemēriem ir sena vēsture. Tas pazīstams ar nosaukumu *Lectio Divina*. Šī tradicionālā benediktīniešu Svēto Rakstu interpretācijas prakse bija paredzēta, lai veicinātu kopību ar Dievu un, mazākā mērā, iepazīšanos ar Bībeli. Tā dod priekšroku uzskatam, ka Bībeles teksti ir “dzīvais vārds”, nevis rakstīti vārdi, kas jāpēta. Tradicionālās šīs prakses formas ietver četrus posmus privātai Bībeles lasīšanai:

lasīšana, meditēšana, lūgšana un pārdomāšana. Tu sāc ar iekšēju norimšanos, vienkārši izlasot tekstu. Tad tu meditē, iespējams, par vienu vārdu vai frāzi no teksta, un, to darot, apzināti izvairies no tā, ko varētu uzskatīt par “analītisku” pieeju. Būtībā mērķis šeit ir gaidīt uz Svētā Gara apgaismību, lai nonāktu pie teksta jēgas. Tu gaidi, kad tevi apmeklēs Jēzus. Kad Vārds ir saņemts, tu turpini lūgt. Lūgšana taču ir dialogs ar Dievu. Dievs runā caur savu Vārdu, un cilvēks runā caur lūgšanu. Galu galā šī lūgšana kļūst par kontemplatīvu lūgšanu, un tā dod spēju saprast dziļākas teoloģiskas patiesības.

Tas izklausās ļoti dievbijīgi. Patiesībā šai metodei ir atrodams neapšaubāms pamatojums Svētajos Rakstos: “Mums Dievs to ir atklājis ar Savu Garu, jo Gars izdibina visas lietas, arī Dieva dziļumus.” (1. Kor. 2:10) Uz brīdi atmetot malā to, ko Pāvils patiesībā šajā Rakstu vietā saka, *Lectio Divina* iesaka metodi, kas ir garīga, pretstatā sistemātisku studiju metodei. Tā aizstāj izpēti ar intuīciju. Tā dod priekšroku noskaņojumam un emocijām, nevis metodiskai un argumentētai taujāšanai. Tā pielīdzina cilvēka garu Svētajam Garam.

Un *akla turēšanās pie kontekstualizācijas* par to ir sajūsmā! Mūsdienās cilvēki vairāk par visu vēlas “jaunu vārdu” no Dieva, kaut ko no Viņa Gara, kas spētu pabartrot mūsu noplicināto garīgo dzīvi.

Lai gan *Lectio Divina* vēsturiski ir Romas katoļu baznīcai raksturīga Bībeles tekstu interpretācijas forma,

pēdējos gados tā piedzīvo atdzimšanu, īpaši evaņģēlisko protestantu vidū. Un pat tur, kur tā netiek praktizēta ar šādu nosaukumu, tā ļoti līdzinās tam, kā daudzi jauni sludinātāji tiek mācīti. Viņi tiek mudināti lasīt Bībeli ar bijīgu, rīmtu sirdi, gaidot, kad Svētais Gars runās. Jo vari būt drošs, ka to, ko, lasot šo tekstu, Dievs klusumā liek mūsu sirdīs, Viņš lietos arī citu cilvēku dzīvē. Tātad: “Sludini to! Tam jābūt iedvesmotam.”

Ņemsim par piemēru vienu no tiem brīnišķīgajiem virtuves kalendāru pantiem – Filipiešiem 4:13: “Es visu spēju Tā spēkā, kas mani dara stipru.”

Kā mēs varam tuvoties šim tekstam? Vispirms mēs to izlasām tā it kā Pāvils to būtu rakstījis tieši mums. Tad mēs izlasām: “visu”, ar to saprotot: “jebko”. Mēs domājam, ka šis teksts attiecas uz jebko. Saskaņoties ar jebkāda veida šķēršļiem, Dievs dod mums spēku tos pārvarēt. Vai man ir nepieciešams šis paaugstinājums darbā? Dievs dod man spēku. Vai mums ir nepieciešams trīspunktu metiens šajās pēdējās divdesmit sekundēs, lai uzvarētu spēlē? Dievs dod spēku. Kāda iedvesma! Šis teksts ir ideāli piemērots jebkurai situācijai, kad mums ir jāgūst panākumi. Un tā kā esam sapratuši tekstu ar bijību, rodas kārdinājums to šādi arī sludināt.

Problēma ir tā, ka, nedaudz iedziļinoties, atklājas, ka Pāvils nerunā par “jebko”. Ja izlasām tikai dažus pantus pirms un pēc šīs Rakstu vietas, mēs saprotam, ka šis pants attiecas uz Pāvila sacīto par ciešanām cietumā.

Viņš runā par izdzīvošanu. Viņš nerunā par paaugstināšanu amatā un uzvarām sportā, bet gan par grūtību pārvarēšanu, lai pasludinātu evaņģēliju (sal. Fil. 1:12). Pavisam nedaudz un mūsu gandrīz iedvesmotais, ar lielu bijību lasītā teksta tvērums sabrūk. Pietiek ar diviem vai trim pantiem.

Šāda “inspirēta” sludināšana ir bīstama spēle. Tā ir absolūti subjektīva. Atsakoties pielikt pūles, lai izprastu vārdus, ko Gars mums ir devis, un darbojoties vienīgi “Svētā Gara prātā”, mēs kļūstam par galīgo autoritāti attiecībā uz to, ko šis teksts nozīmē. Mēs sākam sludināt “patiesību” un “padomus”, kas nav pamatoti Bībelē un nav pārbaudāmi ar Bībeles palīdzību. Mēs to varam darīt labu nodomu vadīti, piemēram, lai celtu savas draudzes morālo stāju vai tādēļ, ka patiesi vēlamies padarīt labāku pasauli, kurā dzīvojam. Tomēr mēs esam izgājuši ārpus tradicionālās doktrīnas. Mēs nejūtam atšķirību starp “tā saka Tas Kungs” un “tā saku es”. Mēs sagaidām, ka draudze uzticēsies nevis Vārdam, bet mums.

Protams, tu un es, iespējams, nepiekrītam šai teorijai attiecībā uz Bībeli. Tomēr zemapziņā mēs bieži rīkojamies tā, it kā piekristu.

Kā tas izpaužas? Daudzi sludinātāji, īpaši tie, kas ir gados jauni, vispirms uztver tekstu kā personīgās celsmes vai garīgās izaugsmes avotu. Šāda prakse pati par sevi nav peļama, un Gara iedvesmota sludināšana pati par sevi nav nekas slikts. Mums visiem vajadzētu būt

garīgi pārlicinātiem un pielīdzināties tekstā atspoguļotajam Kristus tēlam. Problēma ir tā, ka mums bieži rodas kārdinājums novilkt vienādības zīmi starp to, kā Svētais Gars šo tekstu atklāj mums, un to, kā Viņam tas būtu jāatklāj mūsu klausītājiem. Šajā ziņā tas līdzinās impresionistiskai sludināšanai, kas izrotāta ar dievbijību, nevis praktiskumu.

Vēl viens šādas šķietami dievbijīgas sludināšanas piemērs ir sastopams globālajos dienvidos, īpaši dažās harizmātiskajās draudzēs Latīņamerikā. Animistiskais pasaules uzskats ir pavēris ceļu misticismam, kam nepietiek tikai ar kanoniskajiem Rakstiem, lai saglabātu savu aktualitāti.¹⁷ Dievbijīgi kalpi, “piepildīti ar Svēto Garu”, sniedz “jaunu atklāsmi” padomu, doktrīnu un sociālo principu veidā. No dievbijīga sludinātāja “garīgā padoma” līdz jaunas atklāsmes piedāvājumam ir tikai viens solis. Daudzas no šīm draudzēm to uzskata par cilvēka, kurš ir aicināts kalpot citiem, raksturojošu iezīmi. Gan mazāk mistiskie un ļoti racionālie padomi, kas balstās uz subjektīviem garīgiem skaidrojumiem, gan šī sludināšanas forma, kas piedāvā jaunas atklāsmes, apšaubā Rakstu pietiekamību, slēpjoties aiz kristīgās dievbijības maskas.

Nepārproti mani, es nesaku, ka Rakstus skaidrojošajā sludināšanā Svētais Gars nespēlē nekādu lomu. Tā būtu briesmīga kļūda. Lai gan tā ir tiesa, ka ļaudis atgriežas un pieaug ticībā, pateicoties Rakstus skaidrojošai sludināšanai, lai tam sekotu pārlicība par grēku,

atdzimšana, grēku nožēla un ticība, kā arī pastāvēšana tajā visa mūža garumā, evaņģēlijam ir jābūt savienotam ar Svētā Gara darbību. Citiem vārdiem sakot: “Tamdēļ nav cildināms ne dēstītājs, ne laistītājs, bet Dievs, kas audzē.” (1. Kor. 3:7)

Izrādās, ka šī “nesen” izveidojusies sadarbība starp Bībeles lasīšanu personīgajā klusajā laikā un sludināšanu, kas izrādījusies īpaši atbilstoša kontekstualizētāju vēlmei būt garīgiem, nav tik jauna, kā mums varētu šķist. Jau divdesmitā gadsimta sākumā tādi teologi kā Karls Barts un neo-ortodoksālā kustība piekopa šādu sava veida sadarbību. Vācu augstākā kritika bija “pierādījusi”, ka Bībeles teksts ir sagrozīts, vai vismaz tā tika uzskatīts, tādēļ Bībeles lasītājiem nebija autentiskas iespējas nonākt līdz autora sākotnējai iecerei. Visā visumā Barts un neo-ortodoksālā kustība atzina Rakstu autentiskumu, taču dažos punktos, kas attiecās uz to, vai Bībelē katrs vārds ir dievišķi inspirēts, viņi piekāpās augstākajiem kritiķiem. Līdz ar to neo-ortodoksālajā baznīcā pēc Rakstu lasījuma draudze vairs nevarēja atbildēt: “Tā Kunga vārds”. Drīzāk lasītājs varēja teikt: “Mēģiniet saklausīt Tā Kunga Vārdu” vai kaut ko līdzīgu. Tika uzskatīts, ka Svētais Gars ir vienīgais, kas mums ir atlicis, tāpēc labāk uzklausi kādu, kurš Viņa balsi ir dzirdējis.

Jau nākamajā paaudzē daži evaņģēliskajās aprindās ir aizgājuši tālāk par Bartu iedvesmotas vai Svētā Gara vadītas sludināšanas jomā. Bet vai viņiem var uzticēties?

Svētais Gars neapšaubāmi ir uzticams un spēj brīnumainā veidā intuitīvi iedvest mums savu nodomu. Bet vai šī iespēja mūs atbrīvo no nepieciešamības pēc rūpīgas eksegēzes? Kāpēc tad Viņš vispār būtu pūlējies iedvesmot Rakstus? Vai tad Gars nevar darboties gan caur Rakstu studijām, gan pārdomām? Vai, pieķeroties tik subjektīvai interpretācijas metodei kā “iedvesmota” sludināšana, mēs neriskējam ignorēt to, ko Dievs ir iecerējis pasludināt savā Vārdā, lai tā vietā pasludinātu savu? Vai mēs nepielāgojamies nevis Viņa Vārda dziļumam, bet laikmeta garam (kura daļa mēs noteikti esam)?

KOPSAVILKUMS

Akla turēšanās pie kontekstualizācijas sludinātājiem rada nopietnas problēmas. Tas ir pamats nekritiskiem un neierobežotiem centieniem pēc aktualitātes, kā rezultātā praktiski izpaliek nopietns darbs ar tekstu. Šajā nodaļā mēs aplūkojam šo problēmu no trim aspektiem. Pirmkārt, mēs noskaidrojām, kas notiek sludinātājam gatavojot sprediķi un izvēloties kultūras kontekstu nevis kā informācijas līdzekli, bet kā sprediķa kodolu. Tas nozīmē, ka labākajā gadījumā mēs aizstājam Bībeles faktus ar kaut ko *impresionistisku* (uz iespaidiem balstītu). Otrkārt, akla turēšanās pie kontekstualizācijas bieži vien noved pie aplama Bībeles pielietojuma. Daudziem no mums praktiskums ir kļuvis par atkarību, tāpat kā pārliecība, ka spējam paredzēt, kas mūsu draudzei ir

nepieciešams. Tādos gadījumos mūsu sludināšana kļūst *nelīdzsvarota*. Treškārt, akla turēšanās pie kontekstualizācijas arvien biežāk ir saistīta ar sludinātāja personīgās dievbijības praksi. Sludinātāji vēlas kaut ko “svaigu” un “garīgu”. Un tad mēs savas garīgās vai sveigās sajūtas pasniedzam kā vēsti no Dieva. Tā rezultātā Rakstus skaidrojošu sludināšanu aizstāj “*inspirēta*” sludināšana.

Mums ir pamats jautāt: vai pastāv vienkāršs veids, kā noteikt, kur, ņemot vērā tieksmi uz kontekstualizāciju, mēs galu galā aizšaujam garām? Domāju, ka ir.

Šīs ilustrācijas labajā pusē ir parādīta sludinātāja atbildība par Dieva Vārda saturu: *kā to pareizi izteikt*. Tā ir mūsu darba svarīga sastāvdaļa. Mēs visi vēlamies būt uzticīgi. Bībele mums atklāj dzīvā Dieva vārdus. Kreisā pusē norāda citu atbildības virzienu: *kā to darīt saprotamu citiem*. Arī tas ir svarīgi. Kurš gan no mums nevēlas nest augļus? Katru nedēļu sludinātājs atrodas starp šiem diviem uzdevumiem. Tie spiež uz viņu, pieprasot laiku un uzmanību. Un sludinātājs bieži vien baidās, ka, apņemoties veltīt uzmanību vienam, viņš pametīs novārtā otru.

Tad sludinātājs sāk sarunāties ar sevi, un tas izklausās šādi: “Ja es izvēlēšos lielāko gatavošanās laika daļu veltīt tam, lai visu *pareizi pateiktu*, baidos, ka mans sprediķis varētu būt pārāk prātīgs, pārāk intelektuāls un zaudēt to dzīvo iespaidu, kas rodas, *darot to saprotamu citiem*. Es taču nevaru atļauties saukties par Vārda mācītāju, ja tas nozīmē, ka zaudēju savu identitāti kā Svētā Gara piepildīts sludinātājs. Vai tad mans pienākums nav uzrunāt sirdi, ne tikai prātu? Maniem vēstījumiem ir jābūt skaidriem katram garāmgājējam. Man ir apnikuši sludinātāji, kas domā tikai par garīgu atgriešanos. Es domāju, ka ortodoksija ir svarīga, bet bez kontekstualizācijas kā vadošā virziena, es pie ortopraksijas tā arī nenonāksšu. Es zinu, ka manas runas pamatā ir Bībeles teksts, bet es taču esmu šeit, lai radītu iespaidu tagad.”

Ikreiz, kad to cilvēku sirdīs un prātā, kuri ir aicināti sludināt, parādās šis arguments — šī sajūta, ka pareizi pateikt un nodot vēstījumu ir divi nesavienojami virzieni —, vari būt drošs, ka akla turēšanās pie kontekstualizācijas jau gaida savu uznācienu, kas kopā ar impresionistisku, nelīdzsvarotu un “inspirētu” sludināšanu, ir gatavas uzņemties vadību.

Protams, apņemšanās pateikt pareizi un nodot vēstījumu nav nesavienojamas lietas. Čārlzs Simeons un ikviens no man zināmajiem Rakstus skaidrojošajiem sludinātājiem ir atraduši veidu, kā ievērot abus. Ceru, ka nākamās trīs nodaļas tev atklās sprediķu gatavošanas

metodi, kas ļaus tev pievienoties viņu pulkam uzticīgajā
un augļus nesošajā Rakstu skaidrošanas darbā.

2.

EKSEĢĒZE

Pirmo nodaļu noslēdzām ar secinājumu, ka ir iespējams gan “pareizi saprast tekstu”, gan “nodot to tālāk”. Nav nepieciešams izvēlēties vienu vai otru. Abi ir paveicami un paveicami labi.

Bet kā? Kā sagatavot uzrunas, kas ir gan pamatotas Bībeles tekstā, gan piemērotas mūsdienām? Un kā to panākt, vienlaikus izvairoties no aklas turēšanās pie kontekstualizācijas?

Tas ir iespējams, un sekmīgiem Rakstu skaidrotājiem tas ir izdevies. Nākamajās trīs nodaļās tiks izklāstīts trīsdaļīgs process — pieeja, kas sastāv no: (1) ekseģēzes, (2) teoloģiskās refleksijas un (3) šodienas aktualitātes.

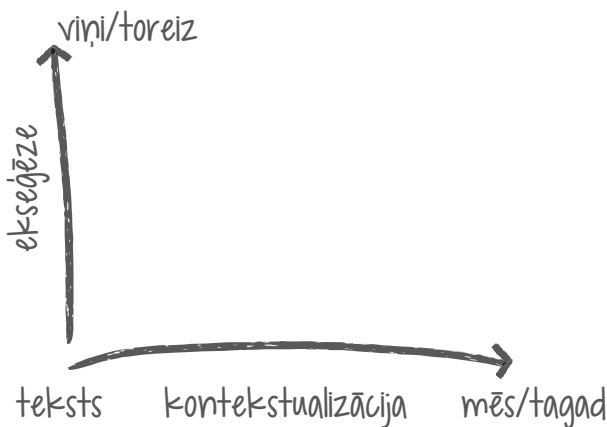
SVARĪGĀKO IZVIRZĪT PIRMAJĀ VIETĀ

Sludināšanai ir jāsākas ar ekseģēzi. Citiem vārdiem sakot: kontekstualizācija, teoloģiskā refleksija un mūsdienu jautājumi nav galvenie — gatavojot uzrunu, *svārīgākais jāizvirza pirmajā vietā*. Ar to es domāju, ka uzticīgs sludinātājs sāk sprediķa sagatavošanas procesu,

pievēršot uzmanību Bībeles teksta sākotnējai auditorijai un šī teksta jēgai šo lasītāju dzīvē. Šo pirmo auditoriju viņš izvirza priekšplānā trīs dažādos veidos. Tā vai citādi viņš:

- 1) Ļauj Bībeles (nevis savam) kontekstam noteikt šī teksta nozīmi.
- 2) Uzmanīgi ieklausās, līdz saprot, kādu vietu šis teksts ieņem grāmatas kopējā vēstījumā.
- 3) Saprot teksta uzbūvi un akcentus.

Vai pamanīji, ka nekas no iepriekš minētā uzskaitījuma neattiecas uz kontekstualizāciju? Kontekstualizācija ir svarīga, kā redzēsīm 4. nodaļā, taču sekmīgi Bībeles skaidrotāji šo soli atliek uz procesa vēlāko posmu.

Kontekstualizācija ir labs partneris, bet slikts kungs. Ja gatavošanās procesā tu to noliksi pirms ekseģēzes, ātri vien radīsies problēmas. Daudzi sludinātāji ekseģēzi atliek uz beigām un koncentrējas uz auditorijai raksturīgo kultūru un savu spēju sasaistīt ar to savu vēstījumu.

Tātad daudziem no mums lielākais izaicinājums ir pārcelt pirmajā vietā to, kas ir galvenais. Pirmais solis ceļā uz ekseģētisku sludināšanu ir izturēties pret kontekstualizāciju kā pret partneri, kuru tu turi sev cieši blakus un vadi. Otrādi tas nedarbojas. Es joprojām spilgti atceros to dienu, kad manī notika ‘klikšķis’ — mainījās mans domāšanas veids.

DIENA, KAD SĀKU SAPRAST

Kad man bija divdesmit deviņi gadi, Stīvs Biklijs, mācītājs un labs draugs, iepazīstināja mani ar Diku Lūkasu. Lūkass tagad ir pensijā, bet pirms tam viņš bija Svētās Helēnas Bišopsgeitas draudzes rektors Londonā. Pateicoties Biklijam, Lūkass pavadīja vienu dienu kopā ar mums, Koledžas draudzes garīdzniekiem, Kenta Hjūza vadībā. Tā bija diena, kad es sāku apzināties, ka īsti nesaprotu, ko daru.

Īsāk sakot, Dievs lietoja Lūkasu, lai apstrīdētu mūsu tradicionālo pieeju sprediķu sagatavošanai. Divu stundu laikā, kas paskrēja nemanot, viņš mums atklāja ļoti pazīstamu Rakstu vietu: 1. vēstules korintiešiem 13.nodaļu. Kad mēs kopā ar viņu bijām soli pa solim izgājuši cauri

visam procesam, mūsu sagatavošanās sludināšanai bija ieguvusi jaunu virzienu. Viņš mums bija atklājis labāku ceļu, ko es neesmu pazaudējis līdz pat šai dienai.

Pirmkārt, Lūkass lika mums *sākt ar svarīgāko*. Tas bija grūtāk izdarāms, nekā biju iedomājies. Bieži biju dzirdējis, ka 1. vēstules korintiešiem 13. nodaļa tiek dēvēta par “mīlestības nodaļu”. Ar to biju saskāries vienīgi kāzās. Šajos gadījumos sludinātāja pieeju tekstam — kontekstualizācijas dēļ — noteica priecīgais notikums. Kāzās dominē iedrošinājuma un svinību tēmas, un par šo tekstu dzirdētie sprediķi parasti iemiesoja šo noskaņojumu. Citiem vārdiem sakot, noteikumus diktēja sludinātāja auditorija. Kam gan rūp auditorija, kurai vēstule sākotnēji tika adresēta?!

Otrkārt, Lūkass aicināja mūs zināmu laiku veltīt teksta apzināšanai. Viņš lūdza uz brīdi atlikt spriedumus par to, ko teksts nozīmē, vai kā to varētu attiecināt uz mūsdienām un aplūkot nodaļu tās *tiesajā literārajā kontekstā*. Mēs atklājām, ka 1. vēstules korintiešiem 13. nodaļa atrodas starp divām nodaļām, kurās tiek apspriestas Gara dāvanas, un jo īpaši saistība starp dāvanām un garīgo briedumu (12:1, 4, 9, 28, 30, 31; 14:1, 37).

Treškārt, Lūkass lūdza vēstules sākumā sameklēt vārdus, kas apzīmē dāvanas un garīgo briedumu. Viņš gribēja, lai mēs *vērīgi ieklausītos* tekstā, līdz sapratīsim, kāda ir tā vieta grāmatas kopējā vēstījumā. Tas mūs aizveda pie 1:4–7, kur Pāvils korintiešus sauc par

apdāvinātiem ļaudīm. Viņiem netrūka nekādu dāvanu. Bet 3:1 Pāvils kritizē šo neticami apdāvināto draudzi par to, ka tā ir garīgi nenobriedusi. Viņš tos pat sauc par garīgiem bērniem (1.—2. pants).

Mēs sākām saprast, ka korintieši bija sajaukuši Gara dāvanas ar garīgo briedumu. Viņi bija pieņēmuši, ka noteiktas dāvanas (šajā gadījumā “mēles”) liecināja par viņu garīgo briedumu. Mūs pārņēma apjukums. Ko tad Pāvils 13. nodaļā īstenībā gribēja pateikt par mīlestību? Vai viņš gribēja viņus norāt par mīlestības trūkumu? Vai Svētā Gara galvenais nodoms bija labot, nevis iedrošināt (sentimentalitātes aizsegā)?

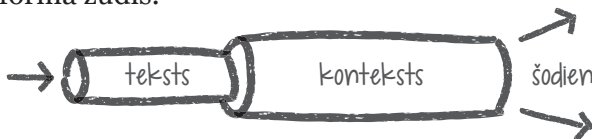
Ceturtkārt, Lūkass mums parādīja, kā visas grāmatas konteksts ir saistīts ar 13. nodaļā lietotajiem vārdiem. Padomā par vārdiem: “[mīlestība] nav uzpūtīga.” Vai šis vārds vēstulē parādās jau iepriekš? Jā, turklāt Pāvils to nelieto kā komplimentu: “Un jūs vēl esat uzpūtušies!” (5:2)

Tad Lūkass apklusā, lai dotu mums laiku ‘sagremot’ šo atklājumu. Mēs sapratām, ka šī nodaļa Korintas draudzei bija kā zibens spēriens no skaidrām debesīm. Pāvils runāja par mīlestību tieši tāpēc, ka korintiešiem tās trūka! Viņi bija Gara apdāvināti, tomēr joprojām kā mazi bērni. Pāvils vēlējās, lai viņi pieaugtu, būtu līdzīgi viņam, kļūtu par “vīriem”, kuriem raksturīga mīlestība, kas, Pāvilaprāt, nozīmēja briedumu.

Kopā ar sākotnējo auditoriju bijām ieradušies Korintā un ironiskā kārtā atklājām, ka esam labāk sagatavoti sludināt Čikāgas iedzīvotājiem aktuālu vēsti.

Tajā brīdī es sāku saprast. Es ieraudzīju to, kas nepieciešams ikvienam sludinātājam, kurš veic eksegēzi. Dievs varenā veidā lietoja šo dienu, lai mainītu mūsu pieeju sprediķu gatavošanai. Un ne tikai tas — mainījušies bijām mēs paši. Mūsos bija radies izsalkums pēc Dieva Vārda un atjaunota apņemšanās darīt visu, kas nepieciešams, lai kļūtu par Dieva svētā Vārda skaidrotājiem.

Ja tev pirmkārt interesē, kas ir teksta sākotnējā auditorija vai primārais adresāts, tavš skatījums mainās. Kā piemēru minēšu teleskopu. Teleskopi ļauj redzēt ļoti attālinātus objektus. Galilejs izmantoja teleskopu, lai apskatītu Mēness krāterus, kā arī Piena Ceļa zvaigžņu miljonus vai pat miljardus. Šis izgudrojums ir pavisam vienkāršs. Paņem divas lēcas, vienu lielāku par otru, un savieno tās ar bīdāmu cilindru. Lielākā lēca ir izliekta un spēj palielināt attēlu. Mazākā lēca ir vienkārši okulārs, kas ļauj skatītājam tuvāk aplūkot attālinātus objektus. Turi teleskopu pareizi, un tu atklāsi neticamas lietas. Turi teleskopu nepareizi, un apskatāmais objekts pēkšņi liksies izkropļots, mazs un izplūdis. Objekta skaistums un forma zudīs.

To pašu principu var attiecināt arī uz sprediķa gatavošanas procesu. Ja vēlies būt labs Bībeles skaidrotājs, tev jāpiespiež sevi vispirms pievērst uzmanību sākotnējam adresātam. Tas neļaus tev izkropļot teksta formu un palīdzēs ieraudzīt, kāds ir Svētā Gara nodoms attiecībā uz tavu draudzi.

Tomēr šeit ir kas vairāk nekā šķiet no pirmā acu uzmetiena. Es neticu, ka pats spēju veikt teksta ekseģēzi. Tāpēc ikreiz, kad apsēžos, lai studētu Bībeli, es lūdzu Dievu, jo, lai gan pastāv parasti studiju palīglīdzekļi, man šajā procesā ir nepieciešama neparasta Svētā Gara palīdzība. Turpmāk es dalīšos ar dažiem praktiskiem padomiem, ko vari ņemt vērā, studējot Bībeli, tomēr tev jāsaprot, ka pa īstam teksta jēgu var atklāt vienīgi Svētais Gars.

1. PIEVĒRS UZMANĪBU BĪBELES KONTEKSTAM

Sākot darbu, esmu atklājis, ka ir noderīgi pievērsties diviem dažādiem kontekstiem: *literārajam* un *vēsturiskajam*. Tās ir divas savstarpēji saistītas jomas, kas bieži vien pārklājas, taču ir svarīgi saprast atšķirību. *Vēsturisko kontekstu* veido apstākļi vai situācija, kas pamudināja autoru radīt šo tekstu. Tādēļ ir svarīgi saprast seno laiku kultūru, kā arī nostiprināt savas zināšanas par Bībeles vēsturi. Var gadīties, ka ir jāizpēta visa grāmata, lai noskaidrotu, kāda bija situācija, ar kuru saskārās sākotnējā auditorija.

Savukārt *literārais konteksts* ir teksts, kas ietver apskatāmo tekstu. Tas atklāj autora rakstīšanas vai rediģēšanas stilu, kā arī to, kāpēc viņš ir izvēlējies šādu grāmatas uzbūvi. Iepriekšējie un sekojošie panti vai nodaļas piešķir tekstam plūdumu vai apveidu, kas palīdz izprast teksta nozīmi.¹⁸

Apskatīsim piemēru tam, cik svarīgi ir ‘tulkot’ tekstu, balstoties uz tā kontekstu, nevis situāciju, kurā atrodamies mēs. 2. vēstulē korintiešiem 6:14–15 mēs lasām:

“Nevelciet svešu jūgu kopā ar neticīgiem. Jo kāda daļa ir taisnībai ar netaisnību? Kas ir gaismai kopējs ar tumsību? Kā Kristus savienojams ar Beliaru, vai ir kāda daļa ticīgajam ar neticīgo?”

Bija laiks, kad mans, šajā tekstā balstītais vēstījums, iespējams, būtu vērsts uz to, lai palīdzētu saviem klausītājiem pārdomāt jautājumus, kas saistīti ar laulību vai biznesa partneru izvēli.

Problēma ir tā, ka, nedaudz iedziļinoties vēsturiskajā kontekstā, mēs redzēsīm, ka rakstītājs to nav adresējis tieši mums. Pāvils iebilda pret korintiešu praksi piesaistīt populārus un iedomīgus skolotājus, kuri savā kalpošanā par katru cenu centās izvairīties no vajāšanām. Šie ‘superapustuļi’ bija aizvilinājuši ļaudis prom no evaņģēlija un no Pāvila mācības. Pāvils gribēja viņus atgūt. Viņš gribēja, lai tie būtu ‘sajūgti vienā jūgā’ ar viņu. Tāpēc, vēsturiski runājot, galvenais šajā tekstā ir Pāvila

bažas par ‘sajūgšanos’ ar viltus skolotājiem. Primāri šeit nav runa par dzīvesbiedra vai biznesa partnera izvēli.

Literārais konteksts to tikai apstiprina. Iepriekšējos pantos Pāvils korintiešiem saka, ka viņiem ir bijusi vieta viņa sirdī pat tad, kad Pāvilam neatradās vieta korintiešu sirdīs. Viņš lūdz: “... lai arī jūsu sirdis atdarās” (6:13b), aicinot būt ‘vienā jūgā’ ar viņu. Un sekojošajos pantos viņš atkārti šo lūgumu: “Atveriet mums savas sirdis” (7:2a).

Zinot vēsturisko un literāro kontekstu, viss izmainās. Gudri Bībeles skaidrotāji, ‘tulkojot’ tekstu, balstās pirmkārt uz kontekstu. Tāpēc ir jāsāk ar teksta izpēti pirms un pēc izvēlētās Rakstu vietas. Uzdod sev cita veida jautājumus. Kāpēc šī Rakstu vieta atrodas šeit, šajā vietā? Kā tā iederas ‘lielajā bildē’? Kāda ir situācija, kurā atrodas sākotnējā auditorija vai, atkarībā no žanra, sākotnējie lasītāji?

2. IEKLAUSIES TEKSTA MELODISKAJĀ LĪNIJĀ

Šīs nodaļas sākumā es minēju trīs praktiskus paņēmienus, kā koncentrēties uz galveno. Kad esam aplūkojuši pirmo (Bībeles konteksta noteicošo lomu), pievērsīsimies otrajam: uzmanīgi ieklausīsimies tekstā, lai ieraudzītu tā vietu grāmatas kopējā vēstījumā.

Labākie sludinātāji parasti ir arī vērīgākie klausītāji. Uzsākot teksta studijas, viņi noskaņo savu dzirdi, lai klausītos. Ja esi viens no viņiem, tev jāmācās veikt

ekseģēzi gan ar ausīm, gan ar prātu! Ikviens man zināmais sekmīgais Rakstu skaidrotājs, veicot ekseģēzi, cenšas saklausīt attiecīgajai grāmatai raksturīgo unikālo noti, ko Dievs tajā ielicis. Iepriekš Diks Lūkass šo principu attēloja šādi:

Melodiskā līnija ir nošu savirknējums, kas raksturīgs konkrētajai dziesmai. Tā var būt daļa no pamatmelodijas, kas atkārtojas dažādās variācijās. Līdzīgi ir ar Bībeles grāmatām. Katrai no tām cauri vijas melodiskā līnija, kas norāda uz to, kāda ir šīs grāmatas galvenā doma. Tādējādi katra grāmatas daļa kaut kādā veidā būs saistīta ar šo melodisko līniju. Tā līdzinās pavedienam, kas ir ieausts konkrētā grāmatas struktūrā, vai arī aizkaru stienim, uz kura šī grāmata ir uzvilka. Tātad, sludinot, ir jājautā: kāda ir šīs grāmatas jēga? Un, kā izvēlēta Rakstu vieta to atspoguļo un ietekmē?

Zinot, kāds ir visas grāmatas vēstījums, mēs varam labāk saprast katru atsevišķo Rakstu vietu — tas ir sludinātāju ieguvums. Ir vēl kāda svarīga priekšrocība. Ja savos sprediķos izmantojam melodisko līniju, klausītāji pakāpeniski apgūs grāmatas galveno vēstījumu, pat ja neatcerēsies atsevišķus sprediķus.

Kā atrast grāmatas melodisko līniju?

Pastāstīšu, kā es rīkojos vidusskolas gados. Laiku pa laikam man bija jāizlasa kāda apjomīga grāmata vai romāns. Pēc kāda laika skolotāji paziņoja, ka tuvojas eksāmens. Kā cilvēks, kas pieradis vienmēr meklēt īsāko ceļu, es izpētīju, kā bez liekām pūlēm noskaidrot grāmatas galveno domu. Vispirms es ievadā sameklēju rindkopu, kura saturēja kādu tēzi vai autora nodoma izklāstu. Tad es izlasīju pirmo un pēdējo nodaļu. Visbeidzot, es atgriezpos pie satura rādītāja un, balstoties uz izlasīto, mēģināju nodaļu nosaukumu veidoto skeletu ietērt miesā.

Lai saprastu grāmatas jēgu, es intuitīvi izmantoju dažādas stratēģijas: lasīju grāmatu *no viena gala līdz otram*, lasot un pārļausot *sākumu un beigās*, meklējot *atslēgas vārdus, jēdzienus un frāzes, kas atkārtojas*, un meklējot autora *nodoma izklāstus*.

Šie paši paņēmieni var palīdzēt uztaustīt konkrētās Bībeles grāmatas melodisko līniju. Pirms dažiem gadiem es atklāju, cik svarīgi ir iekļaut šo elementu sprediķa sagatavošanas procesā. Gribēju izveidot virkni sprediķu, balstoties uz pavisam īso Jūdas vēstuli. Galu galā es tomēr sagatavoju tikai dažus sprediķus par to un izbaudīju katru minūti. Taču melodiskās līnijas uztaustīšana prasīja zināmas pūles.

No sākuma līdz beigām

Labu laiku pirms es sāku rakstīt sprediķus par Jūdas vēstuli, es to iekļāvu savā personīgajā Bībeles lasīšanas plānā, izlasot no sākuma līdz beigām. Tas nav grūti, ņemot vērā, ka tajā ir tikai divdesmit pieci panti. Es ieteiktu tā rīkoties ar ikvienu grāmatu, par kuru tu gatavojies sludināt. Patiesībā ir vērtīgi to izlasīt vienā piegājienā, iepazīstoties ar to pakāpeniski. Iepazīšanās ar grāmatu pēc tās noteikumiem, uzmanīgi ieklausoties tajā, būs liels ieguvums, kad tiksī līdz sludināšanai.

Izlasī sākumu un beigas

Komponists bieži iesāk un pabeidz skaņdarbu ar noteiktu melodisko līniju arī tad, ja ir to attīstījis visa skaņdarba garumā. Tas pats attiecas uz Bībeles grāmatām. Kad biju izlēmis, ka sludināšu par visu Jūdas vēstuli, es veltīju laiku, lai vēlreiz un vēlreiz pārlasītu tieši grāmatas sākumu un beigas. Sadzirdēju vienu noteiktu vārdu: *pasargāts*. 1. pantā Jūda saka, ka viņš raksta tiem, kas ir “Jēzū Kristū pasargāti”. Un 24. pantā viņš atsaucas uz “To, kas spēj jūs pasargāt, ka neklūpat”. Šajā sagatavošanās procesa posmā es jau varēju izteikt provizorisku minējumu, par ko ir rakstīts Jūdas vēstulē — par to, ka *Dievs mūs pasargā Kristū*.

Atkārtoti vārdi, jēdzieni un frāzes

Šajā eksegēzes posmā es biju gatavs pārbaudīt savu provizorisko apgalvojumu, ieklausoties vēstules saturā. Vai domai par to, ka *Dievs tevi pasargā Kristū*, ir kāda nozīmīga loma vēstulē kopumā? Atklāju, ka atbilde ir ‘jā’. Tas pats vārds, kas 1. pantā ir lietots ar nozīmi “pasargāt” (24. pantā minētais vārds “pasargāt” ir sinonīms), tiek atkārtots vēl četras reizes - divas reizes 6. pantā (pirmajā reizē kā “nosargājuši”, bet otrajā kā “tur” no vārda “paturēt”), vienu reizi 13. pantā (kā “lemta”) un kā pavēle “pasargiet” 21. pantā. Lai cik pārsteidzošs būtu šis atklājums, šī vārda atkārtojums liecināja, ka neesmu pareizi atpazinis teksta melodisko līniju! Tiem, kas Jūdas vēstules sākumā un beigās ir pasargāti Jēzū, vēstules vidū ir teikts pasargāt sevi Dieva mīlestībā. Un tas ir pretstatā kritušajiem eņģeļiem un maldu mācītājiem, kas sevi nepasargāja un tāpēc tiek tiesāti. Ja šajā brīdī kāds man jautātu, kāds ir Jūdas vēstules vēstījums, es teiktu: *tiem, kurus Dievs sargā Jēzus dēļ, ir pienākums sevi pasargāt Dieva mīlestībā.*

Nodoma izklāsts

Visbeidzot es pārlasīju vēstuli, cerot sadzirdēt nodoma izklāstu.¹⁹ Nebija ilgi jāmeklē. Manu uzmanību piesaistīja Jūdas vēstules 3. pants: “Mīļie, tā kā man ļoti rūpēja jums rakstīt par mūsu kopējo pestīšanu, tad sirds mani spieda jūs pamācīt šinī rakstā *turpināt cīņu par*

to ticību, kas svētiem reiz uzticēta.” Šis aicinājums ļāva man sadzirdēt Jūdās vēstules toni. Lai kāda arī nebūtu melodiskā līnija, tai bija jārada steidzamības sajūta. Likme bija draudzes veselums un svētums!

Jūdās vēstule nebūt nav sausa teoloģiska oda, kas iedziļinās *sargāšanas* un *pasargāšanas* jautājumos un to saistībā ar attiecībām starp Dieva suverenitāti un cilvēka atbildību. Nē! Šī īsā un jaudīgā vēstule ir aizraujošs skaņdarbs. Melodiskā līnija tika aktualizēta trešoreiz: *ņemot vērā šī laika apdraudējumus, draudzes veselums un svētums prasa, lai tie, kurus Dievs sargā Jēzū, cīnītos par ticību, pasargājot sevi Dieva mīlestībā.*

Biju atradis melodisko līniju. Šajā sagatavošanās posmā es guvu arī divas svarīgas mācības. Man būs iespēja ne tikai sekmīgāk pasludināt katru atsevišķo teksta daļu, ja zināšu, kā tā iekļaujas vispārējā grāmatas vēstījumā, bet arī katra šajā eksegēzes procesa daļā izmantotā klausīšanās metode ieņems nozīmīgu vietu teksta kopējā izpratnē. Lai atklātu grāmatas melodisko līniju, ar vienu paņēmienu vien nepietiks.

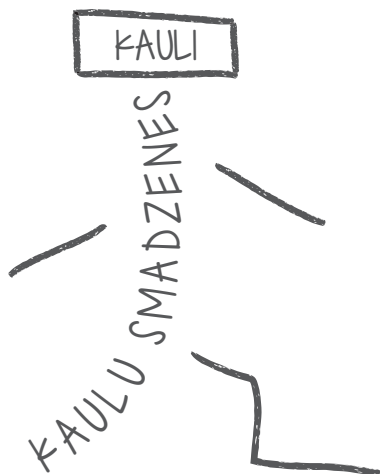
3. NOSKAIDRO UZBŪVI UN AKCENTU

Paralēli Bībeles konteksta izcelšanai un melodiskās līnijas noteikšanai, Rakstu skaidrotāji sagatavošanās eksegēzes posmā cenšas izprast attiecīgā teksta skeleta uzbūvi. Viņi jautā: kā autors ir sakārtojis šo tekstu? Kā šī kārtība atklāj autora nodomu?

Grāmatā “Kā lasīt grāmatu” Mortimers Adlers secina:

Katrai grāmatai ir skelets. Tavs uzdevums kā analītiskam lasītājam ir to atrast. Grāmata atnāk pie tevis ar miesu uz kauliem un apģērbta. Tā ir pilnībā ietērpta... tev jālasa grāmata ar rentgena acīm. Lai saprastu jebkuru grāmatu, ir jāsaprot, kāda ir tās uzbūve.²⁰

Ja Adleram ir taisnība, tad, kamēr nav izprasta teksta uzbūve, nevar saprast tā būtību. Citiem vārdiem sakot, lai pareizi skaidrotu Bībeli, tev pašam ir jāsaprot teksta strukturālā un saturiskā jēga.

Un, attiecībā uz sludināšanu, mēs varam teikt vēl vairāk:

- Katram tekstam ir uzbūve.
- Uzbūve atklāj galveno tēmu.
- Manam sprediķim pamatoti jāpakļaujas teksta aprisēm un galvenajai tēmai.

Šis eksegēzes aspekts mūs atgriež pie Rakstus skaidrojošas sludināšanas definīcijas, ko es sniedzu ievadā. Tā ir Gara pilnvarota sludināšana, kurā sprediķa aprises un akcents ir pamatoti pakļauts Bībeles teksta aprisēm un akcentam.

Un tā ir problēma lielākajai daļai no mums. Mēs kāpjām kancelē sludināt, neiepaginoties ar teksta skeleta uzbūvi. Līdz ar to mums nav īsti skaidra teksta jēga, un, nokāpjot no kanceles, mūsu klausītāji nav mainījušies. Kā noskaidrot, kāda ir teksta uzbūve?

Izmanto plaši lietojamus lasīšanas paņēmienus

Cenšoties saprast Bībeles teksta uzbūvi, jāsāk ar vienkāršiem paņēmieniem, kurus var izmantot neatkarīgi no tā, kuru Rakstu vietu tu studē.

Pirmkārt, ja iespējams, lieto burtisku teksta tulkojumu. Ja tavā valodā ir vairāk nekā viens Bībeles tulkojums, izvēlies vistiešāko. Vārdiskā (nevis idejiskā) tulkojumā atsevišķi vārdi parasti ir atveidoti precīzāk, skaidrāk atklājot teksta uzbūvi. Tomēr neviens

tulkojums nespēj šo uzdevumu paveikt pilnībā, tāpēc ir noderīgi iepazīties ar vairākiem tulkojumiem.

Otrkārt, ja tev ir bijusi iespēja studēt oriģinālvalodas, izmanto tās. Esmu izveidojis pats savu teksta tulkojumu un tas man ir lieti noderējis. Process ir lēnāks, bet es sāku saprast autora domu gājienu un konkrētā teksta vietu plašākā kontekstā.

Treškārt, lasi, pārlasi un vēlreiz izlasi tekstu lēnām un skaļi. Jo vairāk laika tu pavadīsi tekstā, jo labāk sapratīsi, kā tas darbojas.

Ceturtkārt, lasot, pievērs uzmanību atkārtotiem vārdiem, frāzēm un atziņām. Ja mērķis ir atrast uzbūvi un akcentu, bieži lietotas frāzes parasti kalpos kā būtiskas norādes uz to.

Apzinies, kāda veida literatūru tu studē

Lai gan daži Bībeles studēšanas paņēmieni der jebkurai tās daļai, patiesībā ne visu literatūru lasa vienādi. Tu nelasīsi avīzi, izmantojot tos pašus rīkus, ko izmantotu dzejoļa lasīšanai. Tu nelasīsi romānu tāpat, kā lasītu recepti. Tāpat arī visas Bībeles grāmatas nevajadzētu lasīt vienādi.

Bībelē ir pārstāvēti dažādi literatūras žanri: Vecās Derības naratīvs, praviešu, apokaliptiskās, gudrības un dzejas grāmatas, vēstules, evaņģēliji un Apustuļu darbi. Šajos dažādajos žanros ir trīs galvenie teksta veidi: *diskurss, naratīvs un dzeja*. Parasti tev būs grūti noteikt

psalma (dzejas) uzbūvi, izmantojot tos pašus lasīšanas paņēmienus, ko tu izmantotu, lasot evaņģēliju (naratīvs vai diskurss). Pazīstot katra teksta veida specifiku, tu sa-
pratīsi, kuri rīki to vislabāk atklāj.

Vispārīgi runājot, *diskurss* nozīmē sarunas. Šie teksti ir loģiski un lineāri. Visspilgtāk tas izpaužas vēstulēs. To sastopam arī Vecās Derības vēstures grāmatās, runās, kas atrodamas praviešu un apokaliptiskajās grāmatās, kā arī sprediķos, ko lasām evaņģēlijos un Apustuļu darbos. Lai noskaidrotu diskursa uzbūvi, ieteicams uzrakstīt tekstu uz lapas bez rindkopām un pantu numerācijas, ko piešķirušī Bībeles redaktori. To es saucu par teksta izvilksānu no Bībeles. Vissvarīgākais, kam jāpievērš uzmanība, ir saistīts ar gramatiku. Meklē atkārtotus vārdus vai frāzes, atslēgvārdus, pārejas vārdus, ideju plūsmu, gramatiskās attiecības, neatkarīgās un atkarīgās teikuma daļas, vai teksts ir rakstīts pirmajā (es), otrajā (tu) vai trešajā personā (tas), vai tajā ir jautājumi, apgalvojumi vai pavēles izteiksme un līdzīgas gramatiskas iezīmes. To varētu saukt par teikumu analizēšanu. Pareizi izmantojot šos rīkus, parasti nav grūti atrast attiecīgās Rakstu vietas uzbūvi un akcentu.²¹

Naratīvs ir stāsts, un stāstiem parasti ir diezgan atšķirīga uzbūve. Tātad, lai gan vēstulē var būt svarīgi pievērsties gramatikai, naratīva uzbūvi un akcentu sludinātājam palīdzēs ieraudzīt tieši ainas, sižets un tēli. Vislabāk sākt ar dažādu ainu apzināšanu, piemēram,

kur tekstā mainās darbības vieta. Ja sprediķim esi izvēlējies garāku naratīva tekstu, izmaiņas ainā atklās teksta organizācijas principu. Šajās ainās (un dažreiz arī starp ainām) jācenšas saskatīt sižeti. Sižetiem parasti ir piecas daļas:

- *Ekspozīcija*: Ekspozīcijā parasti tiek atklāta vieta, laiks, vēstures posms, un lasītājs tiek iepazīstināts ar varoņiem.
- *Sarežģījums*: Sarežģījums ir stāsta daļa, kas rada dramatisku spriedzi un sajūtu, ka kaut kas ir jāatrisina. Tas var izpausties ļoti skaidri (piemēram, vardarbības draudi) vai slēpti, netieši (piemēram, emocionāls satricinājums).
- *Kulminācija*: Kulminācija ir pagrieziena punkts, kurā dramatiskā spriedze atslābst.
- *Atrisinājums*: Atrisinājums ir kulminācijas iznākums, jeb tas, kā konflikts tiek atrisināts.
- *Jaunā ekspozīcija*: Jaunā ekspozīcija ir atgriešanās pie jauna veida normas, no kuras izaug nākamā sižeta līnija.

Cenšoties noteikt šīs sižeta daļas, ir svarīgi uzdot šādus jautājumus: Kas rada sarežģījumu? No kā rodas dramatiskā spriedze? Kāds ir pagrieziena punkts? Kā spriedze tiek atrisināta? Es teiktu, ka uzsvars atrodas noteiktā *kulminācijas, sarežģījuma un atrisinājuma* atsevišķu daļu kombinācijā.

Protams, ne mazāk svarīgi ir arī saprast, kā autors attēlo varoņus — stāstā darbojošos cilvēkus. Pievērš uzmanību tam, kurus cilvēkus un kurā brīdī autors iesaista stāstā. Pievērš uzmanību tam, kā viņi mainās. Pievērš uzmanību tam, kā autors pievēršas te vienam, te citam. Pamatīgi pārzinot sižetu un varoņus, tu labāk sapratīsi naratīva uzbūvi un akcentu.

Trešais teksta tips ir *dzeja*. Lielākā daļa dzejas Bībelē ir atrodama Vecās Derības gudrības literatūrā un pravietiskajā literatūrā. Lai saprastu dzejas uzbūvi, jāņem vērā vārdu vai pat veselu strofu atkārtojumi (piemēram, 42. un 43. psalms ir veidots ap strofu, kas sākas ar vārdiem “Kāpēc tu esi tik izmisusi, mana dvēsele?”). Jāņem vērā arī tēlu un gramatisko paņēmieni izmaiņas (piemēram, cilvēka vai viņa viedokļa maiņa). Taču, iespējams, vislabākais paņēmiens, kā noteikt dzejas uzbūvi un akcentu, ir saprast, kā attiecīgajā tekstā darbojas paralēlisms, īpaši pāreja no viena paralēlisma veida uz citu. *Paralēlisms* ir tehnisks termins, ko lieto, lai aprakstītu jūdu dzejai raksturīgu iezīmi, kad rindas bieži ir sakārtotas pāros (vai dažreiz trīsrindēs), kas īpašā veidā ir saistītas vai atbilst viena otrai. Reizēm otrajā rindā atkārtojas pirmās rindas kopējā tēma, iespējams, tikai nedaudz to pastiprinot. Otrā rinda var apstrīdēt vai noliegt pirmajā teikto, vai veidot pretstatu tai. Reizēm otrā rinda pabeidz pirmajā izteikto domu. Šis atšķirīgās pirmās un otrās rindas attiecības norāda uz dažādiem

paralēlisma veidiem. To saprotot, tu spēsi labāk noteikt teksta uzbūvi un akcentu.

Bīstamība domājot, ka esi pabeidzis

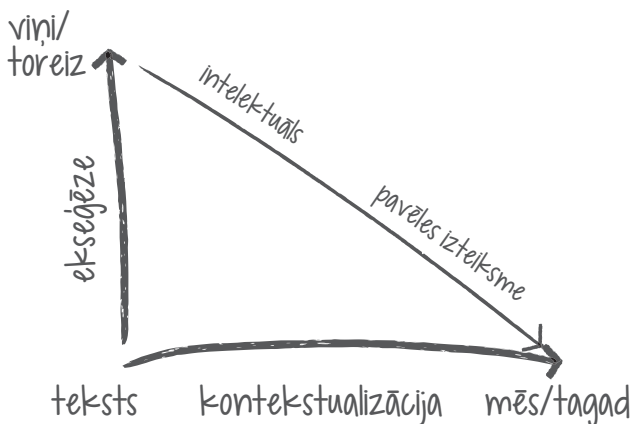
Lai saprastu teksta uzbūvi un akcentu, būs nepieciešams pārzināt gan vispārējos, gan konkrētajam žanram raksturīgos teksta apguves paņēmienus. Tikpat svarīgi ekseģēzes aspekti ir grāmatas konteksta un vēstījuma noteikšana. Atceries, ka tev ir nepieciešams:

- 1) Meklējot teksta jēgu, vadīties nevis no sava, bet no Bībeles konteksta.
- 2) Klausīties uzmanīgi, līdz saproti, kā konkrētais teksts iederas grāmatas kopējā vēstījumā.
- 3) Saprast teksta uzbūvi un akcentu.

Tomēr es nedomāju, ka ar to pietiek, lai tu būtu gatavs sludināt.

Ar ekseģēzi pašu par sevi ir par maz. Izolēti veiktas ekseģēzes dēļ tavs sprediķis var būt vai nu pārāk *intelektuāls*, vai tikai *pavēlošs*.

Intelektuāls sprediķis rodas tad, ja viss, kas tev interesē, ir tava primārā auditorija. Tā notiek, ja tu izvēlies tiešām aktuālu tekstu un padari to neaktuālu, rakstot sprediķus, kas izklausās kā akadēmisks komentārs. Tu veic ekseģēzi, bet apstājies, un gala rezultāts ir garlaicīgas, neefektīvas, bet labi izstrādātas runas.

Ar šāda veida sludināšanu es saskaros īpaši jauno sludinātāju vidū, kuri pieļauj kļūdu, domājot, ka sprediķis — kā saka mans draugs Maiks Bulmors — ir garāža, kurā uzglabāt visu, ko viņi šajā nedēļā ir noskaidrojuši par šo tekstu. Tā tas nav. No pārāk intelektuāliem sprediķiem ir jāvairās.

Vēl viens izolētas eksegēzes trūkums ir sprediķi, kas *balstās tikai uz pavēlēm*. Bībeles tekstā ir bieži sastopama pavēles izteiksme — tā tas tiešām ir. Bet pavēles bez atbilstoša bibliskā un teoloģiskā konteksta var radīt pilnīgi aplamu priekšstatu. Varētu teikt, ka visbīstamākā šī scenārija versija ir atstāt novārtā teoloģiskās refleksijas posmu (ko aplūkosim nākamajā nodaļā). Neņemot vērā

Ekseģēze

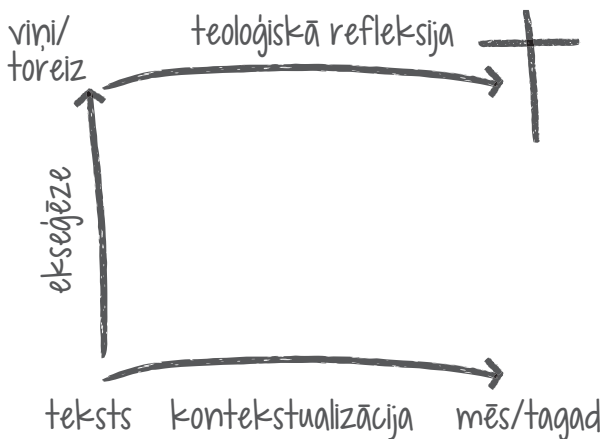
evaņģēlija kontekstu Bībelē kopumā, pat tās pavēles, kas tikušas pakļautas rūpīgai ekseģēzei, pārvēršas moralizēšanā, un tas draudzēs veicina farizejisku vidi.

Viss iepriekš minētais nozīmē, ka teoloģiskā refleksija ir būtiska. Tā mēs esam nonākuši pie nākamā soļa sprediķa sagatavošanā.

3.

TEOLOĢISKĀ REFLEKSIJA

Kā redzējām iepriekšējās nodaļas beigās, Rakstus skaidrojoša sludināšana, kas apstājas pie ekseģēzes, ir vai nu pārāk intelektuāla vai pārāk imperatīva, akadēmiska vai moralizējoša. Tāpēc ir nepieciešama nākamā sprediķa sagatavošanas fāze: teoloģiskā refleksija. Bez tās tu vēl neesi gatavs sludināt.

Kas ir teoloģiskā refleksija? Vienkārši sakot, tā ir stingra, lūgšanā balstīta disciplīna, kas prasa veltīt laiku pārdomām par tekstu un tā attiecībām ar Dieva pestīšanas plānu. Tas ir vingrinājums, kurā tiek jautāts, kā šī Rakstu vieta iekļaujas kopējā Bībeles vēstījumā, īpaši par Dieva glābšanas darbu Jēzū.

JĒZUS PIEEJA LASĪŠANĀ

Pēc savas augšāmcelšanās Jēzus, neatklājot, kas Viņš ir, kopā ar dažiem saviem mācekļiem dodas septiņu jūdžu garā ceļā uz mazu pilsētiņu Emavu. Pa ceļam Viņš šiem mācekļiem atklāj, kā Mozus un praviešu grāmatas — visi Raksti — norāda uz Viņu (Lūkas 24:25–27). Vēlāk tajā pašā vakarā Viņš pievienojas pārējiem vienpadsmit un dara to pašu; Viņš apgaismo viņu prātus, lai tie saprastu Rakstus un ieraudzītu, ka visam, kas par Viņu ir rakstīts Mozus bauslībā, praviešos un dziesmās (44.—45. pants) bija jāpiepildās. Viņš apliecina apustuļiem, ka viņi kļūs par lieciniekiem un pasludinās šo vēsti visai pasaulei, sākot ar Jeruzalemi. Šīs apustuļu darbības apraksti ir lasāmi evaņģēlijos, Apustuļu darbos un vēstulēs.

Jēzus teiktajā parādās kāds princips. Visa Vecā Derība un visa Jaunā Derība runā par Viņu un ar Viņu saistītiem faktiem. 46.—47. pants norāda uz konkrētiem faktiem: “Tā stāv rakstīts, ka Kristum bija ciest un augšāmcelties no miroņiem trešā dienā un ka Viņa Vārdā

būs sludināt atgriešanos un grēku piedošanu visām tautām, iesākot no Jeruzālemes.” (sal. “ciešanas” un “godība” Lūkas 24:26). Šis īsais teikums ir ar dziļu nozīmi. Netiešā norāde uz Dieva valstību vārdā “Kristus” un šis vēsts attiecināšana uz “visām tautām” satur veselu atziņu bagātību. Tomēr šis vienkāršais teikums izsaka evaņģēlija būtību. Evaņģēlijs, vismaz Jēzus personā, ir atrodams visur Rakstos. Tas satur kopā visu Bībeli un nosaka mūsu attieksmi pret to.

PĀVILA PIEEJA LASĪŠANĀ

Jāuzsver, ka prakse norādīt uz Kristu, pamatojoties uz Rakstiem kopumā, ar Jēzu nebeidzas. To piekopj arī Pāvils. Apustuļu darbos mēs lasām, ka “Pāvils, kā parasti, iegāja pie tiem un trīs sabatus runāja ar tiem par rakstiem, tos izskaidrodams un pierādīdams, ka Kristum vajadzēja ciest un augšāmcelties no mirušiem, un teikdams: “Šis ir Kristus Jēzus, ko es jums sludinū.”” (17:2—3) Apustuļu darbi liecina, ka līdzīgi Pāvils runāja Atēnās (17:17), Korintā (18:4) un Efezā (18:19; 19:8).

Pāvila rīcība ir apzināta un konsekventa. Un, kā tāda, tā norāda, kas Bībeles lasīšanā tiek prasīts no mums. Pirmkārt, sludinot Kristu, pamatodamies uz Rakstiem kopumā, Pāvils demonstrē argumentēšanas, pierādīšanas un pārlicināšanas prasmes. Katrs no šiem jēdzieniem ir plaši pārstāvēts hellēnistiskajā morālfilozofijā un tas, ka Pāvils tos lieto, liecina par konsekventu,

pārdomātu rīcību. Otrkārt, šos rīkus viņš izmanto dažādās situācijās — sinagogā un tirgus laukumā, gan ebreju, gan grieķu vidū. Viņš necenšas atrast īsāko ceļu pie kādas auditorijas. Treškārt, Pāvils atrod veidus, kā pasludināt evaņģēliju vidē, kur nevar sagaidīt nekādas Bībeles zināšanas. Pastāv veids, kā sludināt cilvēkiem, kuri nepārzina Bībeli un tai raksturīgo valodu.

Pāvils, tāpat kā Jēzus, ticēja, ka Raksti norāda uz Jēzus nāvi un augšāmcelšanos. Turklāt šie trīs Pāvila kalpošanas aspekti norāda, ka teoloģiskās pārdomas ir uzdevums, kas prasa cītīgu darbu.

SPERDŽENA PIEEJA LASĪŠANĀ

Varētu būt noderīgi arī pievērsties ne tik senai personībai, kurai raksturīga kristocentriska pieeja Bībeles lasīšanai. Ievērojamais baptistu sludinātājs — sludinātāju sludinātājs — Čārlzs Hedons Sperdžens to izteica šādi:

Vai tu nezini, jaunais cilvēk, ka no katras pilsētas, katra ciema un katra mazā ciemata Anglijā, lai kur tas atrastos, ved ceļš uz Londonu? Tāpat no katras Rakstu vietas ved ceļš pie Kristus. Un, mans dārgais brāli, tavs uzdevums, raugoties uz tekstu, ir jautāt: kur ir ceļš pie Kristus? Es nekad neesmu atradis tekstu, kurā nebūtu ceļa pie Kristus, un, vai es vispār varu paveikt kaut ko labu, ja tajā nav Kristus garšas.²²

Sperdženam ir pareizā pieeja. Viņš jautā, kā šis teksts paredz evaņģēliju vai ir saistīts ar to? Lai gan es ne vienmēr piekřītu tam, kā viņš savos sprediķos no sludinātajiem Bībeles tekstiem nonāk pie evaņģēlija, viņa jautājums ir pareizs. Un ir ļoti svarīgi, kā mēs uz to atbildam.

Lai iemācītos pārdomāt Bībeles tekstu Jēzus un evaņģēlija gaismā, ir nepieciešama praktiska izpratne par vismaz trīs atšķirīgām un nozīmīgām disciplinām. Bez *vēsturiski kritiskās metodes*, *bībliskās teoloģijas* un *sistemātiskās teoloģijas* nav iespējams kļūt par teksta skaidrotāju.

VĒSTURISKI KRITISKĀS METODES IZAICINĀJUMS

Ja tu, līdzīgi kā es, darbojies akadēmiskā vidē, tiklīdz tu šīs nodaļas pirmajā rindkopā izlasīji vārdu “teoloģisks”, tavās smadzenēs, iespējams, sāka mirgot sarkana lampiņa. Un tā tam vajadzētu būt. Galu galā *teoloģija* norāda uz *vēstures* problēmu. Tas ir, bieži vien mēs necienām sava darba ekseģētisko pusi, neuztverot nopietni tradicionālās vēstures laikus un vietas. Mēs ļaujames pārāk vienkāršotai teoloģiskai refleksijai un vai nu sludinām virspusēju evaņģēliju, kas piekabināts attiecīgajam Bībeles tekstam, vai arī Bībeles teksta vietā sludinām doktrīnu. Tā ir ļoti bēdīga situācija, īpaši tad, ja to darām katru nedēļu. Tā mēs nošķiram kristietību no vēstures.

Ja mūsu sprediķī Vecās Derības Rakstu vietas vēsturiskā situācija tiek atspoguļota kā nebūtiska un kalpo vienīgi kā atspēriena punkts evaņģēlija pasludināšanai, tad mēs apgalvojam, ka Bībelei patiesībā nav nekāda sakara ar vēsturi. Vēsture kļūst par teoloģiskās dogmas iesaiņojumu. Tajā brīdī mēs esam tikai vienas paaudzes attālumā no abstrakta un garīga, nevis vēsturiska augšāmcelšanās traktējuma. Pavisam drīz mēs piedzīvosim, ka Bībele tiek uztverta kā morāla mitoloģija, nevis Patiesība.

Citiem vārdiem sakot, ir pilnīgi iespējams, ka jauna evaņģēlisko sludinātāju paaudze, kuras mērķis ir sludināt Kristu, pamatojoties uz Rakstiem kopumā, sagraus pašus kristīgās sludināšanas pamatus.

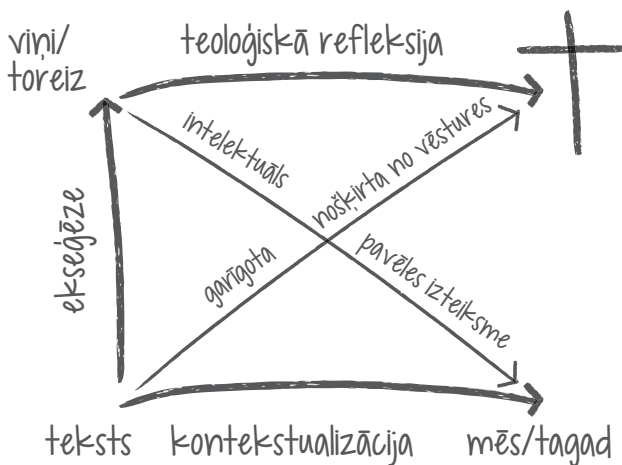
Šīs vēsturiskās bažas nav nekas jauns. Šo jautājumu pacēla arī Džons Ouens, 1661. gadā pirmoreiz publicējot savu *Biblisko Teoloģiju* latīņu valodā. Džons Ouens bija mācītājs un teologs 17. gadsimta Anglijā. Pirmajās trīs nodaļās “teoloģijas” jēdziens ir aplūkots kā kaut kas tāds, kas ir pārklāts pāri Bībeles tekstam un vēsturei. Šīs bažas pastāv joprojām. Dažas ievērojamas akadēmiskās teoloģijas skolas (tostarp viena manā rajonā) šī iemesla dēļ joprojām atsakās fakultātē ielaist teologu.

Viens no dedzīgākajiem un spējīgākajiem kristiešu vēlmes visu lasīt caur Jēzus prizmu kritiķiem ir Džeimss Bārs, Vecās Derības pētnieks, kurš galvenokārt rakstīja divdesmitā gadsimta otrajā pusē. Viņš skeptiski raugās uz kristīgo (vai kristocentrisko) sludināšanu, jo tā bieži

vien neļauj Vecajai Derībai runāt pašai par sevi. Drīzāk kristietība tajā tiek importēta vai uzspiesta — tik ļoti, ka Vecā Derība tiek aplūsināta. Saskaņā ar Bāru: “Ja kristietība Vecajā Derībā faktiski tiek importēta vai uzspiesta, mazinās Vecās Derības vērtība un tās ietekme uz kristietību. Vecajai Derībai vajadzētu nest kristīgus augļus, bet tā nedrīkst tikt kristianizēta. Bet vai tas ir paveicams?”²³

Lai arī Bārs ir skeptisks, viņš tomēr formulē konfliktu kā jautājumu. Vai tas ir paveicams? Vai ir iespējams traktēt Vecās Derības rakstus kā kristīgus tekstus, neapdraudot to sākotnējo nozīmi? Tas ir pamatots jautājums.

Varu tikai iedomāties, kā Bārs uztvertu dažu kristīgo sludinātāju vienkāršoto attieksmi pret Dieva vīziju Habakuka grāmatas 3. nodaļā. Šajā nodaļā Dievs parādās spožā gaismā, tērpies kā uzvarošs karotājs. Nolaižoties uz zemes, Dievs brīnumaini izglābj savu tautu, kuru apspiež fiziski ienaidnieki. Rakstu skaidrotājam — iesācējam, tādām, kurš *akli turas pie kristocentriskas sludināšanas* — šis teksts ir piepildīts Jēzū, kurš varenā veidā izglābj grēciniekus. Bet Bārs varētu jautāt: “Kādas tiesības tev, Rakstu skaidrotāj, ir paziņot, ka tas, ko Dievs apsolīja Israēlam attiecībā uz tā fiziskajiem ienaidniekiem, īstenībā attiecas uz visu cilvēci, kas atradās garīga pretinieka pakļautībā, piešķirto uzvaru?” Vai jaunais sludinātājs ir atmetis vēsturi par labu *spiritualizētai* ticībai? Vai viņš ir *atbrīvojis tekstu no vēstures pinekļiem*?

Šis piemērs no Habakuka grāmatas 3. nodaļas atgriež mūs pie jautājuma, vai sludinātāji var savienot Vecās Derības rakstus ar Kristu, nenoniecinošot to nozīmi sākotnējai vēsturiskajai auditorijai. Vai ir iespējams virzīties uz priekšu, sekojot principam, ko Jēzus izklāstīja Lūkas evaņģēlija 24. nodaļā —, ka visi Raksti attiecas uz Viņa evaņģēliju —, tomēr neatmet vēstures reālības? Protams, šo jautājumu varētu uzdot arī attiecībā uz Jauno Derību. Ir tik viegli apmaldīties otrā tempļa jūdaisma vai grieķu-romiešu izcelsmes vēsturiskajā kontekstā un nekad neuzdot jautājumu, kā šī Rakstu vieta ir saistīta ar evaņģēliju. Vēsturiski kritiskās metodes izaicinājums ir atbildēt uz jautājumu: kā? Kā mēs varam

teoloģiski reflektēt par Bībeles tekstu, neapdraudot tā vēsturisko integritāti?

Pirmkārt un galvenokārt, šim teoloģisko pārdomu jautājumam jāsākas ar lūgšanu. Tas ir, teoloģiskās refleksijas “darbu” var veikt tikai caur lūgšanu. Pastāv cieša saikne starp Kristus identitātes atklāsmi — redzot Viņu kā Rakstu piepildījumu — un klusiem lūgšanu brīžiem.

Lūka šo saistību uzsver vairākkārt. Kad Pēteris uz Jēzus jautājumu: “Bet jūs, ko jūs sakāt Mani esam?” atbild: “Dieva Kristus”, lasītājiem tikko bija pateikts, ka Jēzus lūdza Dievu viens pats (Lūkas 9:18—20). Citiem vārdiem sakot, Lūka vēlas, lai lasītāji zinātu, ka Jēzus Pēterim tika atklāts pēc lūgšanas. Apskaidrošana, kad Jēzus tika atklāts savā godībā kā Dēls, Izredzētais, notika pēc tam, kad Jēzus bija aicinājis Pēteri, Jēkabu un Jāni doties uz kalnu lūgt Dievu (Lūkas 9:28—36). Evaņģēlija sākumā gan vecais Simeons, gan Anna tiek raksturoti kā dievbijīgi cilvēki — lūdzēji, un tas notiek tieši pirms Dievs viņiem atklāj Jēzu (Lūkas 2:27, 37; sal. Lūkas 2:28—32, 38). Kad kristības laikā Dievs atklāj Jēzus identitāti, Lūka raksta, ka debesis atvērās un Dievs runāja, apliecinot, ka Jēzus ir Viņa Dēls. Lūka raksta, ka debesis atvērās tieši tad, kad Jēzus lūdza Dievu (Lūkas 3:21—22).

Lūka nevarēja to pateikt vēl skaidrāk: Dievs atklāj Jēzu cilvēkiem lūgšanas rezultātā. Tāpēc, ja tiešām

vēlamies, lai mūsu sludināšanā atklātos Jēzus —, ja tiešām vēlamies atklāt Jēzu kā visu Rakstu centru — sagatavošanās process jāsāk ar lūgšanu. Tikai tad mēs varam ieiet nopietnā teoloģiskās refleksijas fāzē. Tikai tad mēs varam sākt strādāt pie bibliskās teoloģijas un sistemātiskās teoloģijas.

BIBLISKĀS TEOLOĢIJAS LIETDERĪBA

Bibliskās teoloģijas disciplīna aicina spert soli atpakaļ, paskatīties uz Dieva vārdu un darbu kopumu un saprast, kā tas viss ir saistīts ar Viņa atklāsmes epicentru — Dieva Dēla nāvi un augšāmcelšanos. Es dažreiz definēju šo disciplīnu kā Bībeles lasīšanu, izsekojot Dieva pestīšanas plāna pakāpeniskai atklāsmei Kristū.

Bibliskās teoloģijas disciplīna ir nepieciešama sludināšanas daļa, palīdzot izvairīties no tā, ka sludināšana kļūst tīri intelektuāla vai moralizējoša. Pozitīvāk izsakiets, tā, pamatojoties uz konkrētiem Bībeles tekstiem, tevi likumīgi aizved pie Kristus evaņģēlija kodola, kā to parāda arī Jēzus Lūkas evaņģēlija 24. nodaļā, attiecinādam visus Rakstus uz Sevi. Bibliskā teoloģija noliek centrā būtisko.

Kā tad darbojas bibliskā teoloģija? Kā mēs to varam likumīgi izmantot, skaidrojot Rakstus? Kā mēs varam izmantot biblisko teoloģiju sprediķu sagatavošanā? Manuprāt, ir jādara trīs lietas:

Nodrošinies ar biblisku teoloģiju.

Vadies pēc Jaunās Derības.

Visur meklē sakarības ar evaņģēliju.

1. Nodrošinies ar biblisku teoloģiju

Tu nevari izmantot to, kā tev nav, tāpēc pirmais solis ir nodrošināties ar biblisku teoloģiju. Labākais veids, kā to iegūt, ir konsekventi un pilnībā lasīt Bībeli. Vienīgi dziļa un pamatīga visas Bībeles pārzināšana sagatavos tevi sakarību meklēšanai. Lai regulāra un lūgšanu vadīta Rakstu lasīšana kļūst par tavu ieradumu! Lasot katru atsevišķo grāmatu, centies saklausīt melodisko līniju. Jo vairāk laika veltīsi Bībeles kopainas aplūkošanai, jo labāk to izpratīsi.²⁴

Protams, paplašinot savu biblisko teoloģiju, tev, katru nedēļu gatavojot sprediķus, joprojām ir nepieciešams meklēt šīs sakarības. Bet atceries, ka tas jādara ar cieņu pret Bībeles vēsturi un literatūru. Tas nav tik vienkārši kā uzdot jautājumu: kur ir Jēzus manā tekstā? Viņš neslēpjas zem katra akmens vai aiz katra koka. Jāsāk ar nedaudz niansētākiem jautājumiem, kā piemēram:

- Kā evaņģēlijs ietekmē to, kā es saprotu tekstu?
- Kā šis teksts norāda uz evaņģēliju vai to atspoguļo?

Taču ar piemērotiem jautājumiem vien nepietiks.

2. Vadies pēc Jaunās Derības

Pirmie bibliskie teologi bija Jaunās Derības sarakstītāji, jo viņi savienoja Jauno un Veco Derību. Jaunajā Derībā ir grūti atrast lappusi, kurā nebūtu skaidras norādes uz notikumiem Vecajā Derībā, nemaz nerunājot par neskaitāmajām atsaucēm. Nenoliedzami tas ir milzīgs atspajds ikvienam, kurš vēlas nodarboties ar biblisko teoloģiju. Jaunā Derība kļūst par sava veida biblisko teoloģisko metožu krātuvi. Ja attiecīgajā tekstā ir atsauces uz citu tekstu, vai tas ir saistīts ar to (vienas derības ietvaros, bet īpaši — otrā derībā), tas ir labs sākums.²⁵

Šīs nodaļas sākumā es minēju, ka Pāvila metodoloģija Apustuļu darbu grāmatā norāda uz to, ka ir nepieciešama uzmanība un konsekvence, lai savienotu Rakstus ar Jēzus nāves un augšāmcelšanās vēsturisko realitāti. Domāju, ka īss ieskats viņa runā Atēnās Apustuļu darbos 17:22—31 sniedz dažas idejas par to, kā atrast šīs sakarības. Lai gan šajā diskursā nav izskaidrots konkrēts Bībeles teksts, tas atklāj Bībeles evaņģēlisko struktūru. Šī struktūra īpaši atklājas veidā, kā Pāvila sprediķis izceļ noteiktas teoloģiskas kategorijas.

levads

- Sarunai par Dievu Pāvils izmanto ikoniskos kultūras objektus (22. — 23. pants).

Izklāsts

- Pāvils sāk ar iesākumu, ar to, ka Dievs radīja debesis un zemi (24.a pants).
- Viņš atklāj, ka cilvēces universālā problēma ir elkdievība (24.b — 25. pants).
- Viņš uzsver Dieva mūžīgumu un vēlmi būt attiecībās ar mums (26. — 28. pants).
- Viņš pasludina cilvēku vainu un aicina uz grēku nožēlu (29. — 30. pants).

Noslēgums

- Pāvils norāda uz augšāmcelto Jēzu kā uz To, Kuram pieder mūsu uzticība (31. pants). Viņš noslēdz ar to, ka Dievs taisnīgi tiesā pasauli (31. pants).

Pāvilam nepieciešami tikai astoņi panti, lai aptvertu visu Bībeli no 1. Mozus grāmatas līdz Atklāsmes grāmatai. Viņš bez piepūles iziet ceļu no sākuma līdz beigām, no radīšanas līdz piepildījumam — runādams par Dievu kā Radītāju, cilvēci kā grēkā kritušu, Kristu kā augšāmcelto un To, Kurš debesīs noteiktā dienā atgriezīsies, lai tiesātu pasauli. Tādējādi šis sprediķis ir efektīvas sludināšanas paraugs, īsā laikā aptverot plašu Bībeles vēstures apjomu. No Pāvila var daudz mācīties, neatkarīgi no apskatāmās Rakstu vietas.

Šie pirmie divi bibliskās teoloģijas izmantošanas paņēmieni veido svarīgu pamatu sprediķu gatavošanā. Tev būs nepieciešama bibliskā teoloģija, izpratne par Rakstiem kopumā un to, kā tie savienojas savā starpā. Tāpat tev būs jāsaprot Jaunās Derības saistība ar Veco Derību un tas, kā Vecā Derība norāda uz Jauno. Taču — un tas ir svarīgi —, lai atrastu konkrētas sakarības pat tad, kad Jaunās Derības citāti nepalīdz, tev būs nepieciešami vēl citi rīki.

3. Visur meklē sakarības ar evaņģēliju

Ja mani līdzšinējie apgalvojumi ir pareizi, tad tavs izaicinājums ir atrast konkrētas sakarības ar evaņģēliju, pamatojoties uz Rakstu vietu, par ko tiek gatavots sprediķis. Lūk, četras sakarību kategorijas, kas, manuprāt, tev palīdzēs nodarboties ar bibliski teoloģisku refleksiju:

- Pravietiskais piepildījums
- Vēsturiskā trajektorija
- Tēmas
- Analogijas

Jāatzīst, ka šīs kategorijas ievērojami pārklājas. Pravietiskais piepildījums var notikt caur tēmu vai analogiju. Analogija var izmantot tēmu. Tēma var ietvert zināmu vēsturiskās trajektorijas izjūtu. Var būt arī citas atšķirīgas kategorijas. Svarīgi nav tas, kā tu definē un

organizē šīs kategorijas, bet gan to leģitimitāte. Šīs kategorijas ir vienkārši sākumpunkts.

Meklē pravietisko piepildījumu

Varētu teikt, ka izteiktākās sakarības ir tās, kas ir skaidri norādītas. Tu noteikti zini, ka Vecajā Derībā ir situācijas, kurās Dievs apsola sūtīt Mesiju. Jaunās Derības sarakstītāji izceļ šīs pravietiskās situācijas un atklāj, kā šie apsolījumi piepildījās Kristus Jēzus personā un darbībā.

Viens no visskaidrākajiem pravietiskā piepildījuma piemēriem ir Mateja evaņģēlijā lietotais vārds *piepildīt*. Desmit vai vienpadsmit vietās savā evaņģēlijā viņš pārtrauc stāstījumu, lai atzīmētu, ka Jēzus piepildīja to, ko bija teicis viens vai otrs Vecās Derības pravietis. Sākot ar bēgšanu no Ēģiptes un beidzot ar Jēzus līdzībām (Mt. 2:14–15; 13:35), Jēzus dzīve pārsvarā bija tiešs Vecās Derības pravietojumu piepildījums. Patiesībā pavisam tuvu evaņģēlija kulminācijai Jēzus pats to skaidri pasaka:

“Jeb vai tu domā, ka Es nevarētu lūgt Savu Tēvu un Viņš Man nesūtītu tūlīt vairāk nekā divpadsmit leģionu eņģeļu? Bet kā tad raksti lai *piepildītos*? Jo tam tā būs notikt.” Tanī pašā stundā Jēzus sacīja uz ļaužu pulku: “Kā pret slepkavu jūs esat izgājuši ar zobeniem un nūjām Mani gūstīt. Ik dienas Es pie jums sēdēju Tempļi mācīdams, un jūs Mani neesat aiztikuši. Bet

tas viss noticis, lai praviešu raksti *piepildītos*.” Tad visi mācekļi atstāja Viņu un bēga.” (Mt. 26:53–56)

Mateja stratēģija, novelkot skaidru pravietiskā piepildījuma līniju starp Veco Derību un Jēzu, ir pietiekami vienkārša. Tā tiek izmantota arī Lūkas un Jāņa evaņģēlijos. Tā kļūst par daļu no apustuļu kalpošanas metodes pirmkristīgajā draudzē. Piemēram, Pētera sprediķī Apustuļu darbu grāmatas 3. nodaļā ir iekļauts svarīgs apoloģētisks izteiciens: “Bet, ko Dievs ar visu praviešu muti iepriekš sludinājis, ka Viņa Svaidotajam jācieš, to Viņš tā arī piepildījis” (Ap. d. 3:18; sal. 13:27). Arī Jēkabs izmanto šo stratēģiju, runājot par Ābrahāma taisnošanu ticībā (Jēk. 2:23).

Protams, šī sakarību metode darbojas arī otrādi. Sākot ar Veco Derību, Jaunajā Derībā var redzēt nepārprotamu apsolījumu piepildījumu Kristū Jēzū. Piemēram, Mozus saka Israēlam, ka Dievs cels citu pravieti, līdzīgu viņam pašam, kas sludinās Dieva Vārdu; pēc tam Pēteris apliecina, ka šis apsolījums ir piepildījies Jēzus personā (5. Moz. 18:15–22; Ap. d. 3:22–26).

Atrodi vēsturisko trajektoriju

Otrs veids, kā savienot tekstu ar evaņģēliju, ir meklēt vēsturiskas attīstības līnijas vai vēsturiskas trajektorijas. Tāpat kā ar pravietisko piepildījumu, teksta vēsturiskās trajektorijas meklēšana ir saistīta ar domu, ka Dievs

atklājas pakāpeniski, un tādējādi pestīšanas vēsturei ir virziens vai trajektorija, kas kulminējas pie krusta. Bet šī konkrētā stratēģija prasa meklēt vienotu vēsturisko sižetu vai pestīšanas vēstures stāstu un atzīmēt galvenos punktus.²⁶ Piemēram, pestīšanas vēsturi varētu apkopot šādi: Radišana — Grēkā krišana — Pestīšana — Jaunradišana. Konkrēta Rakstu vieta var sasaukties ar vienu no šiem punktiem tādā veidā, ka šo Bībeles tekstu ir iespējams ievietot pestīšanas vēsturē. Teksta saistīšana ar evaņģēliju kļūst tikpat vienkārša kā norādīt, kurā vietā šajā stāsta līnijā tas atrodas.

Šī metode ir diezgan vienkārša. Lai datorprogrammēšanā uzzīmētu loku, ir nepieciešami vismaz trīs atskaites punkti. Tas ir ģeometrijas jautājums. Tāpat ir nepieciešami trīs punkti, lai Bībelē uzzīmētu vēsturisko trajektoriju un saprastu, kā tā savienojas ar evaņģēliju. Manuprāt, visvieglāk ir izvēlēties Rakstu vietu un iezīmēt ar to saistītus punktus pestīšanas vēsturē pirms un pēc šīs Rakstu vietas. Tā var iegūt trīs punktus, kas, norādot uz attiecīgā teksta saistību ar evaņģēliju, iezīmē vēsturisko trajektoriju.

Piemēram, Salamana mācītāja grāmatā 12:1—8, kā arī vēstulē romiešiem 1.nodaļā ir īpaši uzsvērtā nepieciešamība pieminēt Radītāju. Abas šīs Rakstu vietas norāda uz konkrētu punktu pestīšanas vēsturē, no kura izriet pārējā pestīšanas vēsture. Tu vari atgriezties pie faktiskā radišanas notikuma (1. Moz. 1—2) vai pārcelties pie

idejas par jaunradīšanu (2. Kor. 5:17); abi ir pestīšanas vēstures periodi, kas var savienot tevi ar pestīšanas centru. Šāds Rakstu vietu savienošanas paņēmiens ir īpaši noderīgs, ja runa ir par eshatoloģiskiem vai apokaliptiskiem tekstiem. Jaunradīšana pati par sevi ietver Kristus otrās atnākšanas pilnību un visu, kas no tās izriet.

Atrodi tēmas

Vēl viens paņēmiens, kā savienot visu Bībeli ar evaņģēliju, ir atrast kopīgas teoloģiskās tēmas. Dievs sevi atklāj pakāpeniski caur noteiktām tēmām jeb motīviem, kas caurvij Rakstus. Tādi ir vismaz pāris desmiti, bet es minēšu tikai dažus no svarīgākajiem: valstība, derība, templis/priesteri/upuri un iziešana/trimda/miers.

Ir svarīgi saprast, kā tēmas darbojas. Piemēram, lai gan iziešana ir vēsturisks notikums, kas aprakstīts 2. Mozus grāmatā, šī tēma caurvij visu Bībeli: Dievs caur pārbaudījumiem izved savu tautu no verdzības un aizved uz vietu, kur mīt Viņa svētība. Kad pravieši apraksta trimdu un atgriešanos no trimdas, viņi to raksturo kā “jaunu iziešanu”. Šī iziešanas tēma savu galīgo piepildījumu rod Kristus nāvē un augšāmcelšanās (sal. Lk. 9:30–31).

Atceros gadījumu, kad strādāju pie Lūkas 22:14–30. *Valstības* tēma šķita pietiekami skaidra. Galu galā šis vārds parādās tekstā četras reizes, un tā ir dominējošā tēma visā Lūkas evaņģēlijā. Tomēr lasot, manu

uzmanību piesaistīja cita tēma — derība. Padomā: “Tāpat arī biķeri pēc vakarēdiena, sacīdams: “Šis biķeris ir jaunā derība Manās asinīs, kas par jums top izlietas”.” (Lk. 22:20)

Vārds *derība* Lūkas evaņģēlijā parādās tikai divas reizes — šeit un 1:72. Tāpēc es pievērsos dažādām Rakstos minētām derībām. No Noas līdz Ābrahāmam un Dāvidam *derība* ir svarīga un daudz aprakstīta tēma. Šī atsauce Lūkas evaņģēlijā, protams, bija konkrētāka. Te nav runa vienkārši par derību, bet par “jauno derību”. Jaunā derība ir saistīta arī ar Svēto vakarēdienu 1. vēstulē korintiešiem 11:25, taču galvenais — tas mani aizveda līdz pirmajam šī jēdziena lietojumam Rakstos, kas atrodams Jeremijas 31:31—34.

“Redzi, nāks dienas,” saka Tas Kungs, “kad Es slēgšu jaunu derību ar Israēla namu un Jūdā namu, ne tādu derību, kādu Es citkārt slēdzu ar jūsu tēviem, kad Es tos ņēmu pie rokas un izvedu no Ēģiptes zemes. Šo derību tie ir pārkāpuši, kaut gan Man bija noteikšana pār tiem, tā saka Tas Kungs. Nē, šāda būs derība, ko Es slēgšu ar Israēla namu pēc šīm dienām, tā saka Tas Kungs, Es iedēstīšu Savu bauslību viņos pašos, Es to rakstīšu viņu sirdīs, un Es būšu viņu Dievs, un tie būs Mana tauta. Tad nemācīs vairs draugs draugu un brālis brāli, sacīdams: atzīstiet To Kungu! — jo visi Mani pazīs, lielie un mazie, tā saka Tas Kungs, jo Es piedošu viņu noziegumus un nepieminēšu vairs viņu grēku!”

Saprotot jaunās derības saistību ar Jeremijas grāmatas 31. nodaļu, es atradu vismaz trīs citas sakarības, kas man palīdzēja sagatavot sprediķi. Pirmkārt, akcents, kas parādās Lūkas evaņģēlijā, attiecas uz valstības ētiku. Jeremijas 31:34 Dievs runā par to, ka pilnīgi visi cilvēki, no “lielākā” līdz “mazākajam” būs ieguvēji no jaunās derības. Lūkas evaņģēlijā Jēzus bieži atsaucas uz šo motīvu (skat. 7:28 un 9:48; tas parādās arī kā *pēdējais* un *pirmais* vai kā valstības ētika — kļūt pazemīgam 13:30; 14:11; un 17:7–10). Un tieši tajā Rakstu vietā — Lūkas evaņģēlija 22. nodaļā, ko es pētīju, Jēzus savieno jaunās derības priekšrocības ar mācekļa ētiku — kalpošanu, nepieciešamību kļūt mazākam, nevis lielākam (24.–27. pants).

Otrā sakarība, kas nāca par labu manam sprediķim, bija līdzdalība. Dievs ne tikai slēdza derību, bet caur derību arī novēlēja valstību. Derības valoda, un jo īpaši darbības vārds “slēgt” Jeremijas 31:31–34, ir saistīts ar Lūkas 22:29 minēto darbības vārdu “novēlēt”. “Bet jūs esat tie, kas pastāvējuši pie Manis Manās grūtībās. Un tāpēc Es jums novēlu Valstību, kā Mans Tēvs Man to *novēlējis**, ka jums būs ēst un dzert pie Mana galda Manā Valstībā un sēdēt uz troņiem un tiesu spriest pār divpadsmit Israēla ciltīm.” (Lk. 22:28–30)

Treškārt, mums tāpat kā mācekļiem, nav jārūpējas par to, lai kļūtu lielākie (Lūkas 22:24). Jēzus 22:30 mums apsola piešķirt daļu no savas varas. Interesanti,

* Autora izcēlums

ka Jeremijas grāmatas 31. nodaļas konteksts norāda uz vienotu Israēlu, kurā ciltis tiek uzskatītas par vienu vienību, kas spriež tiesu pār visu pasauli (skat. īpaši Jer. 25:17–29).

Atrodot šīs sakarības starp Lūkas evaņģēlija 22. nodaļu un Jeremijas grāmatas 31. nodaļu, pamatodamies uz derības tēmu, mans sprediķis par Lūkas 22:14–30 ieguva jaunu dimensiju. Tas nebija sprediķis tikai par Tā Kunga galdu, bet arī par mūsu virtuves galda ētiku. Tas nebija sprediķis tikai par derību, ko Dievs noslēdza, lai mēs tiktu pestīti, bet tas atklāja derību, kurā esmu līdzdalīgs un man ir piešķirta vara.

Meklē analogijas

Analoģija ir viens no paņēmieniem, ko sludinātāji labprāt izmanto un bieži vien to dara aplami. No vienas puses, šī bibliskās teoloģijas nozare var šķist biedējoša, jo tā prasa saprast atšķirības starp tādiem tehniskiem jēdzieniem kā analoģija, tipoloģija, alegorija, metafora u.c. Iesaku pārāk neaizrauties ar tehniskiem terminiem, kaut vai tāpēc, ka dažādi zinātnieki un sludinātāji tos definē atšķirīgi.

Turklāt ir viegli pārspīlēt. Kad esi pieradis pie, piemēram, tipoloģijas žargona, tev labpatiks visu izteikt tipoloģiskos terminos, un viss pasludinājums tiks iestīvēts nepiemērotā tipoloģijas kombinezonā, neatkarīgi no tā, vai tā tiešām ir tipoloģija vai nav.

Analoģija sniedz plašas iespējas divu lietu salīdzināšanai vai pretstatīšanai. Aizraujoši stāsti par tādiem tiek atzīti daļēji tāpēc, ka tajos priekšplānā ir izcelti varoņi vai objekti ar īpašībām vai funkcijām, kam vēlāk stāstā ir liela nozīme. Tieši tas liek mums vēlreiz pārlasīt grāmatu vai noskatīties filmu. Detaļas, kas pirmajā lasīšanas reizē neapzināti tika noklusētas, kļūst nozīmīgas tikai pēc tam, kad beidzot atklājas autora slēptais nodoms. Salamana pamācībās ir teikts: “Dieva gods ir kādu lietu apslēpt, bet ķēniņa gods ir kādu lietu izdibināt un noskaidrot.” (Sal. pam. 25:2) Šķiet, ka Dievs savā bezgalīgajā gudrībā noteiktiem cilvēkiem, lietām un notikumiem Israēla vēsturē piešķīra analoģisku nozīmi, kas savu piepildījumu rada Kristū. Lai iemācītos adekvāti skaidrot Rakstus, ir svarīgi atpazīt šīs Bībeles sakarības.

Šīs atbilstības var būt plašas — šādos gadījumos mēs tās vienkārši saucam par analoģijām — vai arī tās var būt šauras. Ja Bībelē aprakstītā persona, notikums, institūcija vai objekts norāda uz kādu Jēzus Kristus īpašību šaurā nozīmē, mēs to saucam par *tipoloģiju*. Tipoloģija ir pravietiska un tai ir pieaugoša nozīme.²⁷ Piemēram, ja ķēniņš Dāvids ir Kristus pirmtēls, tad Dāvids (saukts par *pirmtēlu*) atbilst Jēzum Kristum (saukts par *antitēlu*), pamatojoties uz to, ka viņi abi ir ķēniņi, turklāt šī ķēnišķīgā stāvokļa nozīme ir pieaugoša. Jēzus līdzinās Dāvidam, bet Jēzus ir lielāks par Dāvidu.

Apskatīsim piemēru. Manā draudzē Čikāgas Haid-parka rajonā, kas atrodas tieši blakus Čikāgas Universitātei, dievkalpojumi notiek visa akadēmiskā gada garumā. Tā kā ir daudz cilvēku, kas vasarā dodas prom, mēs šo laiku atvēlām noteiktiem sprediķu blokiem. Dažas vasaras mēs nolēmām veltīt sprediķiem par 1. un 2. Samuēla grāmatu. Un man bija iespēja sludināt par vienu no, manuprāt, drūmākajām nodaļām Bībelē: 1. Samuēla grāmatas 28. nodaļu.

Pašās nodaļas beigās man radās ideja par analogiju.

“Tad piepeši Sauls nogāzās visā savā garumā, kā viņš stāvēja, pie zemes: tik ļoti viņš bija izbijies no Samuēla vārdiem. Viņam arī nebija vairs spēka, tādēļ ka viņš nebija visu to dienu un visu to nakti nekā ēdis. Kad tā sieva nāca pie Saula un redzēja, ka viņš bija ļoti izbijies, tad tā viņam sacīja: “Redzi, tava kalpone ir tavai balsij klausījusi, un es esmu savu dzīvību likusi savā rokā un paklausījusi taviem vārdiem, ko tu esi man sacījis! Tad nu klausī arī tu tagad, lūdzams, savas kalpones balsi, jo es gribu celt tev galdā kādu kumosu maizes: ēd, lai tev būtu spēka, ka tu vari doties atceļā.” Taču viņš noraidīja viņu un sacīja: “Es negribu ēst!” Bet, kad viņa kalpi kopā ar to sievu viņu piespieda, tad viņš paklausīja viņu padomam; viņš piecēlās no zemes un apsēdās gultā. Un tai sievai bija barots teļš aplokā, un viņa steidzās un to nokāva. Tad viņa ņēma smalkos miltus un tos samīcīja, un izcepa neraudzētas maizes. Un viņa visu to cēla priekšā Saulam un viņa kalpiem,

un tie ēda, cēlās un aizgāja no šīs vietas tai pašā naktī.”
(1. Sam. 28:20–25)

Tās bija pēdējās dienas Saula dzīvē. Viņš tikko bija licis En-Doras garu izsaucējai izsaukt Samuēla garu, lai Samuēls varētu pasludināt Dieva spriedumu pār Saulu, kā viņš to bija darījis 15. nodaļā. Samuēls pateica Saulam, ka nākamajā dienā viņš mirs. Un tā Sauls kopā ar saviem kalpiem un garu izsaucēju lauza maizi. Sākumā viņš vilcinājās, tomēr galu galā, alkams sadzirdēt kādu vārdu no Dieva, Sauls paklausīja garu izsaucējai. Viņi sarīkoja svinības ar neraudzētu maizi un barotu teļu. Nākamajā dienā Sauls pakrita uz sava zobena un nomira.

Analoģija ir tik pārsteidzoša. No vienas puses, tas ir pretstats Pashā mielastam. Sauls un viņa dēli ir saņēmuši neatgriezenisku nāves spriedumu. Tajā pašā laikā starp šo notikumu un pēdējo vakarēdienu ir liela atšķirība. Naktī pirms savas nāves Sauls baudīja maltīti kopā ar nelielu sekotāju grupu, līdzīgi kā Jēzus to vēlāk darīja kopā ar saviem mācekļiem. Kopā viņi lauza maizi. Un analoģijas būtība kļūst skaidra. Sauls ir Kristus prototips vai patiesībā — antikrista prototips. Šī nakts viņa dzīvē ir pretstats naktij, kurā Jēzus lauza maizi ar saviem mācekļiem, tieši pirms Viņš tika nodots kā “izpirkuma maksa par daudziem”. Daži varētu norādīt uz tipoloģisku saikni starp Saulu un Kristu. Citi varētu

apgalvot, ka šeit ir norāde uz Pashā tēmu vai tipoloģiju. Lai kā mēs nosauktu šīs sakarības, abu situāciju līdzība padziļina mūsu izpratni par 1. Samuēla grāmatas 28. nodaļu un atklāj, kā tā galu galā tiek apvērsta, pateicoties varenajam Jēzus Kristus upurim.

Cerams, ka, pateicoties šiem rīkiem, tu sapratīsi, cik liela nozīme ir bibliskajai teoloģijai, lai pasludinātu Kristu, pamatojoties uz visiem Rakstiem kopumā. Atceries —, lai liktu lietā biblisko teoloģiju, tev ir jāpaveic trīs svarīgas lietas. Pirmkārt, tev jānodrošinās ar biblisku teoloģiju, ko izmantot kā pamatu. Otrkārt, kad vien iespējams, tev jāskaidro Vecā Derība, balstoties uz Jauno Derību. Un, treškārt, izmanto šos četrus rīkus, lai atrastu sakarības ar evaņģēliju.

SISTEMĀTISKĀS TEOLOĢIJAS NOZĪME

Bibliskā teoloģija ir lielisks sākumpunkts teoloģiskajai refleksijai. Un, ja, izmantojot plašu pieredzi, tu pilnveidosi savas bibliskās teoloģijas prasmes sludināšanā, tu būsi ticis galā ar lielāko šī sagatavošanās posma daļu. Tajā pašā laikā ne mazāk svarīga loma teoloģiskajā refleksijā ir vēl vienai teoloģijas nozarei — sistemātiskajai teoloģijai.

Ja bibliskā teoloģija palīdz saskatīt Dieva pestīšanas plāna pakāpenisko atklāšanos Kristū, tad sistemātiskā teoloģija palīdz apkopot visu, ko Bībele saka, doktrīnu veidā. Tā Rakstus sakārto loģiski un hierarhiski, nevis

vēsturiski vai hronoloģiski (kā tas ir Bībeles teoloģijā). D. A. Kārsons definē sistemātisko teoloģiju kā “teoloģijas nozari, kas cenšas izskaidrot Rakstu kopumu un daļas, parādot to loģiskās (nevis tikai vēsturiskās) sakarības”.²⁸

Tajā pašā laikā, manuprāt, ir jāievēro piesardzība. Lai gan es atbalstu sistemātikas lomu sludināšanā, ir atšķirība starp to un mācību sistēmām. Simeons to izteica šādi: “Dievs nav atklājis savu patiesību sistēmā; Bībelei kā tādai nav sistēmas.” Šīs pārlicības rezultāts ir vienkāršs: “Atmetiet sistēmu un pievērsieties Bībelei; pieņemiet tās vārdus ar vienkāršu pakļaušanos un nepievērsiet uzmanību nekādai sistēmai. Esiet Bībeles kristieši, nevis sistēmas kristieši.”²⁹ Simeonam ir taisnība. Mums nevajadzētu būt sistēmas sludinātājiem. Tomēr sistemātiskās teoloģijas iekļaušanai teoloģiskajā refleksijā ir trīs praktiski ieguvumi.

- 1) Tā palīdz pastāvēt ticībā.
- 2) Tā palīdz atrast sakarības ar evaņģēliju, pamatojoties uz noteiktiem žanriem.
- 3) Tā pilnveido prasmes runāt ar nekristiešiem.

1. Tā palīdz pastāvēt ticībā

Robežu novilkšana ir viena no galvenajām priekšrocībām, ko sniedz sistemātiskās teoloģijas izmantošana sprediķa sagatavošanā. Tā tev ļauj palikt pie veselīgās mācības. Ekseģēzes procesā tu neizbēgami saskarsies ar

sarežģītām Rakstu vietām, kas liks tev pieņemt smagus ekseģētiskus lēmumus. Un tā kā neviens no mums nav perfekts, mēs pieļausim kļūdas. Veselīgā mācība būs tavs ceļvedis ikreiz, kad nāksies saskarties ar šiem sarežģītajiem secinājumiem par izraudzīto tekstu.

Piemēram, virspusēja Jēkaba vēstules 2:14–26 ekseģēze var tevi novest pie secinājuma, ka Jēkabs grauj Pāvila doktrīnu par “pestīšanu vienīgi ticībā”. Pakļaujot šo Rakstu vietu sistemātiskās teoloģijas refleksijai, tev būs jātiek galā ar to, kā Pāvila pestīšanas formulējums *papildina, nevis apstrīd* Jēkaba teikto. Un, pat ja tu neatrisināsi visas savas problēmas, tu vismaz būsi satvēris to, kā Raksti palīdz interpretēt Rakstus un nebūsi neapzināti pretstatījis Rakstus Rakstiem, tā noliedzot ortodoksālo izpratni par to nemaldīgumu.

2. Tā palīdz atrast sakarības ar evaņģēliju, pamatojoties uz noteiktiem žanriem.

Ir noteikti žanri, kuri reizēm apgrūtina bibliskās teoloģijas izmantošanu. Bibliskās teoloģijas būtība — grandiozais stāsts — veiksmīgāk savienojas ar žanriem, kuros teksta pamatforma ir naratīvs. Tajā pašā laikā Vecās Derības dzeja iespējams nesniegs tev tādu leģitīmu ieskatu Bībeles lielajā stāstā, uz kādu tu varētu cerēt. Arī Jaunās Derības vēstulēs ar to loģiskajiem argumentiem nav viegli atrast sakarības ar evaņģēliju, izmantojot biblisko teoloģiju.

Tomēr žanri, kuros ir daudz diskursa vai dzejas, varētu būt vieglāk saistāmi ar evaņģēliju, izmantojot sistemātisko teoloģiju. Šie žanri biežāk pievēršas tādiem fundamentāliem jēdzieniem kā ticība, žēlastība, taisnošana, grēks un tamlīdzīgi. Tātad, kad psalms runā par grēku nožēlu vai Pāvils runā par ticību un darbiem, mums ir leģitīma iespēja ieskatīties evaņģēlija teoloģiskajā koncepcijā.

3. Tā pilnveido prasmes runāt ar nekristiešiem.

Pieņemu, ka lielākā daļa nekristiešu, kas ienāk mūsu baznīcās, nav tādi kā etiopiešu einuhs, kas no sirds un patiesi vēlējas labāk izprast Jesajas grāmatu. Drīzāk es domāju, ka viņi interesējas par tādiem jautājumiem kā ļaunums, Dievs, vaina, pestīšana un tamlīdzīgi. Atbildes uz šiem jautājumiem izriet no sistemātiskām kategorijām. Tāpēc sprediķa teksta pamatota sasaistīšana ar sistemātisko teoloģiju varētu būt labākais veids, kā piesaistīt nekristieti Dieva Vārdam. Piemēram, nekristietim, klausoties sprediķi, rodas jautājumi par “grēka” jēdzienu minētajā tekstā. Skaidrojot, kas ir grēks, var aplūkot šo sistemātisko kategoriju un norādīt, ka pastāv trīs galvenās grēka metaforas: smagums, parāds un traips. Tātad, lai gan klausītājs sākotnēji var nesaprast konkrētajā Rakstu vietā minēto “grēka” jēdzienu, tu varētu savā sprediķī iekļaut plašāku mācību par grēku viņam saprotamā veidā.

VĒL VIENS SOLIS

Šajā nodaļā esam aplūkojuši daudz tematu. Cerams, ka esi sapratis, cik svarīgi ir nepāriet tieši no ekseģēzes uz praktisko pielietojumu vai neapstāties tikai pie ekseģēzes. Visvairāk es ceru, ka tu saproti, cik svarīgi ir veltīt laiku pārdomām par to, kā attiecīgā teksta būtība sasaucas ar evaņģēliju. Pareiza izpratne par vēsturiski kritisko metodi, kā arī bibliskās teoloģijas un sistemātiskās teoloģijas rīkiem, palīdzēs tev virzīties uz priekšu.

Taču mēs vēl neesam beiguši. Pievērsīsimies *šodienas* izaicinājumiem un prasībām.

4.

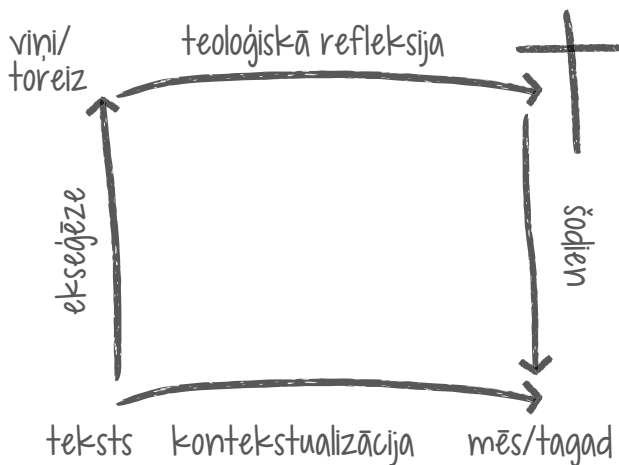
ŠODIENA

Sprediķa sagatavošanas pēdējais posms mūs aizved uz *šodienu*. Beidzot mēs nonākam tagadnē. Aiz mums paliek seno tekstu kalni un ekseģēzes, ko veicām ar tiem. Kaut kur pie apvāršņa vīd arī teoloģiskās refleksijas līnija, kur galvenais smagumpunkts ir laika piepildījums Kristū Jēzū, Viņa nāve un augšāmcelšanās. Un tieši mūsu priekšā ir galamērķis: šodiena. Mēs un *tagadne*. Draudze. Dieva tauta un tie, kuriem, caur Dieva Vārda sludināšanu, jāklūst par Viņa īpašumu.

Līdz šim brīdim mēs esam apzināti izvairījušies no kontekstualizācijas tādēļ, ka tai ir tendence dominēt, radot to, ko mēs saucām par *aklas pieķeršanās* problēmu. Taču, noslēdzot darbu ar Bībeli un ekseģēzi, mēs esam gatavi ierādīt kontekstualizācijai tās likumīgo un nepieciešamo vietu pie galda. Lai gan veselīga kalpošana ar evaņģēliju vienmēr vadās no teksta, tai jābūt kontekstuāli pamatotai. Kontekstualizācija nosaka, kā mēs šodien sludinām Dieva Vārdu, ievērojot četrus principus:

- 1) Tava auditorija
- 2) Materiāla izkārtojums
- 3) Tava argumentācija
- 4) Vēstījuma pielietojums

Šo pēdējo posmu mēs varētu nosaukt par *sintēzi*. Vārds “sintēze” ir cēlies no sengrieķu valodas, un tas nozīmē divu vai vairāku atšķirīgu elementu apvienošanu tā, lai veidotos jauns un vienots veselums.

Daudziem jauniem sludinātājiem šis pēdējais ceļa posms šķiet grūts. Viņi nav pārliecināti, kā to pieveikt, vai vismaz – kā to pieveikt veiksmīgi. Viņi varētu tikt galā ar katru atsevišķo posmu. Daži spēj izpildīt ekseģēzes uzdevumus. Citi prot izmantot lasīšanas paņēmienus,

kas aizved pie teoloģiskas refleksijas. Bet, ja jautāsi, kā divus vai vairākus no šiem elementiem salikt kopā tā, lai tie veidotu saskaņotu vēstījumu *šodienai*, iestājas klusums.

Tomēr sintēze ir jāveic. Un tiem Bībeles skaidrotājiem, kuriem tas izdodas labi, tas ir daļēji tāpēc, ka viņi pievērš kontekstualizētu uzmanību *auditorijai, izkārtojumam, argumentācijai un pielietošanai*.

1. TAVA AUDITORIJA

Cenšoties kontekstualizēt, vienmēr jāizvairās no divām kļūdām. No vienas puses, ja sludinot, mēs vienmēr nonākam pretrunā ar kultūru, pasaule šo vēsti noraidīs, vēl pirms būsīm pasludinājuši Kristu. No otras puses, ja pielāgosim savu vēsti pasaulei (vai nodosim savu dzīvesveidu), mēs pazaudēsim pamatu, uz kura stāvēt, Dievs mūs var lietot pasaulē. Mūsu uzdevums ir atrast veidu, kā nest Dieva nemainīgo vēsti pasaulē, kurai ir sveša Bībeles leksika un kurā valda teoloģisks apjukums.

Lai gan ekseģētiskais un teoloģiskais darbs ir nepieciešams, labi Rakstu skaidrotāji nekad neizmirst faktu, ka šīs disciplīnas pastāv, lai kalpotu cilvēkiem. Mani kaitina dažiem sludinātājiem raksturīgais uzskats, ka draudzes uzdevums ir kalpot viņiem, kamēr viņi kalpo ar Vārdu. Īpaši jaunākiem sludinātājiem ir jāapzinās, ka šāds kārdinājums — veidot egoistisku kalpošanu — pastāv.

Pēdējo piecpadsmit gadu laikā mūsu draudzei ir bijusi privilēģija apmācīt vairāk nekā septiņdesmit praktizantus — jaunus vīriešus un sievietes, kas virzās uz pilna laika kristīgo kalpošanu vienā vai otrā veidā. Reizēm es viņiem atgādinu: *galvenais ir cilvēki!* Un, ja tiem, kas īpaši vēlas sludināt Vārdu, nesāp sirds par pasaules cilvēkiem, viņiem nevajadzētu ļaut regulāri stāvēt pie sludinātāja pulsts.

Tādēļ, ja vēlies kļūt par Bībeles skaidrotāju, zini, ka sludināšanas priekšnoteikums ir arvien pieaugoša un dievbijīga degsme kalpot cilvēkiem. Mācies pazīt un mīlēt auditoriju, ko Dievs tev ir devis. Vai šī nav tieši tā mācība, ko Jēzus piekodināja Pēterim, pirms sūtīja viņu pasaulē sludināt evaņģēliju? Jāņa evaņģēlija 21. nodaļā Jēzus trešo reizi parādījās Pēterim un pārējiem mācekļiem Galilejas jūras krastā. Trīs reizes Jēzus viņam jautāja: “Pēteri, vai tu mani mīli vairāk nekā šie?” Un trīs reizes, ar pieaugošu neapmierinātību, topošais sludinātājs atbildēja: “Jā, Kungs, tu zini, ka es tevi mīlu.” Atbildot, Jēzus viņam teica: “Gani Manus jērus ... Gani Manas avis.” Doma ir skaidra: tie, kurus Jēzus aicina sludināt evaņģēliju, ir tie, kas savu mīlestību pret Jēzu parāda, mīlējami Viņa draudzi!

Tāpēc es saku visiem, kas vēlas sludināt vēsti par Kristu: vai tu mīli Jēzu? Vai tu patiesi Viņu mīli? Tad parādi savu mīlestību, paēdinot un rūpējoties par tiem, kuru dēļ Viņš nomira. Mācies mīlēt cilvēkus.

Draudze

Galvenā skaidrojošā veidā sludinātā Dieva Vārda auditorija ir draudze, Dieva tauta. Uzticīgi Bībeles skaidrotāji to apzinās. Viņi strādā pie Dieva Vārda ar lielu rūpību, jo zina, ka Vārds, ko viņi pasludina, glābj un stiprina draudzi.

Tieši savai tautai Dievs Ēdenes dārzā sūtīja savu Vārdu. Sinaja kalnā Dievs atkal runāja savu Vārdu, šoreiz iegravēdams to akmenī, lai Viņa tikko izglābtā tauta varētu iepazīt Viņu un Viņa žēlastību. Un, kad Viņš sūtīja Jēzu, iemiesoto Dieva Vārdu, Viņš to darīja, lai sapulcinātu sev tautu. Vasarsvētkos notika tas pats. Svēto draudze, pirmkristieši, kas nodevās apustuļu mācībai, tika pievērsti ticībai caur Vārda sludināšanu.

Vienkārši sakot, katrs uzticīgs Bībeles skaidrotājs, ko pazīstu, sevī nes stingru pārlicību, ka Dieva Vārds rada un uztur Dieva tautu, Viņa draudzi.

Kā tas ietekmēs tavu sludināšanu šodien? Īpaši Rakstu skaidrotājiem ir jāapzinās nepieciešamība pēc *audiences* pie Dieva. Tikai Viņš spēj iznest mums uzticētā darba smagumu. Gatavojot sprediķi, mums tas jānes Dieva priekšā lūgšanā. Ir maldīgi domāt, ka sludināšanas darbu var veikt izolēti — it kā Dieva lielais un godības pilnais darbs, pievērsot ticībai un dibinot savu draudzi, būtu atkarīgs no mūsu darbošanās. Tiem, kas sludina, ir jāklūst par lūdzējiem. Vienīgi tas ir drošs appliecinājums tam, ka mēs saprotam, kā draudze rodas un

uzplaukst pasaulē. Un tas liek mums kā Rakstu skaidrotājiem sagatavot savu vēsti, gan esot uz ceļiem Dieva priekšā, gan liecot muguru pie rakstāmgalda. Pēc pieredzes mēs zinām, ko nozīmē piespiest pieri pie grīdas un lūgt Dievam paveikt to, ko mūsu vislabākie sludināšanas nodomi paveikt nespēj.

Vārdu sakot, mēs esam līdz izmisumam izslāpuši pēc Svētā Gara spēka, kam jāiet līdzī mūsu sludināšanai. Tāpēc mēs lūdzam. Mēs lūdzam pirms sludināšanas. Mēs lūdzam sludināšanas laikā. Mēs lūdzam pat pēc tam, kad esam beiguši sludināt.

Pilsēta

Pēdējos gados daudz ir rakstīts par to, kur var atrast mūsu auditoriju. Šeit nav daudz ko piebilst. Pietiek ar apziņu, ka mēs strauji tuvojamies brīdim cilvēces vēsturē, kad puse pasaules iedzīvotāju dzīvos pilsētās. Bībeles skaidrotājiem nevajadzētu ignorēt šo faktu. Gluži pretēji — tam vajadzētu kalpot par iedvesmu mūsu sludināšanai.

Nav jāpiesienas mulķīgajam pieņēmumam, ka pilsētniekus Dievs mīl vairāk nekā lauciniekus. Ir tikai jāņem vērā pilsētas dzīves izaicinājumi un iespējas. Draudzes, kurās daudzi no mums kalpo, ir daudzveidīgākas pēc izcelsmes un tajās dominē konkurējoši pasaules uzskati, kas — ja nefiltrēsīm to, ko runājam — varētu izraisīt nevajadzīgu saspīlējumu. Mēs nedrīkstam

aizmirst, ka mūsu priekšā ir raiba auditorija, kas nozīmē, ka mums jābūt gataviem izmantot vietējai subkulturai raksturīgo valodu un humoru. Uzrunājot pilsētas domi, tu neizmantosi tos pašus stāstus, ko tu stāstītu tuvam draugam, kopā pusdienojot. Tas ir jautājums par mūsu darbības pārorientēšanu uz daudz plašāku auditoriju. Mums jāsludina tā, lai mūs saprastu cilvēki no visām četrām debespusēm, tāpēc, ka daudzos gadījumos tāds arī būs mūsu auditorijas sastāvs.

Tā kā Dievs turpina pulcināt arvien daudzveidīgākas draudzes, mums noderēs divas sludināšanas stratēģijas:

Starppersonu stratēģija
Integrēta stratēģija

Abos gadījumos mēs varam mācīties no Pāvila runas Atēnās. Pirmkārt, *starppersonu* attiecību jomā Lūka apgalvo, ka Pāvils diskutēja un sarunājās ar atēniešiem gan sinagogā, gan tirgus laukumā. Citiem vārdiem sakot, viņa sludināšana nebija vienpusīga. Pāvils nebija viens no tiem, kas reizi nedēļā stāv pie pulsts un runā monologu. Viņš izmantoja dažādas starppersonu stratēģijas. Tirgus laukumā viņa runa vairāk atgādināja dialogu. Arī mums vajadzētu meklēt veidus un vietas, kur izmantot šo starppersonu stratēģiju mūsdienu pilsētās.

Attiecībā uz starppersonu stratēģiju jāpievērš uzmanība arī šādam aspektam: šķiet, ka Pāvils nebija tas, kurš pats izrādīja iniciatīvu, bet gaidīja, līdz viņam tika

dota iespēja runāt ar ietekmīgiem cilvēkiem, vismaz tā ir rakstīts Apustuļu darbu 17. nodaļā. Lūka raksta, ka “Saņēmuši tie viņu veda uz areiopagu, sacīdami: “Vai mēs nevarētu dabūt zināt, kas tā par jaunu mācību, ko tu sludini?” (17:19) Frāze “saņēmuši viņu” daudz ko pasaka, proti, tā liecina, ka Pāvils nebija iedomīgs. Viņš necentās ar varu ielauzties Atēnu sabiedrības uzmanības centrā. Viņš nepieprasīja, lai viņu uzklausu vietējā elite. Viņš devās uz ierastajām sludināšanas vietām: sinagogu un tirgus laukumu (17. p.). Viņam tika lūgts sludināt areiopagā. Protams, mums jābūt drosmīgiem, bet pilsēta prasīs, lai izturamies pret to ar cieņu.

Otrkārt, pilsētu pieaugošā nozīme prasa *integrētu stratēģiju*. Integrēta stratēģija, atšķirībā no ikonoklastiskas vai segmentētas stratēģijas, apvieno kultūras normas un kristīgo vēstījumu, izmantojot to tā, lai tie kalpotu evaņģēlija pasludināšanai. Tas atklājas Apustuļu darbu grāmatas 17. nodaļā, kur Lūka, cita starpā, pārlicinoši atspēko jebkādas Pāvilam adresētas nepatīšanas apsūdzības fundamentālā fanātismā. Viņš apraksta Pāvilu kā tādu, kurš ir pamatoti sašutis par Atēnās redzētajiem elkiem, bet nevēlas vērsties pret tiem fiziski. Viņš parāda, ka Pāvils rīkojas tieši pretēji, izmantojot tos savai apoloģētiskajai uzrunai: “Atēnieši, es redzu, ka jūs visās lietās esat ļoti dievbijīgi. Jo, staigādams un aplūkodams jūsu svētumus, es atradu arī altāri ar uzrakstu: Nepazīstamam Dievam. Ko jūs nepazīdami godājat,

to es jums sludinu.” (22. — 23. pants) Sākot savu vēstījumu ar “nezināmo dievu”, Pāvils spēlē uz savu izglītoto klausītāju intelektuālā jūtīguma stīgām. Galu galā vairums zinātnieku vismaz atzīst, ka daudz kas paliek nezināms; un termins, ko Pāvils lieto Apustuļu darbos 17:23, ir vārda *agnosticisms* forma. Kā teica Kornēlijs Van Tils: “Pat izglītoto cilvēku vidū labais tonis bija atzīt faktu, ka debesīs un virs zemes ir vairāk atklājama, nekā viņi savā filozofijā jebkad bija sapņojuši ... tāpēc atstāt vietu nezināmajam bija pašsaprotami.”³⁰ Sākt uzrunu šādā veidā bija ģeniāls paņēmieni.

Vai vari iedomāties, kāds būtu šī notikuma atstāstījums, ja Pāvils Atēnās būtu izvēlējis izmantot ikonoklastisku, nevis integrējošu stratēģiju? Ja viņš būtu paņēmis āmuru un meties daudzīt elku altārus, nosodījis pagānu svētkus vai uz reklāmas stendiem pie ieejas pilsētā uzlīmējis saukli “pret Atēnu dzīvesveidu”, viņa vēstījums būtu skaidrs. Taču tas noteikti būtu nodarījis lielu ļaunumu evaņģēlijam. Pompozas stratēģijas var atbrīvot pasauli no ārējiem pagāniskiem simboliem, taču, izmantojot šādas stratēģijas, kristieši nespēs iekarot to cilvēku prātus un sirdis, kuri ikdienā atrodas starp elkiem.

Jā, mūsdienās daudzi tiks aicināti sludināt lielās pilsētās, un šādiem sludinātājiem būtu ieteicams izmantot starppersonu un integratīvās stratēģijas, kas agrāk ir palīdzējušas iekarot pilsētas.

Pilsonis un viņa kultūra

Viena lieta ir zināt, kur atrast mūsu auditoriju. Pavisam cita — zināt, kāda ir šī auditorija un tās paražas. Mūsdienu pasaulē netrūkst ļaužu, kuri Bībeli nepazīst, tādēļ būtu jānodrošina šādu cilvēku klātbūtne tur, kur tiek sludināts evaņģēlijs. Evaņģēlija sludinātāji uzsver, ka viņiem ir svarīgi, lai starp klausītājiem būtu cilvēki *no* pasaules, jo nekristieši ir galvenā Vārda auditorija. Ja vēlamies, lai mūsu vēsts aizsniegtu mūsdienu auditoriju, mums jāpievērš pienācīga uzmanība tās kultūras kontekstam. Mums ir jāspēj runāt kultūras valodā. Par laimi, grāmatu un rakstu par šo tēmu ir vairāk nekā pietiekami. Vairāk neko es nevaru piebilst, tomēr jāņem vērā, ka krietniem Rakstu skaidrotājiem ir jāapzinās šādas sagatavošanās robežas. Tas vien, ka kontekstualizācijai ir tikusi pievērsta pietiekama uzmanība, ne vienmēr nozīmē, ka pasludinājums būs viegli saprotams, nemaz nerunājot par to, ka tas spēs mainīt kultūru.

Atkal, lai pārlicinātos, ka tas tā ir, mums pietiek vēlreiz ieskatīties Pāvila runā Atēnās Apustuļu darbu grāmatā 17:16—34. Lai gan Pāvils darīja visu iespējamo, lai padarītu savu vēstījumu saprotamu vietējai auditorijai (kā tas būtu jādara arī mums), Lūka secina, ka šim labi domātajam un vajadzīgajam pūlēm bija ierobežota ietekme. Kāds atēnietis uz Pāvila sludināšanu reaģēja ar jautājumu: “Ko šis pļāpa grib teikt?” (17:18) Vārds, kas tulkots kā *pļāpa*, nozīmē *sēklu vācējs* vai *maitasputns*,

it kā Pāvils būtu sagrābstījies vienu domu no šejienes, otru no citurienes, un rezultātā viņa runa būtu nesakarīga. Tas, kurš akli turas pie kontekstualizācijas, apgalvo, ka ir spējīgs novērst šāda veida reakciju.

Nepalaid garām Lūkas domu: Pāvils, kurš mums sniedz kontekstualizācijas modeli, tika izsmiets par to, ka sludināja vēsti, kurai nebija vienojoša centra, un tāpēc tā nespēja ietekmēt sabiedrisko domu (skat. Apustuļu darbus 17:32). Kāds cits par Pāvila runāto teica: “šis šķiet esam svešu dievu sludinātājs. Jo viņš sludināja Jēzu un augšāmcelšanos.” (18. p.) Frāze “sveši dievi” liek domāt, ka atēniešiem bija grūti saprast Pāvila domu gājienu. Pirmoreiz dzirdot evaņģēliju, viņi to uzskatīja par dīvainu, nepazīstamu vēsti, kaut ko ārpus viņiem zināmo dievību panteona.

Vēršot uzmanību uz šīm divām attieksmēm pret Pāvila sacīto, es vēlos teikt: jā, centies saprast mūsdienu cilvēku un viņa kultūru, taču nedomā, ka zinoši Rakstu skaidrotāji mūsdienu cilvēkiem vienmēr būs saprotami un pārliecinoši.

Visbeidzot, neaizmirsīsim ne tikai nepieciešamību pēc lūgšanas, bet arī pēc Svētā Gara spēka visā mūsu sludināšanā. Tā patiešām ir mūsu lielākā vajadzība. Sludinātājiem ir jāsaprot, kas ir patiesais spēka avots. Svētais Gars ir tas, kurš caur Dieva Vārdu dibina draudzes un spēj pārliecināt jebkuru cilvēku un kultūru par evaņģēlija pārākumu. Īstu dzīvību un īstas pārmaiņas

klausītājos nerada mūsu gudrība, bet Svētā Gara apdvestais Vārds (Jāņa 6:63), ko vienkāršā valodā izsaka sludinātājs, kura skats ir vērsts uz Dievu.

Tāpēc lai mēs, kas tiecamies skaidrot Dieva Vārdu, ar pārliecību atsakāmies no jebkādas izlikšanās un šova, un no jebkā, kas varētu radīt iespaidu, ka spēka avots ir mūsos pašos. Sludināšana prasa pazemību. Mums jāatmet pārmērīga tiekšanās pēc izskaistinājumiem vai formas. Mēs atsakāmies iekrist slavas, atzinības, alkatības un mantrausības slazdos:

“Jo mūsu sludinājuma pamatā nav maldu vai netīru un negodīgu nolūku, bet mēs runājam tāpēc, ka Dievs mūs atradis par cienīgiem, uzticēdams mums evaņģēliju, un cenšamies izpatikt nevis cilvēkiem, bet Dievam, kas pārbauda mūsu sirdis. Jūs zināt, mēs nekad neesam uzstājušies ar glaimiem vai mantkārīgos nolūkos, Dievs ir mūsu liecinieks, nedz arī sagaidīdami godu no cilvēkiem, ne no jums, ne no citiem.”
(1. Tes. 2:3—6)

2. MATERIĀLA IZKĀRTOJUMS

Katru nedēļu sludinātājs saskaras ar līdzīgu izaicinājumu: Kā man sakārtot materiālu, ko plānoju sludināt? Kādu sistēmu es tajā ieviesīšu? Šie jautājumi ir pamatoti un vērtīgi.

Kad būsi veicis teksta eksegēzi un teoloģiski reflektējis par to, tavā rīcībā būs vesela bagātība vērtīgu atziņu, un tava vēlme iepriecināt klausītājus ar sava darba augļiem būs pilnībā pamatota. Tātad, kādām vajadzētu būt mūsu vadlīnijām, sakārtojot materiālu? Kādu pozitīvu lomu tajā spēlē kontekstualizācija? Manuprāt, sagatavošanās jāveic divos virzienos:

Nepieciešamība pēc skaidrības
Teksta atbilstības priekšrocības

Pirmais lielā mērā balstās uz kontekstualizāciju, bet otrais stingri turas pie Bībeles teksta.

Nepieciešamība pēc skaidrības

Pirms pāris gadiem man bija saruna ar Diku Lūkasu viņa viesistabā Londonā, Anglijā. Dabiski, ka mēs pārrunājām Dieva darbību draudzē. Abi bijām cerību pilni un priecīgi par daudzsološo jauno sludinātāju paaudzi. Šīs optimistiskās sarunas vidū viņš izsaucās: “Jā, bet mums viņiem jāatgādina, ka sludināšana nedrīkst būt pārāk vienkārša.” Pēc gandrīz piecdesmit gadu darba ar uzņēmējiem Londonas finanšu rajonā, Lūkass bija sapratis kaut ko patiešām svarīgu: lielie izsakās skaidri. Sludinātāji nevar būt pārāk vienkārši. Mums ir nepieciešama *skaidrība*.

Arī es esmu to pamanījis. Lai gan mūsdienās mums ir vesela plejāde jaunu un dedzīgu sludinātāju, daudzi

no viņiem vēl nav apguvuši mākslu sakārtot materiālu tā, lai sprediķis būtu skaidrs un kodolīgs. Šeit liela loma ir kontekstualizācijai.

Rakstus skaidrojošie sludinātāji atzīst, ka ļaudis, kurus viņi uzrunā katru nedēļu, parasti nav sajūsmināti par ekseģētiskajām niansēm un tekstuālajām sakarībām, ko viņi ir apguvuši, gatavojot sprediķi. Arī viens no man zināmajiem dievbijīgajiem biznesmeņiem to izteica šādi: “Deiv, kāda ir šīs nedēļas mācībstunda? Man nevajag, lai tu runātu ar mani gandrīz pusstundu, nepasakot galveno. Man vajag vienkāršus un skaidrus virsrakstus un tiešu runu.”

Efektīvs sludinātājs pazīst ierakumus, kur dzīvo un strādā viņa ļaudis. Viņš zina viņu vajadzības un runā viņu valodā. Viņam nav problēmu sludināt gan ticīgajiem, gan neticīgajiem, kaut gan lielāko daļu laika viņš ir pavadījis vienatnē savā darba kabinetā draudzes namā.

Uzsākot materiāla sakārtošanas darbu, rūpīgi pārliecinies, ka tava runa ir skaidra. Pievērs īpašu uzmanību vārdiem, ko lieto, un veidam, kādā izvirzi argumentus. Nepārdzīvo, ja Kristus godība atklājas tikai tiem, kas ir nākuši klausīties. Kā Pāvils mudināja: “Esiet pastāvīgi lūgšanās. (..) Reizē lūdziet Dievu arī par mums.. lai es to varu darīt zināmu, kā tas man pienākas.” (Kol. 4:2–4)

Divi praktiski soļi, lai nodrošinātu skaidrību:

Norādi teksta tēmu

Formulē autora mērķi

Bībeles skaidrotāji nesāk sludināt, pirms nav formulējuši konkrētā teksta tēmu vienā sakarīgā teikumā. Tēma ir teksta galvenā doma vai galvenais jautājums — tas, ko autors vēlas pateikt. Piemēram, nesenes sāku sprediķi par Jēkaba vēstuli 4:1—12 ar vārdiem: “Jautājums, ko Jēkabs vēlas, lai mēs kopīgi pārrunātu turpmākajā pusstundā, ir mūsu vārdi, to spēja sagraut attiecības draudzē, kāpēc tiem ir tāds spēks un ko darīt lietas labā.” Vienalga, vai tu to pateiksi tikpat tieši kā es, spēja vienā teikumā izklāstīt autora pamācību draudzei palīdzēs tev nodrošināt vienkāršību un skaidrību, kas ir divas laba stila pazīmes.

Otrs praktisks solis, ko Bībeles skaidrotājs var spert, lai veicinātu skaidrību, ir vienā teikumā norādīt Rakstu vietas autora mērķi attiecībā uz auditoriju. Mērķis ir tas, ko autors vēlas, lai viņa auditorija darītu vai domātu citādi, kāda būtu klausītāju darbība vai reakcija pēc šīs tēmas uzklaušīšanas. Arī tad, ja tas nav viens teikums tavā sprediķī, tev jābūt skaidrībā par autora mērķi, pirms tu sāc runāt. Tev jāspēj atbildēt uz jautājumu: ko autors vēlas no saviem lasītājiem?

Spējai formulēt autora mērķi ir milzīgas priekšrocības — un viena no tām — tā atvieglo kontekstualizēšanu.

Bībeles skaidrotāji nenogurstoši meklē iespējas piešķirt savai vēstij aktualitāti. Tas nav nepieciešams. Bībele ir aktuāla. Tā vietā ir jāizceļ no teksta tajā esošie secinājumi un praktiskais pielietojums, un tas jāpasniedz veidā, kas ir saprotams attiecīgajā kultūrā. Tādējādi Raksti un kontekstualizēšanas uzdevums iet roku rokā kā partneri sludināšanas darbā. Ja tas tā notiks, visticamāk vairošies ne tikai sludinātāja uzticība tekstam un viņa efektivitāte, bet arī viņa sprediķi kļūs skaidrāki un vieglāk uztverami.

Teksta atbilstības priekšrocības

Šādām dinamiskām attiecībām starp tekstu un kontekstualizāciju ir jāizpaužas arī tad, kad Bībeles skaidrotāji izklāsta savu vēstījumu auditorijai. Kontekstualizācija ir sekundāra. Sprediķa izkārtojumam ir jāatbilst Bībeles teksta izkārtojumam. Tavas domas izklāsts izriet no tava eksegētiskā, bibliskā un teoloģiskā darba. Patiesībā tas kļūst par to kontekstualizētu spoguļattēlu.

Šis princips ir dabiska Rakstu skaidrošanas jēgas izpausme. Mēs neuzbāžamies tekstam ar savu izklāstu. Gluži pretēji — mēs izceļam no teksta to, ko Svētais Gars jau tajā ir ielicis. Un to vislabāk var izdarīt veidā, kādā Viņš to ir paveicis. Atceries, ka Čārlzs Simeons tieši to arī centās panākt, sakot: “Mans mērķis ir izcelt no Rakstiem to, kas tajos ir, un nevis pielikt to, kas, manuprāt, tur varētu būt. Es no sirds cenšos nekad nepateikt

vairāk vai mazāk, nekā, pēc manas izpratnes, atbilst Svētā Gara gribai attiecīgajā Rakstu vietā.”³¹

Pēc manas definīcijas Rakstu skaidrojums ir Gara pilnvarots pasludinājums, kurā sprediķa aprises un akcents pamatoti pakļaujas Bībeles teksta aprisēm un akcentam. Paskaidrošu, ko es domāju ar katru no šīs definīcijas atslēgvārdiem. Ar *aprisēm* un *akcentu* es domāju, ka katrs Bībeles teksts, kas dabiski veido sprediķa vienību, jau ir apveltīts ar Svētā Gara ieviestu kārtību un akcentu. Sludinātāja uzdevums ir to atrast. To vislabāk var panākt ar disciplinētu ekseģēzi un teoloģisko refleksiju. Kad sludinātājs ir noskaidrojis, kādas ir šīs aprises un akcents, viņš ir gatavs pievērsties sprediķa uzbūvei.

Rakstu skaidrojuma uzbūve atšķiras no citām Bībelē pamatotām runām, jo sludinātājs *pamatoti pakļauj* materiāla izkārtojumu teksta aprisēm un akcentam. Mēs neiefiltrējam tekstā kādu citu izklāstu. Tāpat mēs neietveram tekstā materiālu, kas tajā nav ietverts. Vārdos *pamatoti pakļauj* ir ietverti abi šie aspekti. Mums ir vajadzīgi sludinātāji, kuriem galvenais ir pareizs labās vēsts atstāstījums.

Atrodoties teksta rāmī, mēs pa to pārvietojamies patvaļīgi. Mūsu izklāsti neatbilst tekstam. Mūsu sprediķi atspoguļo nevis tekstu, bet kaut ko citu. Tiem ir atšķirīga forma. Tas norāda, ka sagatavošanās posmā neesam bijuši pietiekami disciplinēti. Mūsu izklāsti un akcenti nav balstīti tekstā. Gluži pretēji — mēs piedodam tekstam

tādu formu un akcentu, kas dotajā brīdī mums šķiet pievilcīgs. Rezultātā Rakstu skaidrojums nav pietiekams un klausītāji tiek apkrāpti, jo viņiem ir liegts sadzirdēt Dieva balsi. Viss, kas viņiem paliek, ir mūsu pašu nepilnīgās balsis. Tāpēc es tevi mudinu nākt klajā ar tādiem Bībelē pamatotiem vēstījumiem, kas atbilst konkrētajam tekstam. Galu galā tas ir Rakstu skaidrojums, un, kā teikts šīs mazās grāmatiņas apakšvirsrakstā, *tā mēs sludinām Dieva Vārdu šodien.*

Kad esam aplūkojuši kontekstualizācijas pozitīvo ietekmi uz *auditoriju* un teksta *izkārtojumu*, pievērsīsimies tam, kā tā var tev palīdzēt savu vēstījumu pielietot.

3. TAVA ARGUMENTĀCIJA

Katram sprediķim ir jābūt argumentētam. Nav iespējams darīt citus par mācekļiem bez argumentācijas. Atceries Jēzus norādījumus Mateja evaņģēlijā 28:19–20. Mācekļiem bija jāsaģatavo vēl vairāk mācekļu, “mācot tos turēt visu, ko Es jums esmu pavēlējis”. Viņu sacītajam bija jābūt apveltītam ar morālu spēku, pārliecinot cilvēkus paklausīt. Bet sludinātājs nevar samierināties ar uzvedības maiņu vien, viņam ir jāpārliecina un jāpievērš cilvēki Kristum. Sludinātājam ir ne tikai jānoformulē sava doma, bet arī tā jāargumentē. Evaņģēlijs uzrunā ne tikai mūsu jūtas, bet arī prātu.

Vēlos īsi izteikt savu domu trīs punktos. Pirmkārt, bibliisko prasību pēc argumentētas sludināšanas var

atrast daudzās vietās. Izlasi Apustuļu darbu grāmatā 17:2—3.a, 2012. Pāvila kalpošana ir iegājusi plašākos ūdeņos, un ir aprakstīta šādi: “Pāvils, kā parasti, iegāja pie viņiem sinagogā un trīs sabatus pēc kārtas *pārrunāja* ar viņiem vietas no Rakstiem, *atklādams* un *pierādīdams*, ka Kristus tiešām bija jācieš un jāuzceļas no mirušajiem...” 4. pantā mēs redzam, ka daži tika pārliecināti. Pāvils pārrunāja (no tā ir cēlies vārds *dialogs*). Viņš iesaistījās diskusijā un sludināja, izmantojot mijiedarbību ar klausītājiem. Viņš *skaidroja* jeb burtiski atvēra savu klausītāju prātus. Jēzus to darīja Lūkas evaņģēlija 24. nodaļā ar saviem mācekļiem, atverot viņu prātus. Jēzus to darīja daļēji ar mērķi pierādīt, ka Raksti skaidro Rakstus. Tas sagrauj maldīgo uzskatu, ka kristieši nav racionāli. Gan Pāvils, gan Jēzus pierādīja, ka kristieši ir gatavi uz klausīt. Pāvils arī *pierādīja* jeb burtiski ‘uzklāja galdu’ saviem klausītājiem.

Tēlaini runājot, šis vārds tiek lietots, lai apzīmētu maltītes pasniegšanu (Lūkas 9:16, 10:8 utt.). Pāvils izklāstīja savus argumentus klausītājiem, lai tie tiktu ‘sagremoti’. Un rezultātā ļaudis tika *pierunāti*. Viņi tika pārliecināti. Daži tika iekaroti. Tev kā sludinātājam ir jānosprauž lieli mērķi. Mēs varam pretoties šādai pārliecināšanas idejai, jo esam nepareizi sapratuši 1. Korintiešiem 1. nodaļu un vēlamies noraidīt pasaules gudrību. Bet tas nenozīmē, ka mums nevajadzētu izmantot visu, kas mums ir, lai pārliecinātu. Mums ir jābūt

pārliecinošiem. Apustuļu darbos 26:26—28 Pāvils liek uz spēles visu, drosmīgi paziņojot par savu vēlmi pārliecināt ķēniņu Agripu un visu viņa galmu. Pāvils nevēlējās samierināties ar piedalīšanos sarunā, viņš nemēģināja kristietību padarīt ‘norijamu’. Viņš ikvienu vēlējās pārliecināt, pievērst evaņģēlijam.

Otrkārt, ir vērtīgi iesaistīties patiesā dialoga kalpošanā. Tas nav tas pats, kas dialoga sludināšana. Bībeles vārds ‘sludināšana’ ir saistīts ar ziņneša amatu un ziņa tiek pasniegta monologa formā. Taču ir ļoti vērtīgi iesaistīt klausītājus, izmantojot prezentāciju, kas pati par sevi ir interaktīva. Pāvils iesaistījās dialogā, bet savos sprediķos viņš izmantoja monologu, homiliju ar morālu spēku. Tāpēc mums noteikti vajadzētu meklēt brīvos mikrofonus, jautājumu un atbilžu sesijas, īsta dialoga iespējas, un sludināšanas praksē ieviest pārrunu elementu. Sludināt nozīmē ne tikai skaidrot, bet arī pārliecināt un praktiski pielietot.

Treškārt, koncentrējies uz vissvarīgāko tēmu saviem argumentiem. Apskati Apustuļu darbus 24:24—25: “Pēc dažām dienām Fēlikss atnāca ar Druzillu, savu sievu, kas bija jūdiete. Viņš sūtīja pēc Pāvila un klausījās viņu par ticību uz Kristu Jēzu. Kad viņš runāja par taisnību un atturību un nākamo tiesu, tad Fēlikss pārbijies sacīja: “Tagad ej, kad man būs vaļas, es tevi pasaukšu.”” Fēlikss dzirdēja Pāvila runājam par 1) ticību Kristum Jēzum; 2) taisnību; 3) atturību un 4) nākamo tiesu. Tās ir četras

grandiozas Svēto Rakstu kategorijas, kuras mums vajadzētu prast argumentēt. Patiešām, tieši šos argumentus Pāvils izvirza vēstulē romiešiem 1. — 3. nodaļā.

Mācies argumentēt katrā sprediķī. Tas nav viegli, bet tas ir vienkārši.

4. TAVAS VĒSTS PRAKTISKAIS PIELIETOJUMS

Runājot par pielietojumu, pirmkārt, jāsaka, ka Rakstu skaidrotāju mērķis ir *attieksmes maiņa*. Mēs ne tikai cenšamies panākt, ka Dieva patiesība maina klausītāju prātus, lai cik svarīgi tas arī nebūtu. Tāpat mēs nesamierināties ar to vien, ka viņu rokas un kājas tiek nodarbinātas, lai cik nepieciešama arī nebūtu kristīgā kalpošana. Taču visvairāk mēs ilgojamies pēc savu klausītāju sirdīm. Sludināšanas mērķis nav panākt, lai klausītāji vienkārši pārstrukturē savu domāšanu vai rīcību. Mūsu, kā Rakstu skaidrotāju, mērķis ir panākt, lai klausītāju griba un sirds pilnībā piederētu Dievam. Sirds ir varas centrs. Sirds ir pārmaiņu virzītājspēks.

Pilnvērtīgs pielietojums sadarbojas ar kontekstualizāciju vismaz četros veidos. Tas:

- tiek mērķēts uz patiesu grēku nožēlu;
- iesakņojas sirdī, kas nododas lūgšanai;
- izriet no siržu pazišanas;
- piedzimst no Bībeles teksta kodola.

Patiesa grēku nožēla

Atgriezīsimies vēlreiz pie Pāvila sprediķa Atēnās. Tur viņš sludināja par patiesu grēku nožēlu. Viņš aicināja Atēnu iedzīvotājus “atgriezties no grēkiem” (Apustuļu darbi 17:30) un nepalik “neziņas laikos”. Pāvils no atēniešiem sagaidīja ne mazāk kā pilnīgu prāta, sirds un gribas maiņu.

Sprediķa gatavošanas laikā sludinātājam, domājot par teksta pielietojumu, vajadzētu sev uzdot vairākus jautājumus: Vai es sludinu par nepieciešamību pēc iekšējām sirds pārmaiņām? Vai es vilcinos aicināt uz atgriešanos no grēkiem? Vai mana vēsts uzrunā vienīgi prātu?

Atceries, ka kontekstualizācijas mērķis nav palīdzēt evaņģēlija vēstij kļūt par vēl vienu interesantu faktu. Drīzāk mēs cenšamies iekarot klausītāju sirdis, lai pagodinātu Kristu, pienesot Viņam pilnīgu slavu, ko Viņš ir pelnījis. Un, lai šis cildenais mērķis tiktu sasniegts, ir nepieciešams Dieva Gars, kas Dieva Vārdu piemēro Dieva tautai. Kurš gan cits, izņemot Dievu, spēj mainīt cilvēka sirdi (atziņa, ko saprata Jēzus ienaidnieki; skat. Marka 2:7)?

Sirds lūgšana

Tā kā svētrunas pielietojuma mērķis ir grēka nožēlas pilna sirds, un tā kā šo mērķi var īstenot tikai Dievs, lai sagatavotos šim pielietojumam, mums ir jānometas ceļos. Mums ir nepieciešama sirds lūgšana.

Lūkas 11:1–13 mūs iedrošina uz to. Mācekļi nāca pie Jēzus, lai iemācītos lūgt Dievu, tāpat kā Jānis bija mācījis savus mācekļus. Atbildot uz to, Jēzus sniedza viņiem lūgšanas paraugu (Lūkas 11:1–4). Tad, lai iedrošinātu viņus lūgt, Jēzus stāstīja līdzību, kurā Dievs Tēvs ir pretstatīts tuvam draugam. Draugs, pamodināts nakts vidū, var atteikt palīdzību. Draudzībai ir savas robežas! Bet Dievs Tēvs nelīdzinās tādām draugam. Viņš ir gatavs mums palīdzēt. Lūdziet un jums tiks dots. Klauvējiet un Viņš atvērs. Ko tieši Dievs mums apsola dot? “Tēvs no debesīm dos Svēto Garu tiem, kas Viņu lūdz!” (11:13) Pat Jāņa Kristītāja mācekļi, kuri bija mācīti lūgt Dievu, nepazīna Svēto Garu (Apustuļu darbi 19:1–2), bet, paldies Dievam, mēs to pazīstam. Un Dievs apsola mums to dot!

Siržu pazīšana

Tāpat kā mums ir jāatver savas sirdis Dievam, mūsu klausītāju dvēseļu labā, mums arī jāpazīst viņu sirdis. Kontekstualizācija vislabākajā nozīmē palīdz mums saprast, kas notiek apkārtējo sirdīs. Vienkārši sakot, ja mūsu vēstījuma pielietojums kalpo, lai pievērstu ļaužu sirdis Dievam, mums ir jāapzinās, kas notiek mūsu ļaužu sirdīs. Mums, rūpīgi vērojot, jāpamana viņu dziļākās vērtības un apņemšanās, īpaši tās, kas traucē viņiem sakārtot savu dzīvi tā, lai pirmajā vietā būtu paklausība Kristum un Viņa pagodināšana.

Augustīna raksti un Pāvila vēstules (kā arī raksti par viņa sludināšanu Apustuļu darbos) satur neaizstājamu materiālu, ko sludinātāji var izmantot kontekstualizācijas sakarā. Patiesībā pietiktu jau ar šo divu vīru rakstiem vien, lai apmierinātu visas Rakstu skaidrotāja vajadzības. Ir smieklīgi domāt, ka pietiek ieskatīties laikrakstos vai ziņu medijos. Šāda veida raksti visbiežāk netiek tālāk par to, kas notiek pasaulē. Būtiskāk ir jautāt, *kāpēc* cilvēki dara to, ko viņi dara. Atbilde uz to vienmēr ir jāmeklē *sirdī!* Neviens šo spēju nedemonstrē labāk kā Augustīns un Pāvils. Viņi parāda, kā izmantot *ziņas*.

Par laimi, to, ko parāda Augustīns un Pāvils, var apgūt. Piemēram, Prinstonas vēsturnieks Pīters Brauns savos pētījumos un lasījumos par senās Romas laikiem parāda tieši šādu siržu pazīšanu. Viņš raksta par Romas pilsoņu *amor civicus*, viņu “mīlestību pret pilsētu un tās iedzīvotājiem”.

Viņš turpina:

Bagāts cilvēks, kurš izrādīja šo mīlestību, tika uzskatīts par *amator patriae* — savas dzimtās pilsētas mīļotāju. Tā bija visgodājamākā mīlestība, ko bagāts cilvēks varēja izrādīt. *Amor civicus* bija uzrakstīts visur uz tempļiem, forumiem un sabiedriskajām ēkām, arkām, kolonādēm un plašajām sabiedriskās izklaides vietām — teātriem, amfiteātriem un stadionveida cirkiem —, kas joprojām pārsteidz tūristus jebkurā Romas vietā gandrīz visos Rietumeiropas un Ziemeļāfrikas reģionos.³²

Brauns apraksta Romas iedzīvotājus kā tādus, kuri veidoja “siržu ainavas”. Viņš tos raksturo kā “dzimtenes mīļotājus” un “mīlētājus, kuru sirdis piederēja Romai”³³. Ja Brauns sludinātu Romas iedzīvotājiem, tieši šīs zināšanas varētu lieliski izmantot sprediķa pielietojumā. Tāpat kā Senajā Romā, arī mūsu pilsētās ir vietas, kur saduras pasaules uzskati. Taču cilvēku sirdis ir atvērtas. Un mums ir jāapgūst klausīšanās prasmes, kas tik bagātīgi piemita Pīteram Braunam.

Lai saprastu, kāds ir Dieva Vārda praktiskais pielietojums mūsdienās, ir noderīgi zināt, ko mūsu līdzcilvēki mīl, lolo un vērtē. Vai tu to zini? Vai tu pazīsti savas apkārtnes cilvēku sirdis?

Bībeles teksta kodols

Lai gan katram sludinātājam ir nepieciešama siržu pazīšana, ir aplami domāt, ka tas ir viss, kas sludinātājam nepieciešams, lai saprastu, kāds ir atbilstošais evaņģēlija pielietojums. Atceries, ka sludināt evaņģēliju līdzsvarotā veidā nozīmē ņemt vērā kontekstu, bet balsīties uz tekstu.

Daži sludinātāji ir tik ļoti orientēti uz auditoriju, uz kontekstu, ka, domājot par sprediķa praktisko pielietojumu, viņi aizmirst par tekstu! Esmu dzirdējis šādu praktiskā pielietojuma sagatavošanas aprakstu: viņi sēž savā kabinetā ar aizvērtām acīm, galvu atgāzuši, seju pāvērsuši pret griestiem.

Izteiktai kontekstualizācijas stratēģijai ir sava vieta, taču tā nedrīkst būt galvenā. Ar atvērtām acīm un *tekstam pievērstu* seju sludinātājs daudz labāk kalpotu saviem klausītājiem. Svarīgākais, kas jāatceras, ir, lūk, kas: vēstījuma pielietojums vienmēr ir saistīts ar *Bībeles teksta kodolu*. Lai to atrastu, ir jāuzdod atbilstoši jautājumi — nevis jautājumi par auditoriju, bet jautājumi par tekstu.

Jautājums, ko es vienmēr uzdodu attiecībā uz tekstu, ir: kāds ir autora nodoms attiecībā uz saviem lasītājiem? Tā ir labākā vieta, kur sākt. Tā manas domas saskaņojas ar autora mērķi. Teksta nolūka formulēšana mūs virza tālāk uz teksta nozīmes vai pielietojuma noskaidrošanu. Dažreiz autora nolūks ir skaidri deklarēts. Šādos gadījumos autors pats atklāj teksta pielietojumu. Piemēram, stāstā par Dāvidu un Goliātu mēs lasām:

“Šodien Tas Kungs tevi nodos manā rokā, un es tevi nositīšu, un tavu galvu es tev nocirtīšu, un tavu liķi līdz ar filistiešu karapulku liķiem vēl šodien es nodošu putniem zem debess un zvēriem virs zemes, lai visa pasaule zina, ka Israēlam ir Dievs! Un lai atzīst visa šī kara saime, ka Tas Kungs neizglābj nedz ar zobenu, nedz ar šķēpu, jo karš pieder Tam Kungam, un Viņš jūs nodod mūsu rokā!” (1. Sam. 17:46–47)

Šis teksts atklāj stāsta jēgu: kaujas mērķis ir evaņģelizācija (“lai visa pasaule zina, ka Israēlam ir Dievs!”) un tautas stiprināšana, mācot Dieva ļaudīm paļauties uz

Viņu (“Tas Kungs neizglābj nedz ar zobenu, nedz ar šķēpu, jo karš pieder Tam Kungam.”)

Otrs noderīgs jautājums, ko uzdot par tekstu, ir: kā šī teksta varoņi reaģē uz Dieva patiesību vai Dieva svaidīto? Dažreiz — lai gan ne vienmēr — varoņi kļūst par kontrastu draudzes locekļiem. Es reiz sludināju par Rakstu vietu, kurā parādījās pretstats starp diviem ķēniņiem — Saulu un Dāvidu (1. Samuēla 22. nodaļa). Tā ir aizraujoša nodaļa, kurā divi maznozīmīgi varoņi dala skatuvi ar slavenajiem ķēniņiem. Pirmais ir edomietis Doēgs, kurš pievienojas Saulam. Otrais ir Abjatārs, kurš nolemj sekot Dāvidam. Doēgs un Abjatārs norāda uz sprediķa praktisko pielietojumu. Vai mēs sekosim Dieva svaidītajam, pat ja viņš šķiet vājš un metas bēgt? Vai arī būsīm kā Doēgs un sekosim zemes ķēniņam, kura vara un labumi galu galā zudīs?

Trešais noderīgais jautājums ir šāds: vai šis pielietojums ir šī teksta primārais pielietojums vai tikai iespējama? Nav ieteicams pievērsties otrajam vai trešajam pielietojumam, pirms neesi pārliecinājies, ka esi izskaidrojis pirmo. Tavs galvenais uzdevums šajā tekstā ir saskaņot savu galveno mērķi ar Svētā Gara galveno mērķi. To var salīdzināt ar kāpnēm, kur katrs pielietojums kļūst arvien abstraktāks. Jo tālāk pakāpiens atrodas, jo mulžīgāk ir censties to aizsniegt. Tas ir novietots pārāk tālu, tāpēc labāk turēties pie kaut kā tuvāka, spēcīgāka, skaidrāka un primāra.

Reizēm, kad es vēlos pielietot savu tekstu vairākos veidos, es vienmēr sāku ar primāro. Arvien attālinoties no primārā, es brīdinu draudzi, ka mani vārdi ir jāuztver kā mana interpretācija. Atceries 1. nodaļā aprakstīto 1. Samuēla grāmatas 2. nodaļu. Daži no pielietojumiem bija saistīti ar bērnu audzināšanu, bet, izpētot tekstu, mēs sapratām, ka šādi pielietojumi ir otršķirīgi vai pat vēl mazāk svarīgi.

Vēl viens noderīgs jautājums, ar ko pārbaudīt praktiskā pielietojuma aktualitāti iepretī teksta ierobežojumiem, ir: vai šis pielietojums rada pretrunīgu Rakstu vietas skaidrojumu? Tas, ka šāds pielietojums ir iespējams, nenozīmē, ka autors to ir paredzējis. Ar to saistīts jautājums ir: vai mans pielietojums ir pretrunā ar citiem Bībeles tekstiem? Ja tā ir, es to neizmantoju. Atceries gadījumu, kad Dāvids meloja priesterim Ahimeleham, lai iegūtu pārtiku un ieročus (1. Samuēla 21. nodaļa). Šo Rakstu vietu varētu izmantot, lai attaisnotu “svētos melus”, kalpojot Dievam, taču, nonākot pie Kolosiešiem 3:9–10, radīsies problēmas. Šis pēdējais jautājums palīdzēs izvairīties no netīšas Rakstu pretstatīšanas Rakstiem.

Pēdējais pārbaudes jautājums liek atcerēties, kas ir Rakstu kodols. Vai mans pielietojums ir balstīts evaņģēlijā, vai arī es uzkrauju saviem klausītājiem papildu baušļus? Piemēram, sludinot par Jēkaba 3:1–12, varētu teikt: “Savaldiet savu mēli.” Tomēr bez paskaidrojumiem

tā ir tukša moralizēšana. Šī Rakstu vieta runā par to, ka savaldīt savu mēli nav iespējams. Ir nepieciešama žēlastība. Jēkabs turpina uzsvērt šo domu 13.—18. pantā. Mēs meklējam gudrību “no augšienes”.

VĒL PĀRIS VĀRDU

Lai mūsu sludināšana būtu ietekmīga šodien, kontekstualizācijai ir jāiet roku rokā ar Bībeles tekstu. Turklāt abas šīs puses ir palīdzējušas mums ņemt vērā *auditoriju, sakārtot materiālu, argumentēt un pielietot* mūsu vēstījumu.

Noslēgumā vēl pāris vārdi, un būsīm beiguši. Labākie Rakstu skaidrotāji, gādājot par *šodienu*, tomēr visu sprediķa sagatavošanas darbu (vai tā būtu ekseģēze, teoloģiska refleksija vai kontekstualizācija) veic ar skatu uz *to dienu*, kad Jēzus atgriezīsies, kad viss tiks atklāts, arī sludinātāja nodoms. Lai apziņa par to dienu palīdz tev pastāvēt lūgšanās un palikt uzticīgam, atstājot augļu pārpilnību Dieva rokās!

Noslēgums

Sausie kauli

Pēc ordinācijas Čārlzs Simeons teica savu pirmo sprediķi Trīsvienības svētdienā, aizvietojojt mācītāju, kurš bija atvaļinājumā. Tobrīd Simeonam bija tikai divdesmit divi gadi. Pēc vairākiem gadu desmitiem viņš atcerējās savus pirmos sludināšanas mēģinājumus. Viņš rakstīja:

Pazīstot Atkinsona kungu, es uzņēmos rūpes par viņa draudzi garā atvaļinājuma laikā; un man ir pamats cerēt, ka tur tika paveikts kaut kas labs. Mēneša vai sešu nedēļu laikā baznīcā sāka pulcēties diezgan liels skaits ļaužu; pie Tā Kunga galda nāca trīs reizes vairāk cilvēku nekā parasti, un sausie kauli sāka manāmi kustēties.³⁴

Man kā sludinātājam Simeona pirmo sprediķu īsajā raksturojumā patīk viss: sākot no nepretenciozā iesākuma, — aizvietojojt mācītāju atvaļinājuma laikā —, līdz pat pieticīgajai cerībai, ka viņš ir bijis noderīgs. Cik brīnišķīgs sākums! Es pat pieņemu, ka Dievs īpaši svētīja šos agrīnos sprediķus un tā bija kā īpaša dāvana, kas

palīdzēja viņam vēlākajā kalpošanā. Kembridžā viņam drīz vien nācās sastapties ar daudziem pārbaudījumiem. Laikam mani visvairāk uzrunā tas, kā viņš uztvēra sludinātā Vārda ietekmi: “sausie kauli sāka manāmi kustēties.”

Esmu stingri pārliecināts, ka tas, kas notika Simeona laikā, ar Dieva žēlastību var atkārtoties. Un varbūt tas sāksies ar tevi! Rakstot šo nelielo grāmatu par sludināšanu, man prātā bija šis divdesmit divus gadus vecais jauneklis. Tāpēc neatkarīgi no tā, vai tev ir divdesmit divi, astoņdesmit divi gadi, vai esi pusmūžā, es lūdzu, lai Dievs lietotu tavu kalpošanu tā, ka mums visiem būtu pamats “cerēt, ka tur tika paveikts kaut kas labs”.

PIELIKUMS

Sludinātāju uzdotie jautājumi

Šeit ir daži diagnosticējoši jautājumi, kurus vari izmantot kā palīgus sprediķa sagatavošanā no sākuma līdz beigām.

EKSEĢĒZE

Vai, uzsākot darbu, esmu lūdzis Dieva palīdzību?

Uzbūve

Kā autors ir sakārtojis tekstu? Tev būs vieglāk, ja spēsi skaidri noteikt pantu izkārtojumu katrā uzbūves daļā.

Vispārīgi: Vai tekstā atkārtojas kāds vārds, frāze vai doma?

Naratīvs: Kā teksts ir sadalīts ainās? Vai tas ir sakārtots, balstoties uz ģeogrāfiju vai pārmaiņām varoņos? Kāds ir sižets? (Kāds ir konflikts, vai kas rada dramatisko spriedzi? Kāda ir kulminācija vai pagrieziena punkts? Vai spriedze ir atrisināta? Ja ir, kā?)

Diskurss: Kā Rakstu vietā izmantotā gramatika vai loģika atklāj domu plūsmu?

*Dzeja: Kā mainās šī dzejoļa tonis vai temats?
Kā izkārtojums atklāj autora paredzēto akcentu?*

Konteksts

Kā tiešais literārais konteksts — Rakstu vietas pirms un pēc dotā teksta — ietekmē teksta nozīmi? Kāpēc šis teksts ir atrodamšs šeit, šajā vietā?

Ar kādu vēsturisko situāciju saskārās sākotnējā auditorija vai, atkarībā no žanra, sākotnējie lasītāji?

Kā šis teksts iederas plašākā kontekstā?

Melodiskā līnija

Kāds ir šīs grāmatas saturs?

Kā šī Rakstu vieta un tās melodiskā līnija savstarpēji ietekmējas?

Kāda ir teksta tēma?

TEOLOĢISKĀ REFLEKSIJA

Kā šis teksts norāda uz evaņģēliju vai ir saistīts ar to?

Kā bibliskā teoloģija man palīdz saskatīt evaņģēliju tekstā? Kā autors izmanto *pravietisku piepildījumu, vēsturisku trajektoriju, tēmas vai analogijas*?

Kā sistemātiskā teoloģija man palīdz saskatīt evaņģēliju tekstā? Vai tā stiprina mani ticībā, palīdz man saņemties ar evaņģēliju vai pilnveido manu spēju uzrunāt nekristiešus?

KONTEKSTUALIZĀCIJA UN ŠODIENA

Auditorija

Vai es pazīstu cilvēkus, kas klausīsies šo sprediķi? Vai esmu apņēmis viņus mīlēt? Vai esmu lūdzis par viņiem visas sagatavošanās laikā?

Izkārtojums

Kādas aprises un akcentu es piešķiršu savam sprediķim? Vai šīs aprises un akcents atspoguļo teksta uzbūvi un akcentu?

Pielietojums

Vai es sludinu, lai panāktu iekšējas pārmaiņas gan savā, gan klausītāju dzīvē? Vai es to daru tā, lai klausītājos radītu pazemību, pagodinātu Glābēju un aicinātu klātesošos uz svētdzīvi?

Kāds ir teksta autora mērķis vai nodoms attiecībā uz saviem lasītājiem?

Naratīvs: Kāda ir teksta varoņu attieksme pret Dieva patiesību vai Dieva svaidīto?

Diskurss/Dzeja: Kādu attieksmi autors sagaida no saviem lasītājiem?

Vai mans piedāvātais pielietojums izriet no autora mērķa?

Vai mans piedāvātais pielietojums ir teksta primārais vai tikai iespējamais pielietojums?

Vai mans piedāvātais pielietojums apstrīd teksta patiesumu? Vai tas ir pretrunā ar citiem Bībeles tekstiem?

Vai mans piedāvātais pielietojums ir balstīts evaņģēlijā, jeb es riskēju uzkraut saviem klausītājiem papildu baušļus?

Vai es balstos uz tekstu, lai pamatotu to, ko vēlos pateikt? Vai arī es no Rakstiem izceļu tikai to, kas tajos ir?

ĪPAŠA PATEICĪBA

Divi mācītāji man kalpoja par Rakstus skaidrojošas sludināšanas paraugu: Kents Hjūzs un Diks Lūkass. Šo vīru nedēļas centrā ir Dieva Vārda skaidrošana, turklāt viņi atrada laiku, ko ieguldīt manī. Par to es viņiem pateicos. Viņi joprojām ir man tuvi draugi, un esmu pārliecināts, ka pateicoties viņiem, šī grāmata ir tikai ieguvusi.

Tāpat es vēlos izteikt pateicību diviem mācītājiem, ar kuriem esmu sadarbojies visciešāk — Džonam Denisam un Artūram Džeksonam. Jūsu daudzgadīgā uzticīgā kalpošana mani iedrošina. Jūtos parādnieks Svētās Trīsvienības draudzei Haidparkā, Čikāgā. Jau piecpadsmit gadus jūs ar prieku saņemat no manis Dieva Vārdu. Vēl vairāk, mēs ik nedēļu esam bijuši kopā sirsnīgā sadraudzībā Kristus vārdā. Esmu pateicīgs arī par to, cik laimīgus Dievs mūs ir darījis, Kristum valdot mūsu sirdīs.

Esmu pateicīgs arī par Marka Devera un Džonatana Līmana draudzību. Tikai pateicoties viņu laipnajam aicinājumam un neatlaidībai panākt, lai šīs domas tiktu izliktas uz papīra, man atradās laiks rakstīšanai. Kungi, paldies par iespēju, ko esat man devuši, būt kopā ar

jums šajā darbā. Turklāt Taras Deivisas redakcionālais darbs izdevniecībā “*Crossway*” ir padarījis šīs grāmatas tekstu iespaidīgāku. Paldies!

Esmu neizsakāmi pateicīgs Dievam par Robertu Kinniju, draugu Kristus darbā. Paldies, kā vienmēr, par manuskripta uzlabošanu un vēl jo vairāk par to, ka dalījies ar mani atbildībā, vadot Čārlza Simeona fondu.

Visbeidzot, pateicos Līzai par mīlestības saiti, kas mūs saista jau trīsdesmit gadus. Īpaši priecājos par arvien pieaugošo vietu, ko savā sirdī esi atvēlējusi Dieva Vārdam.

Uzraksti atsauksmi!

Mēs ļoti priecāsimies dzirdēt
Tavu viedokli par šo grāmatu.
Tas iedvesmos arī citus lasītājus!

Piezīmes

- 1 John Frame, *The Doctrine of the Word of God* (Phillipsburg, NJ: P&R Publishing Company, 2010), 55.
- 2 John Stott, *Between Two Worlds: The Challenge of Preaching Today* (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1982), 132.
- 3 Walter A. Elwell, ed., *Evangelical Dictionary of Theology* (Grand Rapids: Baker Academics, 2001), s.v. “Preach, Proclaim,” by Hobert K. Farrell.
- 4 Joseph H. Thayer, *Thayer’s Greek-English Lexicon of the New Testament* (Peabody: Hendrickson Publishers, 1996), s.v. “Euangelizo.”
- 5 Joseph H. Thayer, *Thayer’s Greek-English Lexicon of the New Testament* (Peabody: Hendrickson Publishers, 1996), s.v. “Martureo.”
- 6 Joseph H. Thayer, *Thayer’s Greek-English Lexicon of the New Testament* (Peabody: Hendrickson Publishers, 1996), s.v. “didasko.”
- 7 Pielāgots no Miguel Núñez, *The Power Of God’s Word To Transform A Nation: A Biblical and Historical Appeal to Latin American Pastors*; doktora disertācija, kas iesniegta Dienvidu baptistu teoloģijas semināra fakultātei, nov. 11, 2014.
- 8 Ramesh Richard, *Preparing Expository Sermons* (Grand Rapids: Baker Books, 2005), 46.
- 9 Par informāciju par Čārlza Simeona bērū ceremoniju un apbedījuma vietu esmu pateicīgs Viljamam Karusam. William Carus,

Piezīmes

- Memoirs of the Life of the Rev. Charles Simeon* (London: Hatchard and Son, 1847), 582–83.
- 10 Handley Carr Glyn Moule, *Charles Simeon* (London: Methuen & Co., 1892), 97.
 - 11 Charles Simeon, *Horae Homileticae* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1847), xxi.
 - 12 Peter Brown, *Through the Eye of a Needle* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2012), 54.
 - 13 Šie grāmatā ievietotie zīmējumi ir mans paša skatījums uz grafiku, ko kādu laiku atpakaļ izveidoja Edmunds Klaunijs grāmatā *Preaching Christ in All of Scripture (Kristus sludināšana visos Rakstos)* (Wheaton, IL: Crossway, 2003), 32. Es to izmantoju tāpat kā baznīcas mūziķi, kas paņem senu korāli un uzraksta tam jaunu mūzikas aranžējumu.
 - 14 Bernard Denvir, *The Thames and Hudson Encyclopaedia of Impressionism* (London: Thames and Hudson, 1990).
 - 15 Endrjū Langa stāsta un citāta izcelsme nav skaidra, lai gan tas ir plaši citēts citātu krājumos, piemēram, Elizabeth M. Knowles, *The Oxford Dictionary of Quotations*, 7th ed. (Oxford: Oxford University Press, 2009), 478:12.
 - 16 Handley Carr Glyn Moule, *Charles Simeon* (London: Methuen & Co., 1892), 97.
 - 17 Lai uzzinātu vairāk par šo tēmu, noklausieties Migela Nunjesa runu 2015. gada Shepherd's Conference (sākotnēji tā tika teikta trešdien, 2015. gada 4. martā, Grace Community Church San Valijā, Kalifornijā). Skatīt: <https://www.gracechurch.org/sermons/10912>
 - 18 Tas, kā tu līdzsvaro vēsturisko un literāro kontekstu un kādus jautājumus uzdod par tekstu, daļēji būs atkarīgs no grāmatas, par kuru ir sprediķis. Piemēram, ja tā ir vēstule, tu gribi uzzināt par draudzes vai atsevišķa cilvēka, kuram vēstule tika rakstīta, vēsturisko situāciju. Taču lasot evaņģēliju, tev būs cita pieeja. Ja

evaņģēliji bija paredzēti izplatīšanai visā pasaulē, tad sākotnējā auditorija, kurai evaņģēlists to adresēja, ir mazāk svarīga nekā literārais konteksts — kā evaņģēlists veidoja savu evaņģēliju. Par evaņģēliju auditoriju, skat. Richard Bauckham, ed., *The Gospels for All Christians* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998).

- 19 Lielākajā daļā vēstuļu mērķa apraksti ir daļa no vēstules formas. Lūkas 1:1–4 un Jāņa 20:30–31 arī kalpo kā noderīgi mērķa aprakstu piemēri.
- 20 Mortimer Adler and Charles Van Doren, *How to Read a Book: The Classic Guide to Intelligent Reading* (New York: Touchstone, 1940), 75.
- 21 Skat. Eugene Moutoux, *Drawing Sentences: A Guide to Diagramming* (Louisville: Butler Books, 2010).
- 22 Charles Haddon Spurgeon, “Christ Precious to Believers” (sermon, Music Hall, Royal Surrey Gardens, March 13, 1859), <http://www.spurgeon.org/sermons/0242.htm>
- 23 James Barr, *The Concept of Biblical Theology: An Old Testament Perspective* (London: SCM Press, 1999), 253–54.
- 24 Ir arī labi bibliskās teoloģijas sekundārie avoti. Es sāku mācīties no Gērhardusa Vosa “Bibliskās teoloģijas”. Viņš saprata, ka Bībele ir sastādīta atbilstoši laikmetiem (Mozus, Praviešu un Jaunās Derības laikmeti). No Vosa es pārgāju uz Džonatana Edvardsa *A History of the Work of Redemption (Pestīšanas darbas vēsture)*. Viņš arī sadalīja sižetu trīs vēsturiskos periodos: no grēkā krišanas līdz inkarnācijai, no inkarnācijas līdz augšāmcelšanai un no augšāmcelšanās līdz pasaules galam. Pēc tam es izlasīju Greima Golsvertija *Gospel and Kingdom (Evaņģēlijs un valstība)*. Viņš saprot, ka *valstība* ir dominējošā tēma, kas satur kopā visu Bībeli (iesaku sākt ar Goldsvortiju). Ja vēlies vienkāršotu pieeju, izlasi Vona Robertsa *God’s Big Picture (Dieva lielais attēls)*. Ja vēlies vēl vienkāršāku — kaut ko sešgadīga bērna līmenī — izlasi *The Big Picture Story Bible (Lielo Bībeles stāstu bilžu grāmatu)*.

Piezīmes

- 25 Lielisks palīgs, ko es izmantoju gandrīz katru nedēļu, ir rādītājs, kas pievienots *Nestle-Aland* 28. izdevumam. Pat ja nelasi grieķu valodā, šis rādītājs ir noderīgs, jo tajā ir uzskaitītas visas Vecā Derības atsauces un citāti Jaunajā Derībā.
- 26 Sidney Greidanus, *Preaching Christ from the Old Testament: A Contemporary Hermeneutical Method* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1999), 234–40.
- 27 G. K. Beale, *Handbook on the New Testament Use of the Old Testament: Exegesis and Interpretation* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2012), 14.
- 28 D. A. Carson, “Unity and Diversity in the New Testament: the Possibility of Systematic Theology,” in *Scripture and Truth*, ed. D. A. Carson and John D. Woodbridge (Grand Rapids, MI: Baker, 1983), 69–70.
- 29 Šie divi citāti ir ņemti no A. V. Brauna piezīmēm par laiku, ko viņš pavadīja kopā ar Čārlzu Simeonu, piedaloties Simeona „sarusu vakaros ar Kembridžas studentiem”. Abner William Brown, *Recollections of the Conversation Parties of the Rev. Charles Simeon, M.A.: Senior Fellow of King’s College, and Perpetual Curate of Trinity Church, Cambridge* (London: Hamilton, Adams, & Co, 1863), 269.
- 30 Cornelius Van Til, *Paul at Athens* (Phillipsburg, NJ: P&R, 1978), 6.
- 31 Handley Carr Glyn Moule, *Charles Simeon* (London: Methuen & Co., 1892), 97.
- 32 Peter Brown, *Through the Eye of a Needle* (Princeton: Princeton University Press, 2012), 64.
- 33 Peter Brown, *Through the Eye of a Needle* (Princeton: Princeton University Press, 2012), 96–101.
- 34 William Carus, *Memoirs of the Life of the Rev. Charles Simeon* (London: Hatchard and Son, 1847), 24.

VISPĀRĒJAIS RĀDĪTĀJS

Adlers, Mortimers	53
Agnosticisms	101
akla turēšanās pie	12, 28, 30, 35, 36, 37
auditorijas sastāvs	99
Augustīns	11, 116
Bārs, Džeimss	68, 69
Barts, Karls	34
bibliskā teoloģija	67, 68, 72, 73, 74, 76, 83, 87, 89, 91, 126
Biklijs, Stīvs	41
Brauns, Pīters	116, 117
derības	5, 55, 56, 58, 68, 69, 70, 73, 74, 76, 77, 82, 83, 89
Dieva valstība	65
dzeja	55, 56, 58, 89, 90, 126, 127
Edvardss, Džonatans	133
ekseģēze	10, 35, 39, 41, 44, 45, 48, 51, 52, 54, 59, 60, 61, 63, 88, 89, 91, 93, 94, 105, 109, 121, 125
garīgais briedums	42, 43
grēku nožēla	34, 75, 90, 113, 114
impresionistiska sludināšana	14, 20, 21
integrēta stratēģija	99, 100
inspirēta sludināšana	28, 32, 36

Vispārējais rādītājs

iziešana	80
Jēzus	5, 9, 21, 30, 50, 51, 52, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 82, 84, 86, 87, 93, 96, 97, 103, 110, 111, 112, 114, 115, 121
Kārsons, D. A.	88
Klaunijs, Edmunds	132
Lectio Divina	29, 30
lūgšana	29, 30, 64, 71, 72, 73, 97, 103, 106, 113, 114, 115, 121
Lūkass, Diks	41, 42, 43, 48, 105, 129
melodiskās līnijas	49, 52
namturība	24
naratīvs	55, 56, 57, 58, 89, 125, 127
nelīdzsvarota sludināšana	14, 22
ortopraksija	37
Ouens, Džons	68
paralēlisms	58, 59
pazemība	27, 104, 127
pestīšana	51, 64, 72, 79, 80, 87, 89, 90
pestīšanas vēsture	79, 80
pravietiskais papildījums	76, 77, 78
Rakstu	
analoģijas	76, 83, 86, 126
dievišķā autorība	29
literārais un vēsturiskais konteksts	46, 47, 126, 132
sākotnējā auditorija	44, 45, 47, 126

tēmas	54, 76, 80, 81, 83, 84, 107, 112, 126
žanri	55, 88, 89, 90
reālisms	14, 15, 17
Robertss, Vons	133
Simeons, Čārlzs	7, 8, 9, 10, 21, 28, 37, 71, 88, 108, 123, 124, 130
siržu pazīšana	113, 115, 116, 117
sistemātiskā teoloģija	67, 72, 87, 88, 89, 90, 91, 126
Skaidrība	105, 106, 107
Sperdžens, Čārlzs	66, 67
sprediķu gatavošana	37, 44, 76
sprediķa materiāla izkārtojums	94, 104, 126, 127
starppersonu stratēģijas	99
Svētais Gars	8, 9, 10, 12, 21, 23, 24, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 43, 45, 98, 103, 104, 108, 109, 115, 119
svētums	9, 20, 52, 100
Van Tils, Kornēlijs	101
vēstījuma kontekstualizācija un praktiskais pielietojums	11, 12, 39, 40, 42, 93, 102, 103, 105, 108, 114, 115, 116, 118, 121, 127
vēsturiskā trajektorija	76, 78, 79
vēsturiski kritiskā metode	67, 70, 91
uzbūve un akcents	9, 54, 109, 125
uz pavēlēm balstīts	60

RAKSTU VIETU RĀDĪTĀJS

1. Korintiešiem 1	111
1. Korintiešiem 2:10	30
1. Korintiešiem 3:7	34
1. Korintiešiem 11:25	81
1. Korintiešiem 13	41, 42
1. Korintiešiem 16:1–4	26
1. Mozus 1–2	3, 79
1. Pētera 1:23	3
1. Samuēla 2	120
1. Samuēla 2:12–21	18, 20
1. Samuēla 17:46–47	118
1. Samuēla 21	120
1. Samuēla 22	119
1. Samuēla 28	85, 87
1. Samuēla 28:20–25	86
1. un 2. Samuēla grāmata	85
1. Tesalonīķiešiem 2:3–6	104
1. Tesalonīķiešiem 2:13	4
2. Korintiešiem 5:17	80
2. Korintiešiem 6:14–15	46
2. Korintiešiem 8–10	24
2. Korintiešiem 9:6–9	25
2. Korintiešiem 9:8	26

2. Korintiešiem 9:9	27
2. Korintiešiem 11:5	26
2. Korintiešiem 12:11	26

2. Mozus 3:5	2
--------------	---

2. Timotejam 2:15	6
2. Timotejam 4:3–4	13

5. Mozus 18:15–22	78
-------------------	----

A

Ap. darbi 3	78
Ap. darbi 3:18	78
Ap. darbi 3:22–26	78
Ap. darbi 11:27–30	26
Ap. darbi 13:27	78
Ap. darbi 17	100
Ap. darbi 17:2–3	110
Ap. darbi 17:17	65
Ap. darbi 17:16–34	102
Ap. darbi 17:19	100
Ap. darbi 17:22–31	74
Ap. darbi 17:23	101
Ap. darbi 17:30	114
Ap. darbi 17:32	103
Ap. darbi 18:19	65
Ap. darbi 19:1–2	115
Ap. darbi 19:8	65
Ap. darbi 24:24–25	112
Ap. darbi 26:26–28	111

Rakstu vietu rādītājs

E

Ebrejiem 1:3	3
Ebrejiem 3:7	23

F

Filipiešiem 1:12	32
Filipiešiem 4:13	31

H

Habakuka 3	70
------------	----

J

Jāņa 6:63	23, 104
Jāņa 21	96
Jēkaba 2:14–26	89
Jēkaba 2:23	78
Jēkaba 3:1–12	120
Jēkaba 3:13–18	121
Jēkaba 4:1–12	107
Jeremijas 25:17–29	83
Jeremijas 31	83
Jeremijas 31:31–34	81, 82
Jeremijas 31:34	82
Jūdas	49

K

Kolosiešiem 3:9–10	120
Kolosiešiem 4:2–4	106

L

Lūkas 1:72	81
Lūkas 2:27, 37	71
Lūkas 2:28–32	71

Lūkas 2:38	71
Lūkas 3:21–22	71
Lūkas 7:28	82
Lūkas 9:16	111
Lūkas 9:18–20	71
Lūkas 9:28–36	71
Lūkas 9:30–31	80
Lūkas 9:48	82
Lūkas 10:8	111
Lūkas 11:1–4	115
Lūkas 11:1–13	115
Lūkas 11:13	115
Lūkas 13:30	82
Lūkas 13:35	77
Lūkas 14:11	82
Lūkas 17:7–10	82
Lūkas 17:7–10	82
Lūkas 22	83
Lūkas 22:14–30	83
Lūkas 22:24	82
Lūkas 22:24–27	82
Lūkas 22:28–30	82
Lūkas 22:29	82
Lūkas 22:30	82
Lūkas 24	70, 72
Lūkas 24:17–47	1
Lūkas 24:25–27	64
Lūkas 24:26	65

M

Marka 2:7	114
Mateja 2:14–15	77
Mateja 7:29	5

Rakstu vietu rādītājs

Mateja 13:35	77
Mateja 26:53—56	78
Mateja 28:19—20	110

N

Nehemijas 8:8	2
---------------	---

P

Psalmi 42; 43	58
Psalmi 138:2	3

R

Romiešiem 1	79, 113
Romiešiem 3	113

S

Salamans mācītājs 12:1—8	79
--------------------------	----

ČĀRLZA SIMEONA FONDS

Deivids Helms ir Čārlza Simeona fonda priekšsēdētājs. Tā ir organizācija, kuras mērķis ir vairot pārliecību un spējas darboties ar Dieva Vārdu. Lai to panāktu, tās darbība ir vērsta divos virzienos:

SEMINĀRI PAR RAKSTU SKAIDROŠANU

Seminārs sastāv no trim daļām: principi (vienkāršas apmācību nodarbības par Bībeles skaidrošanu, mācīšanu vai sludināšanu), sludināšana (paraugskaidrojumi) un prakse (interaktīvas mazās grupas, kas darbojas ar iepriekš izvēlētiem tekstiem, lai uzlabotu prasmes). Semināri notiek katru gadu vairāk nekā 30 vietās ASV un visā pasaulē.

SIMEONA KURSS RAKSTU SKAIDROŠANĀ

Šis kurss ir tiešsaistes apmācību platforma, kas ir īpaši vērsta uz Dieva Vārda sludināšanas un mācīšanas praksi. Mēs palīdzam dalībniekiem uzlabot savas prasmes, izmantojot interneta resursus un HD video bibliotēku, kurā ir atrodams pasaulē labāko Rakstu skaidrotāju un pasniedzēju veikums. Jebkuru no mūsu trīs kursiem var apgūt ar mērķi iegūt maģistra grādu: Sludināšana un literārais žanrs (30 nodarbības), Sludināšana un bibliskā teoloģija (15 nodarbības) un Sludināšana un sistemātiskā teoloģija (15 nodarbības).

Vairāk informācijas

www.simeontrust.org

IX 9Marks

Veselīgu draudžu veidošana

VAI TAVA DRAUDZE IR VESELĪGA?

9Marks pastāv, lai sniegtu draudžu vadītājiem biblisku redzējumu un praktiskus resursus, kā veselīga draudze spēj parādīt Dieva godību tautām.

Tādēļ mēs vēlamies palīdzēt draudzēm izkopt deviņas veselības pazīmes, kuras bieži vien tiek piemirstas:

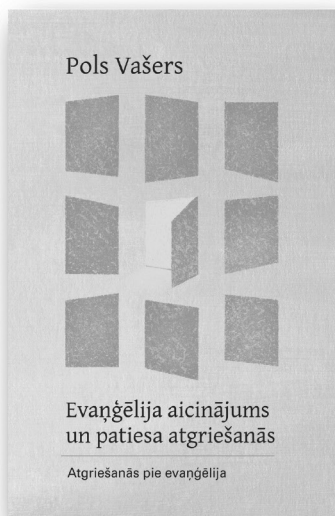
1. Rakstus skaidrojoša sludināšana
2. Evaņģēlija mācība
3. Bibliska izpratne par atgriešanos un evaņģelizāciju
4. Bibliska draudzes piederība
5. Bibliska draudzes disciplīna
6. Bibliskas rūpes par mācekliību un izaugsmi
7. Bibliska draudzes vadība
8. Bibliska izpratne par lūgšanu dzīvi
9. Bibliska izpratne par misiju un tās praksi

9Marks izdod rakstus, grāmatas, grāmatu recenzijas un tiešsaistes žurnālu. Mēs rīkojam konferences, ierakstām intervijas un veidojam citus resursus, lai sagatavotu draudzes Dieva godības atspoguļošanai.

Apmeklējiet mūsu tīmekļa vietni, lai atrastu saturu vairāk nekā 60 valodās un pierakstītos mūsu bezmaksas tiešsaistes žurnāla saņemšanai. Pilnu mūsu tīmekļa vietņu sarakstu dažādās valodās skatiet šeit:

9marks.org/international

9Marks.org

Turpini pieaugt ar TITAM DIVI

Evaņģēlija aicinājums un patiesa atgriešanās

Pols Vašers

Autors iedzīlīnās tajā, ko nozīmē ticēt, nožēlot grēkus un pieņemt Kristu. Tāpat viņš runā par glābjošo žēlastību, proti, Dieva darbu pie cilvēka, radot viņā jaunu sirdi un izredzot Sev jaunu tautu.

Kas ir veselīga draudze?

Marks Devers

Autors palīdz ticīgajiem atpazīt galvenās veselīgas draudzes pazīmes: Rakstus skaidrojoša sludināšana, bibliska teoloģija un pareiza izpratne par evaņģēliju. Tālāk Devers mūs aicina izkopt šīs pazīmes savā draudzē.

TITAM
DIVI

Pieraksties jaunumiem

Saņem ziņas par jaunām grāmatām
un citām TITAM DIVI aktivitātēm
savā e-pasta kastītē

Apmeklē mūsu mājas lapu

titamdivi.lv

GRĀMATAS | RAKSTI | AUDIO

KAS VEIDO LABU SVĒTRUNU?

Šajā viegli uztveramajā grāmatā, kas rakstīta topošajiem sludinātājiem, mācītājs Deivids Helms izklāsta, par ko jābūt pārliecinātam un kas jādara, lai kļūtu par uzticamu Dieva Vārda skaidrotāju.

Līdzās praktiskām, soli pa solim izklāstītām norādēm sludinātājiem, šī nelielā grāmata palīdzēs mums visiem atpazīt labu svētrunu, kad to dzirdam.

DEIVIDS HELMS (teoloģijas doktors, *Gordon-Conwell* Teoloģiskā semināra absolvents) ir galvenais mācītājs Svētās Trīsvienības draudzē Čikāgā. Viņš ir arī Čārlza Simeona fonda priekšsēdētājs. Šis fonds atbalsta praktisku apmācību sludināšanā. Helms ir grāmatas "*Preach the Word: Essays on Expository Preaching*" līdzautors un grāmatas "*Big Picture Story Bible*", kā arī Pirmās Pētera vēstules, Otrās Pētera vēstules un Jūdas vēstules komentāru no *Crossways Preaching the Word Commentary* sērijas autors.

UZRAKSTI ATSAUKSMI

IX 9Marks

TITAM
DIVI

— titamdivi.lv —

